

PREZES RADY MINISTRÓW

Warszawa /elektroniczny znacznik czasu/

DKPL.WK.0610.2.79.2022.JS(9)

RM-0610-79-22

UD258

Pani Elżbieta WITEK
Marszałek Sejmu

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości
środowiskowej.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Klimatu i Środowiska.

Z poważaniem,

Mateusz Morawiecki

Prezes Rady Ministrów

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Wnioskodawca

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

U S T A W A

z dnia

o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 47:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W razie skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd orzeka, a w wypadku skazania sprawcy za nieumyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd może orzec, nawiązkę w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, 2127 i 2269 oraz z 2022 r. poz. 1079 i 1260).”;

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W szczególnie uzasadnionych okolicznościach, gdy wymierzona nawiązka powodowałaby dla sprawcy uszczerbek dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny lub gdy pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, sąd może ją wymierzyć w wysokości niższej niż wysokość wskazana w § 2 i 3.”;

2) w art. 181 § 1–3 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Kto powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy lub uszkodza rośliny, zwierzęta, grzyby lub ich siedliska, lub siedliska przyrodnicze, powodując istotną szkodę,

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, ustawę z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, ustawę z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz ustawę z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi.

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy lub uszkadza rośliny, zwierzęta, grzyby pozostające pod ochroną gatunkową lub ich siedliska, powodując istotną szkodę.”;

3) art. 182 otrzymuje brzmienie:

„Art. 182. § 1. Kto zanieczyszcza wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Jeżeli czyn określony w § 1 został popełniony w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu, w zakresie korzystania ze środowiska, na które wymagane jest pozwolenie, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 3 działa nieumyślnie,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;

4) w art. 183:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto wbrew przepisom składa, usuwa, przetwarza, zbiera, unieszkodliwia, transportuje odpady lub substancje albo dokonuje odzysku odpadów lub substancji w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”,

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Kto bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia albo wbrew jego warunkom przywozi z zagranicy lub wywozi za granicę odpady niebezpieczne,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”,

c) po § 5 dodaje się § 5a w brzmieniu:

„§ 5a. Karze określonej w § 5 podlega, kto porzuca odpady niebezpieczne w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania.”,

d) § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1–5a działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5.”;

5) art. 185 otrzymuje brzmienie:

„Art. 185. § 1. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach lub istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;

6) w art. 186 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto wbrew obowiązkowi nie utrzymuje w należyтым stanie lub nie używa urządzeń zabezpieczających wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi przed zanieczyszczeniem lub urządzeń zabezpieczających przed skażeniem promieniotwórczym lub promieniowaniem jonizującym,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;

7) po art. 188 dodaje się art. 188a w brzmieniu:

„Art. 188a. Wobec sprawcy przestępstwa określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1, 3, 5a lub 6 lub w art. 184 § 1 lub 2, który dobrowolnie naprawił szkodę w całości albo w znacznej części, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, 2052, 2269 i 2328) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 82:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Kto na terenie lasu, na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich roznieca ogień poza miejscami wyznaczonymi do tego celu albo pali tytoń, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany.”,

b) po § 3 dodaje się § 3a w brzmieniu:

„§ 3a. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 3 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.”;

2) art. 145 otrzymuje brzmienie:

„Art. 145. § 1. Kto zanieczyszcza lub zaśmieca obszar kolejowy lub miejsca dostępne dla publiczności, a w szczególności drogę, ulicę, plac, ogród, trawnik lub zieleniec,

podlega karze grzywny nie niższej niż 500 złotych.

§ 2. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 1 oraz podżeganie do niego i pomocnictwo są karalne.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.”;

3) w art. 154:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Kto na nienależący do niego grunt polny wyrzuca kamienie, odpady, złom lub padlinę niebędące odpadami lub inne nieczystości,

podlega karze grzywny nie niższej niż 500 złotych.”,

b) po § 2 dodaje się § 2a i 2b w brzmieniu:

„§ 2a. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 2 oraz podżeganie do niego i pomocnictwo są karalne.

§ 2b. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.”;

4) art. 162 otrzymuje brzmienie:

„Art. 162. § 1. Kto w lasach zanieczyszcza glebę lub wodę albo wyrzuca do lasu kamienie, odpady, złom lub padlinę niebędące odpadami lub inne nieczystości, albo w inny sposób zaśmieca las,

podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 500 złotych.

§ 2. Jeżeli czyn sprawcy polega na zakopywaniu, zatapianiu, odprowadzaniu do gruntu w lasach lub w inny sposób składowaniu w lesie odpadów, sprawca

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 złotych.

§ 3. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 1 lub 2 oraz podżeganie do niego i pomocnictwo są karalne.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Zastępców Głównego Inspektora Ochrony Środowiska powołuje minister właściwy do spraw klimatu, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, na wniosek Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Minister właściwy do spraw klimatu odwołuje zastępców Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.”;

2) w art. 10b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 3–8, mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji, o której mowa w art. 9b ust. 1, z wyjątkiem dokonywania oględzin pomieszczeń i innych miejsc, o których mowa w ust. 2 pkt 6, dostępnych publicznie.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2020 r. poz. 358 oraz z 2021 r. poz. 1177) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. W przypadku popełnienia czynu zabronionego, wymienionego w art. 16 ust. 1 pkt 8, przez osobę, o której mowa w art. 3, podmiot zbiorowy podlega odpowiedzialności niezależnie od wydania wyroku albo orzeczenia, o których mowa w art. 4.”;

2) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. W przypadku określonym w art. 4a wobec podmiotu zbiorowego sąd orzeka karę pieniężną w wysokości od 10 000 do 5 000 000 złotych.”;

3) w art. 16 w ust. 1 w pkt 8 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) rozdziale XXII Kodeksu karnego,”.

Art. 5. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 130 dodaje się art. 130a w brzmieniu:

„Art. 130a. 1. Kto usuwa roślinność przez wypalanie z gruntów rolnych, obszarów kolejowych, pasów przydrożnych, trzcinowisk lub szuwarów, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30 000 złotych.

2. W razie ukarania za wykroczenie można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.”;

2) w art. 131 uchyla się pkt 12;

3) art. 132 otrzymuje brzmienie:

„Art. 132. Orzekanie w sprawach, o których mowa w art. 127, art. 130a i art. 131, następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2021 r. poz. 541) w art. 32:

1) w ust. 1 w pkt 1 w lit. h na końcu dodaje się przecinek i dodaje się lit. i w brzmieniu:

„i) przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego, popełnione umyślnie”;

2) w ust. 2 w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) będącego osobą fizyczną skazanego prawomocnie za przestępstwo przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego, popełnione nieumyślnie lub za przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, o którym mowa w rozdziale XXVIII Kodeksu karnego, lub za odpowiedni czyn zabroniony określony w przepisach prawa obcego,”.

Art. 7. 1. Do postępowań o zawarcie umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do umów koncesji na roboty budowlane lub usługi zawartych w następstwie postępowań o zawarcie umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Celem projektowanej regulacji jest zmiana granic ustawowego zagrożenia za wykroczenia i przestępstwa przeciwko środowisku. Projektodawca dąży do ochrony środowiska naturalnego przed szkodliwymi działaniami, spełniającymi znamiona przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku. Praktyka stosowania dotychczas obowiązującego prawa pokazuje, iż obecne sankcje karne są niewystarczające, w związku z tym należy dokonać zmiany przepisów. Reakcja karna powinna odpowiadać stopniowi społecznej szkodliwości czynu, zawinienia oraz rzeczywistym względem prewencji ogólnej i indywidualnej. Przez zaproponowaną nowelizację projektodawca dąży do wyeliminowania niedoskonałości aktualnych regulacji prawnych.

Aktualne brzmienie art. 182, art. 183 § 1, art. 184 § 1, art. 185 i art. 186 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138), dalej: „kk”, stanowi wynik implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2008/99/WE z 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (Dz. Urz. UE L 328 z 06.12.2008, str. 28) – por. ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 549). Zgodnie z art. 5 tej dyrektywy „Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4, podlegały skutecznym, proporcjonalnym i odstrasżającym sankcjom karnym.”.

Proponowane zmiany są reakcją na widoczny w ostatnich latach wzrost liczby przestępstw przeciwko środowisku. Zgodnie z informacjami na stronie internetowej Komendy Głównej Policji (<https://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-3>; dostęp: 06.12.2021 r.):

- w przypadku art. 181 kk w ostatnich latach liczba wszczętych postępowań utrzymuje się na stałym poziomie (2017 r. – 106, 2018 r. – 67, 2019 r. – 60, 2020 r. – 72), wzrosła liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 19, 2018 r. – 14, 2019 r. – 22, 2020 r. – 33) oraz wzrosła liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 5, 2018 r. – 6, 2019 r. – 4, 2020 r. – 9);
- w przypadku art. 182 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 111, 2018 r. – 129, 2019 r. – 134, 2020 r. – 169), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 22, 2018 r. – 31, 2019 r. – 29, 2020 r. – 35) oraz liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 7, 2018 r. – 15, 2019 r. – 14, 2020 r. – 10);
- w przypadku art. 183 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 249, 2018 r. – 345, 2019 r. – 412, 2020 r. – 454), liczba stwierdzonych przestępstw

(2017 r. – 51, 2018 r. – 94, 2019 r. – 167, 2020 r. – 352) oraz liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 28, 2018 r. – 70, 2019 r. – 109, 2020 r. – 287);

- w przypadku art. 184 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 0, 2018 r. – 4, 2019 r. – 4, 2020 r. – 3), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 0, 2018 r. – 0, 2019 r. – 2, 2020 r. – 1), a liczba wykrytych przestępstw utrzymuje się na stałym poziomie (2017 r. – 0, 2018 r. – 0, 2019 r. – 0, 2020 r. – 0);

- w przypadku art. 185 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 0, 2018 r. – 1, 2019 r. – 0, 2020 r. – 0), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 0, 2018 r. – 1, 2019 r. – 1, 2020 r. – 0) oraz liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 0, 2018 r. – 1, 2019 r. – 1, 2020 r. – 0);

- w przypadku art. 186 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 11, 2018 r. – 14, 2019 r. – 12, 2020 r. – 15), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 8, 2018 r. – 5, 2019 r. – 8, 2020 r. – 9) oraz liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 7, 2018 r. – 5, 2019 r. – 8, 2020 r. – 6).

W ostatnich latach jest widoczna tendencja wzrostowa liczby pożarów miejsc gromadzenia odpadów. W całej Polsce w 2012 r. było 75 pożarów, w 2013 r. 82 pożary, w 2014 r. 88 pożarów, w 2015 r. 126 pożarów, w 2016 r. 117 pożarów, w 2017 r. 132 pożary, w 2018 r. 243 pożary, a w 2019 r. 177 pożarów. Najwięcej pożarów miejsc gromadzenia odpadów w 2019 r. było w województwach: lubuskim (34 pożary), mazowieckim (29 pożarów) i lubelskim (25 pożarów) (źródło: „Ochrona środowiska 2020”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2020, s. 161–162).

W judykaturze trafnie podkreśla się, iż celem regulacji, określonej w art. 182 kk „(podobnie jak i pozostałych przepisów zawartych w rozdziale XXII Kodeksu karnego), jest zapewnienie – i to w możliwie najszerszym wymiarze – ochrony przed zanieczyszczeniami i promieniowaniem trzech podstawowych elementów środowiska: wody, powietrza i powierzchni ziemi (...) przepis art. 182 k.k. jest przejawem realizacji obowiązków nałożonych przez art. 74 Konstytucji RP na władzę publiczną w zakresie prowadzenia takiej polityki, która zapewnia bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom” (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. akt V KK 361/14). W tym miejscu należy podkreślić, że wyrażona w art. 2 § 1 kpk „zasada trafnej reakcji karnej – tak jak to się podnosi w literaturze (por. M. Cieślak: Polska procedura karna, Warszawa 1984, s. 213–214) – sprowadza się

w istocie do wymogu respektowania nakazu, aby nikt niewinny nie poniósł odpowiedzialności, by nie była ona ani większą ani mniejszą niż na to zasłużył i aby nikt winny jej nie uszedł” (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2009 r., sygn. akt III KK 245/08). Proponowane zmiany w przepisach mają na celu realizację zasad, wyrażonych w przytoczonych orzeczeniach Sądu Najwyższego.

Proponuje się zmianę art. 47 § 2 kk, polegającą na wprowadzeniu, w przypadku skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku, obligatoryjnego orzekania przez sąd nawiązki w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.). W przypadku gdy przestępstwo zostanie popełnione nieumyślnie, nawiązka w ww. wysokości jest orzekana fakultatywnie.

Dotkliwym problemem dla budżetu państwa oraz samorządów jest ponoszenie kosztów utylizacji porzuconych odpadów. Niejednokrotnie obciążenia te wynoszą kilkadziesiąt milionów złotych (np. usunięcie odpadów nagromadzonych nielegalnie na terenie Gorlic to 48 870 000,00 zł). Dlatego wśród proponowanych zmian jest nałożenie na sprawców przestępstw środowiskowych obligatoryjnego obowiązku wypłacenia nawiązki na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w kwocie do 10 000 000 złotych. Środki posłużą nie tylko do usuwania skutków działalności przestępczej, ale także zasilą różne programy ekologiczne, mające na celu m.in. poprawę jakości powietrza lub wody w Polsce.

Warto zaznaczyć, że obligatoryjna nawiązka będzie miała zastosowanie także do przestępstw z narażenia. Rozwiązanie to spełnia oczekiwania społeczne odnośnie do polityki kryminalnej względem przestępców środowiskowych. Prof. J. Makarewicz trafnie zauważył, iż „Prawo to wola społeczeństwa, a nie wola Rządu albo choćby elity społecznej, rozsądny ustawodawca nie narzuca społeczeństwu takiego prawa, którego większość społeczeństwa nie chce lub nie rozumie. Kto postępuje inaczej, ten naraża się albo na stworzenie ustawy papierowej, albo na bojkot ustawy, albo na nieustanne konflikty między społeczeństwem a organami władzy wykonawczej” (J. Makarewicz, „Prawo małżeńskie i polska rzeczywistość. Ustęp z mowy wypowiedzianej w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej w marcu 1932 r.”, w: R. Longchamps, A. Till (red.), „Przegląd Prawa i Administracji im. Ernesta Tilla”, R. 57, 1932, nr 1, s. 178).

Jednocześnie w art. 47 kk § 4 otrzymał brzmienie: „§ 4. W szczególnie uzasadnionych okolicznościach, gdy wymierzona nawiązka powodowałaby dla sprawcy uszczerbek dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny lub gdy pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, sąd może ją wymierzyć w wysokości niższej niż wskazana w § 2 i 3.”.

Zakłada się inny wymiar kary pozbawienia wolności za czyn polegający na zniszczeniu w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, określony w art. 181 § 1 kk. Sprawca będzie podlegać karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Oprócz tego zmianie ulegną sankcje karne za czyny opisane w art. 181 § 2 i 3 kk. Za niszczenie albo uszkodzenie wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną roślin, zwierząt, grzybów lub ich siedlisk, lub siedlisk przyrodniczych, powodując istotną szkodę, grozić ma grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Taka sama kara jest przewidziana za niszczenie albo uszkodzenie roślin, zwierząt, grzybów pozostających pod ochroną gatunkową lub ich siedlisk, powodując istotną szkodę.

Oprócz tego nowelizacja obejmuje również zmianę art. 182 kk. Przepis ten penalizuje zanieczyszczenie wody, powietrza lub powierzchni ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrazić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach (art. 182 § 1 kk). Zmiana wprowadza nowe granice ustawowego zagrożenia – od 6 miesięcy do lat 8. Proponuje się również podwyższenie do lat 3 wysokość kary pozbawienia wolności, którą można orzec wobec sprawcy tego czynu, działającego nieumyślnie (art. 182 § 2 kk). Ponadto zwiększono dolną i górną granicę ustawowego zagrożenia, w przypadku gdy czyn określony w art. 182 § 1 został popełniony w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu, w zakresie korzystania ze środowiska, na które jest wymagane pozwolenie (art. 182 § 3 kk). Nowa sankcja wynosi od roku do lat 10 pozbawienia wolności. Oprócz tego wprowadzono surowszą karę za nieumyślne działanie sprawcy czynu określonego w § 3 (art. 182 § 4 kk). Odtąd sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Projekt zawiera również nowe granice ustawowego zagrożenia dla czynów określonych w art. 183. Przepis ten sankcjonuje m.in. niezgodne z prawem składowanie, usuwanie, przetwarzanie, zbieranie, unieszkodliwianie, transport odpadów lub substancji albo dokonywanie odzysku odpadów lub substancji, i które może zagrażać życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza, powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym (art. 183 § 1 kk). Obecnie za opisany czyn kk

przewiduje karę pozbawienia wolności w granicach od 3 miesięcy do lat 5. Proponowana zmiana będzie polegała na zwiększeniu dolnej i górnej granicy ustawowego zagrożenia, polegającej na wprowadzeniu kary pozbawienia wolności w przedziale od roku do 10 lat. Aktualna sankcja za przywożenie z zagranicy lub wywożenie za granicę bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia albo wbrew jego warunkom odpadów niebezpiecznych to kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (art. 183 § 5 kk). Proponowana zmiana zaostrza kary w tym zakresie, zwiększając dolną i górną granicę ustawowego zagrożenia, która będzie wynosić od lat 2 do lat 12 pozbawienia wolności.

W art. 183 dodano także § 5a, penalizujący porzucanie odpadów niebezpiecznych w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania. Nowa sankcja karna dotyczy najczęściej ujawnianych przypadków nieodpowiedniego gospodarowania odpadami niebezpiecznymi. W odróżnieniu od usuwania odpadów, opisanego w art. 183 § 1 kk, przepis dotyczy porzucania odpadów niebezpiecznych. Porzucanie jest jednym ze sposobów usuwania odpadów. W wyroku z dnia 11 listopada 2004 r. w sprawie C-457/02 Niselli (<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=49661&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=6413681>, dostęp: 06.12.2021 r.) w pkt 39 Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż „Fakt, że porzucenie odpadów nie może zostać uznane za sposób ich unieszkodliwiania, wynika w szczególności z art. 4 akapit drugi dyrektywy 75/442, według którego „Państwa Członkowskie podejmują [...] niezbędne środki zakazujące porzucania, wysypywania lub niekontrolowanego unieszkodliwiania odpadów”. Przepis ten wyraźnie rozróżnia porzucenie i unieszkodliwianie. Wynika z niego, że porzucenie i unieszkodliwianie przedmiotu lub substancji stanowią dwa spośród innych sposobów usuwania ich w rozumieniu art. 1 lit. a akapit pierwszy dyrektywy 75/442”. Zaostrzenie sankcji karnych w gospodarce odpadami jest konieczne w sytuacji wzrastającej liczby wykrywanych tego typu przypadków, które stwarzają poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska. W ostatnich dwóch latach Inspekcja Ochrony Środowiska wspólnie z innymi organami wykryła na terenie kraju ponad 200 miejsc porzucenia odpadów niebezpiecznych. Niezależnie od proponowanych w projekcie zmian zastosowanie będą miały nadal przepisy dotyczące obowiązku usunięcia odpadów (na własny koszt) przez posiadacza odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania (art. 26 ust. 1 ustawy o odpadach) oraz w przypadku niewywiązania się z ww. obowiązku zwrotu poniesionych przez organ kosztów tzw. wykonania zastępczego.

Jednocześnie w art. 183 § 6 kk określono nowe granice ustawowego zagrożenia kary za ww. czyny popełnione przez nieumyślne działania sprawcy, tj. wskazano że tego rodzaju czyny zabronione mogą podlegać karze pozbawienia wolności do lat 5 (obecne brzmienie kk wskazuje jako granicę kary 2 lata).

Nowelizowany jest także art. 185 kk, obejmujący typ kwalifikowany przestępstw, wskazanych we wcześniejszych przepisach (tj. art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub art. 184 § 1 lub 2), których następstwem jest:

- zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach lub istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi (art. 185 § 1 kk). Obecnie sprawca takiego czynu podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Nowelizacja zwiększa dolną i górną granicę ustawowego zagrożenia. Sprawca będzie odtąd podlegać karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12;
- ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka (art. 185 § 2 kk). Obecnie sprawca takiego czynu podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Nowelizacja zwiększa granice ustawowego zagrożenia. Sprawca będzie odtąd podlegać karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2 do 12;
- śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób (art. 185 § 3 kk). Obecnie sprawca takiego czynu podlega karze pozbawienia wolności od 2 lat do 12. Nowelizacja zwiększa granice ustawowego zagrożenia. Sprawca będzie odtąd podlegać karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

Warto w tym miejscu wskazać, że np. w art. 270a § 2 kk przewidziano karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3, a w art. 277a § 1 kk przewidziano karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności. Ustawodawca dąży do uniknięcia sytuacji, gdy w danym stanie faktycznym sąd nie będzie miał możliwości wymierzyć adekwatnej kary za dane przestępstwo. Na brak odpowiednich przepisów środowiskowych zwracano już uwagę w trakcie procesu odpowiedzialnych za katastrofę elektrowni w Czarnobylu (por. W. Siwiński, „Czarnobyl. Od katastrofy do procesu”, wyd. Iskry, Warszawa 1989, s. 231–248).

Nowelizacja obejmuje również art. 186 § 1 kk. Proponuje się zmianę granic ustawowego zagrożenia kary pozbawienia wolności, która ma wynosić odtąd od 3 miesięcy do lat 5 dla osoby, która wbrew obowiązkowi nie utrzymuje w należytym stanie lub nie używa urządzeń

zabezpieczających wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi przed zanieczyszczeniem lub urządzeń zabezpieczających przed skażeniem promieniotwórczym lub promieniowaniem jonizującym.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, iż przedstawione zmiany wpływają pośrednio także na stosowanie art. 181 § 4 i 5, art. 183 § 2–4, art. 184 oraz art. 186 § 2 i 3 kk.

Zwiększenie dolnej granicy ustawowego zagrożenia za ww. czyny, spełniające znamiona przestępstw przeciwko środowisku, ma za zadanie uniemożliwienie zastosowania art. 69 § 1 kk, zgodnie z którym „sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w wymiarze nieprzekraczającym roku, jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa nie był skazany na karę pozbawienia wolności i jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa”. Natomiast zwiększenie górnej granicy ustawowego zagrożenia ww. przestępstw przeciwko środowisku spowoduje, że w przypadku przestępstw przeciwko środowisku nie będą miały zastosowania:

- art. 37a § 1 kk: „Jeżeli przestępstwo jest zagrożone tylko karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, a wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku, sąd może zamiast tej kary orzec karę ograniczenia wolności nie niższą od 3 miesięcy albo grzywnę nie niższą od 100 stawek dziennych, jeżeli równocześnie orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek”;
- art. 59 kk: „Jeżeli przestępstwo jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 3 lat albo karą łagodniejszego rodzaju i społeczna szkodliwość czynu nie jest znaczna, sąd może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli orzeka jednocześnie środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny, a cele kary zostaną w ten sposób spełnione”;
- art. 66 kk: „§ 1. Sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa. § 2. Warunkowego umorzenia nie stosuje się do sprawcy przestępstwa zagrożonego karą przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności”.

Oprócz tego planuje się dodanie po art. 188 kk art. 188a:

„Art. 188a. Wobec sprawcy przestępstwa określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1, 3, 5a lub 6 lub w art. 184 § 1 lub 2, który dobrowolnie naprawił szkodę w całości lub w znacznej części, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.”.

Zmiana ta, wprowadzająca rozwiązanie analogiczne do przewidzianego w art. 295 kk oraz niemieckiego i austriackiego kodeksu karnego, ma na celu umożliwienie sądowi przy orzekaniu o karze uwzględnienia w pełni znamion strony przedmiotowej czynów zabronionych, określonych w art. 182–184. W judykaturze trafnie podkreśla się, że „(...) nie ma przeszkód do zastosowania wobec sprawcy art. 295 § 1 k.k., jeśli naprawi on szkodę przed wszczęciem postępowania karnego, w czasie jego trwania, jak też w czasie postępowania sądowego, aż do czasu wydania wyroku przed sądem pierwszej instancji (zob. powołany Komentarz do kodeksu karnego, pod redakcją A. Zolla, Warszawa 1999, teza 6 do art. 295 k.k.). Oczywiście jest, że „dobrowolność” musi znaleźć odzwierciedlenie w naprawieniu szkody w wyniku swobodnej decyzji sprawcy przestępstwa.” (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2002 r., sygn. akt WA 6/02, OSNKW 2002, z. 7–8, poz. 57).

W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, z późn. zm.), dalej: „Kodeks wykroczeń”, proponuje się uzupełnić katalog kar za czyn określony w art. 82 § 3 Kodeksu wykroczeń, tj. rozniecanie ognia, poza miejscami wyznaczonymi do tego celu, na terenie lasu, na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich albo palenie tytoniu, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi o ograniczenie wolności. Orzeczenie tej kary, zgodnie z art. 20 § 2 pkt 2 Kodeksu wykroczeń, będzie skutkowało dla ukaranego obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Zgodnie z dodanym do art. 82 Kodeksu wykroczeń § 3a w przypadku ukarania za to wykroczenie możliwe będzie również przywrócenie przez ukaranego stanu poprzedniego.

Oprócz tego zmieniono art. 145 i art. 154 Kodeksu wykroczeń, podwyższając karę grzywny za zaśmiecanie obszaru kolejowego, miejsca dostępnego dla publiczności oraz gruntów polnych. Ponadto wprowadzono możliwość orzeczenia przez sąd obowiązku przywrócenia do stanu poprzedniego. Zmiany te wynikają z napływających sygnałów o zwiększonej liczbie zaśmiecania miejsc publicznych i mają na celu zmniejszenie zaśmiecania miejsc publicznych.

Ponadto proponuje się nowelizację art. 162 § 1 i 2 Kodeksu wykroczeń. Nowelizacja ta zakłada wprowadzenie kary ograniczenia wolności za zanieczyszczanie gleby lub wody w lasach albo

wyrzucanie do lasu kamieni, odpadów, złomu lub padliny niebędących odpadami lub innych nieczystości, albo zaśmiecanie lasu w inny sposób. Orzeczenie tej kary, według art. 20 § 2 pkt 2 Kodeksu wykroczeń, będzie skutkowało dla ukaranego obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Orzeczenie kary ograniczenia wolności za popełnienie wykroczenia może skutkować nałożeniem obowiązku oczyszczenia lasu z pozostawionych przez siebie i inne osoby zanieczyszczeń w trakcie wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Uzupełnienie katalogu kar za wykroczenie zaśmiecania lasu i składowania w lesie odpadów o karę ograniczenia wolności, której wykonanie może polegać na oczyszczaniu lasu ze śmieci i odpadów, będzie miało funkcję prewencyjną i powinno skutkować zaniechaniem popełnienia takich wykroczeń w przyszłości. Ponadto proponuje się wprowadzić karę grzywny w kwocie od 500 do 5 000 zł w § 1 oraz od 1000 do 5000 zł w § 2. Taka kara grzywny ma spowodować, że w przyszłości sprawca wykroczenia nie popełni go ponownie. Proponowane brzmienie art. 162 § 4 Kodeksu wykroczeń spowoduje, iż sprawca czynu będzie mógł być zobowiązany do przywrócenia, osobiście bądź za pomocą specjalistycznej firmy, do stanu sprzed popełnienia czynu, tj. sprzed popełnienia wykroczenia polegającego na zaśmiecaniu lasu.

W związku z zaostreniem sankcji w art. 145 § 1, art. 154 § 2 i art. 162 § 1 i 2 Kodeksu wykroczeń usunięto dotychczas występującą karę nagany. Jednocześnie projektodawca podkreśla, iż do ww. wykroczeń nadal ma zastosowanie art. 39 Kodeksu wykroczeń, dotyczący nadzwyczajnego złagodzenia kary i odstąpienia od jej wymierzenia. Ustawodawca postanowił o wprowadzeniu karalności usiłowania, podżegania i pomocnictwa ww. czynów z uwagi na prewencję ogólną i indywidualną. Niejednokrotnie, w przypadku np. zaśmiecania, inspiratorem popełnienia czynu jest inna osoba niż sprawca, który często może być zmuszony do jego dokonania. Względy słuszności wymagają, aby w takich wypadkach karać np. podżegacza.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że objętość zebranych odpadów z terenów leśnych będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz koszty związane z ich usunięciem w latach 2018–2020 wyniosły:

Rok	Zebrane śmieci w tys. m ³	Koszt w mln zł
2018	109,0	19,2
2019	107,8	19,9
2020	91,0	18,6

Jak widać, są to liczby znaczące. W lasach pozostawiono dużą liczbę odpadów, a wysokie koszty ich usunięcia obciążają Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

Jednocześnie należy podkreślić, iż w ostatnich latach wzrasta liczba dzikich wysypisk śmieci. Zgodnie z danymi Komendy Głównej Policji, pochodzącymi z Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, w 2018 r. ogółem było 5340 potwierdzonych zgłoszeń, w 2019 r. ogółem było 6830 potwierdzonych zgłoszeń, w 2020 r. ogółem było 9006 potwierdzonych zgłoszeń, a w okresie od 01.01.2021 r. do 30.06.2021 r. ogółem było 4587 potwierdzonych zgłoszeń. Łącznie w okresie od 01.01.2018 r. do 30.06.2021 r. ogółem było 25 763 potwierdzonych zgłoszeń. Zmiany sankcji za wykroczenia są odpowiedzią na zaistniałą sytuację.

W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070) zmianie ulega art. 4 ust. 4. Procedowana zmiana ma na celu doprecyzowanie brzmienia ww. przepisu w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych w zakresie możliwości powołania więcej niż jednego zastępcy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Jeden z zastępców Głównego Inspektora Ochrony Środowiska będzie miał w zakresie zadań m.in. nadzór nad zwalczaniem przestępczości środowiskowej. W związku ze zwiększającą się liczbą spraw, prowadzonych w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska, zachodzi potrzeba wskazania w ustawie *expressis verbis* możliwości wyodrębnienia stanowiska kierowniczego, którego główną specjalizacją będzie zwalczanie przestępczości środowiskowej. Zakłada się, iż osoba pełniąca tę funkcję będzie posiadała szeroką wiedzę i bogate doświadczenie praktyczne w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej. Zmiana przyczyni się do usprawnienia i udoskonalenia działań Inspekcji Ochrony Środowiska odnośnie do przestępczości środowiskowej. Dlatego dwukrotnie występujący wyraz „zastępcę” zamieniono na wyraz „zastępców”.

Oprócz tego proponuje się zmianę brzmienia art. 10b ust. 3 przez wyłączenia obowiązku okazywania legitymacji w przypadku prowadzenia czynności polegających na:

- 1) obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom;
- 2) gromadzeniu i zabezpieczaniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 3) dokonywaniu oględzin dostępnych publicznie pomieszczeń i innych miejsc.

Na konieczność znowelizowania art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wpłynęły dotychczasowe doświadczenie IOŚ w zakresie wykonywania uprawnień z art. 10b ust. 2 tej ustawy. W obecnym brzmieniu ustawy inspektorzy, w przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku, mogą wykonywać szereg czynności wyłącznie po okazaniu legitymacji. Taki stan prawny ogranicza skuteczność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku, gdyż faktycznie uniemożliwia prowadzenie obserwacji, a co za tym idzie eliminuje możliwość gromadzenia materiału dowodowego na potrzeby ewentualnego późniejszego zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub wniosku o ukaranie.

W ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2020 r. poz. 358 oraz z 2021 r. poz. 1177) dodano art. 4a. Celem zmiany jest zwiększenie efektywności środków, określonych w tej ustawie, w odniesieniu do zwalczania przestępczości środowiskowej. Aktualnie dostrzegalna jest znikoma skuteczność tych środków. Liczba spraw prowadzonych wobec podmiotów zbiorowych jest niewielka, a nakładane kary są niewysokie.

Efektywność regulacji odnoszących się do odpowiedzialności osób prawnych (podmiotów zbiorowych) ma również istotne znaczenie z uwagi na zobowiązania międzynarodowe Polski względem Unii Europejskiej, Rady Europy i Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Polska ma obowiązek wprowadzenia sprawnie funkcjonującego systemu odpowiedzialności osób prawnych i zapewnienia, by osoby prawne podlegały skutecznym i odstrasającym sankcjom, proporcjonalnym do wagi popełnionych przestępstw. Warto również zauważyć, że w sprawozdaniu końcowym z VIII rundy ewaluacji wzajemnych, poświęconej przestępstwom przeciwko środowisku naturalnemu, przyjętym przez Radę Unii Europejskiej w 2019 r., podkreślono wagę skutecznego karania podmiotów zbiorowych jako niezbędnego warunku zwalczania tego typu przestępczości.

Proponuje się likwidację warunku odpowiedzialności podmiotów zbiorowych w postaci uprzedniego prawomocnego skazania osoby fizycznej w przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku. Art. 4a stanowi *lex specialis* względem art. 4 ustawy (*argumentum a rubrica*). Dotychczas możliwość pociągnięcia podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności była zawsze uzależniona od uprzedniego skazania, warunkowego umorzenia postępowania bądź orzeczenia o udzieleniu tej osobie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności albo orzeczenia sądu o umorzeniu przeciwko niej postępowania z powodu okoliczności

wyłączającej ukaranie sprawcy (art. 4 ustawy). Charakter wtórny odpowiedzialności podmiotu zbiorowego przyczynił się w znacznej mierze do rzadkiego stosowania przepisów ustawy.

Ta oparta na prejudykacie konstrukcja, będąca podstawowym elementem obecnej procedury, została przyjęta głównie z przyczyn praktycznych. Żaden z międzynarodowych aktów prawnych wiążących Polskę nie uzależnia odpowiedzialności podmiotu zbiorowego od uprzedniego osądzenia sprawcy przestępstwa popełnionego na jego korzyść. Aktualne rozwiązanie jest od wielu lat krytykowane przez organizacje międzynarodowe zajmujące się zagadnieniem odpowiedzialności osób prawnych.

W świetle wiążących Polskę instrumentów międzynarodowych warunków prejudykatu postrzegany jest jako utrudnienie wobec efektywnego i skutecznego karania osób prawnych proporcjonalnymi i odstrasżającymi sankcjami. Mając na uwadze zasadę *pacta sunt servanda*, aktualny stan prawny może być źródłem zastrzeżeń co do skuteczności implementacji poszczególnych umów międzynarodowych. Rozwiązanie zaproponowane w art. 4a występuje także w innych państwach. Zgodnie z art. 102 ust. 1 szwajcarskiego kodeksu karnego (*Schweizerisches Strafgesetzbuch vom 21. Dezember 1937 (Stand am 1. Juli 2021), AS 54 757*, https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/54/757_781_799/de, dostęp: 06.12.2021 r.) przedsiębiorstwo ponosi odpowiedzialność, gdy przestępstwo zostało popełnione w ramach działalności gospodarczej tego przedsiębiorstwa, a na skutek wadliwej organizacji przedsiębiorstwa nie można przypisać czynu konkretnej osobie fizycznej. Sankcją, stosowaną wobec takiego podmiotu, jest grzywna w wysokości do 5 000 000 franków szwajcarskich. Natomiast art. 102 ust. 2 szwajcarskiego kodeksu karnego stanowi, iż w przypadku niektórych przestępstw (udział lub wspieranie organizacji przestępczych lub terrorystycznych, finansowanie terroryzmu, pranie brudnych pieniędzy, przekupstwo) przedsiębiorstwo jest karane niezależnie od karalności osoby fizycznej, jeżeli przedsiębiorstwu zarzuca się, że nie przedsięwzięło ono wszystkich niezbędnych i możliwych organizacyjnych środków zaradczych w celu zapobieżenia takiego przestępstwa.

Należy przy tym podkreślić, że pomimo likwidacji wymogu prejudykatu w przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku niniejszy projekt nie zakłada wszczynania i prowadzenia postępowania przygotowawczego w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego. Postępowanie dowodowe w tej mierze ma się – co do zasady – toczyć przed sądem. Odpowiednie ustalenia, pozwalające na skierowanie wniosku w przedmiocie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, dokonywane będą w ramach postępowania

przygotowawczego toczącego się w sprawie danego czynu zabronionego (in rem) albo przeciwko sprawcy takiego czynu (in personam).

Oprócz tego dodano nowy art. 7a. Stanowi on *lex specialis* względem art. 7 ustawy (argumentum a rubrica). Art. 7 ustawy w obecnym brzmieniu przewiduje możliwość orzekania kar pieniężnych w wysokości od 1000 do 5 000 000 złotych, przy czym orzeczona kara nie może przekroczyć 3% przychodu osiągniętego w roku obrotowym, w którym popełniono czyn zabroniony. Maksymalny dopuszczalny wymiar kary pieniężnej jest zatem każdorazowo ograniczony wysokością przychodów osiąganych przez podmiot zbiorowy. Rozwiązanie to w założeniu miało przyczyniać się do racjonalności orzekanych kar pieniężnych przez powiązanie ich wysokości z osiąganymi przez podmiot zbiorowy wynikami finansowymi. W praktyce jednak podmiot zbiorowy, niezależnie od swoich rozmiarów, kapitału zakładowego, posiadanego majątku czy też pozycji gospodarczej, może nie osiągnąć przychodów lub posiadać jedynie niskie przychody w konkretnym roku podatkowym. Gdy podmiot nie osiągnie przychodu wówczas brak jest na gruncie omawianego przepisu podstawy do określenia wysokości sankcji. W przypadku podmiotów osiągających przychody na niskim poziomie dostępna sankcja uzależniona od wysokości przychodu w sposób opisany wyżej może okazać się niewystarczającą w stosunku do wagi popełnionego przestępstwa.

Na możliwą nieskuteczność kar wymierzanych na podstawie rozwiązań przyjętych w art. 7 ustawy stale zwracała uwagę OECD podczas kolejnych przeglądów Polski. Grupa Robocza OECD ds. Przekupstwa w Międzynarodowych Transakcjach Handlowych wielokrotnie wyrażała zaniepokojenie, że przedsiębiorstwo wykazujące brak lub jedynie niskie przychody nie będzie podlegać karze pieniężnej lub będzie podlegać karze bardzo niskiej niezależnie od wysokości posiadanych aktywów. Warto zwrócić uwagę, że także w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 listopada 2004 r., sygn. akt K 18/03, OTK-A 2004/10/103, stwierdzono, iż „(...) ustawodawca nie przewiduje szczególnych rozwiązań na wypadek, gdy podmiot zbiorowy nie osiągnął przychodu”.

Zrezygnowanie w przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku z ograniczenia wymiaru kar pieniężnych przez powiązanie ich z wysokością przychodu należy zatem uznać za uzasadnione. Jakkolwiek przesłanką takiego rozwiązania jest uzasadnione dążenie do dostosowania kar pieniężnych do sytuacji finansowej podmiotu, niemniej przepisy te nie powinny doprowadzać do sytuacji, w której system odpowiedzialności podmiotów zbiorowych okazuje się w pewnych sytuacjach nieskuteczny. Z tego względu uznać należy, iż dla prawidłowego miarkowania kary pieniężnej przez sąd wystarczające będą dyrektywy wymiaru

kary zawarte w art. 10 ustawy. Przepis ten stanowi m.in., że sąd między innymi powinien uwzględnić sytuację majątkową podmiotu zbiorowego oraz wpływ ukarania na jego dalsze funkcjonowanie.

W przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku przewiduje się również podniesienie progu zagrożenia kary pieniężnej do 10 000 zł. Dotychczasowa dolna granica kary pieniężnej nie jest adekwatna do wagi popełnionych czynów i często stanowi nieznaczny procent wartości szkody, wyrządzonej na skutek popełnienia przestępstw przeciwko środowisku.

Ponadto w art. 16 w ust. 1 w pkt 8 w lit. a ustawy rozszerzono odesłanie do przepisów Kodeksu karnego. Proponuje się, aby odtąd podmiot zbiorowy podlegał odpowiedzialności na podstawie ustawy, jeżeli osoba, o której mowa w art. 3, popełniła przestępstwo przeciwko środowisku, określone w rozdziale XXII Kodeksu karnego. W aktualnym stanie prawnym nie ma odesłania do art. 185 Kodeksu karnego. Jest to ważny przepis, sankcjonujący typy kwalifikowane przestępstw przeciwko środowisku. Zdaniem projektodawcy jest to istotne pominięcie prawodawcze, które powinno być niezwłocznie usunięte. W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. akt K 21/11, OTK-A 2012/10/119, wskazano, iż „Z przypadkiem pominięcia, który w praktyce następuje najczęściej, mamy do czynienia wtedy, gdy w rozważanej regulacji prawnej nie uwzględniono pewnych podmiotów czy sytuacji, co może być konsekwencją nietrafnego doboru cech relewantnych, ze względu na które jakieś inne podmioty lub sytuacje zostały wyróżnione, albo wprowadzenia nieuzasadnionego zróżnicowania.”.

W ustawie o ochronie przyrody, przez dodanie art. 130a i jednocześnie uchylenie w art. 131 pkt 12, proponuje się uzupełnić katalog kar za wypalanie łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, obszarów kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów o karę ograniczenia wolności. Orzeczenie tej kary, zgodnie z art. 20 § 2 pkt 2 Kodeksu wykroczeń, dodatkowo będzie skutkowało dla ukaranego obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. W przypadku ukarania za to wykroczenie można będzie także orzec obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego. Ponadto w dodanym art. 130a przewiduje się także podwyższenie górnej granicy grzywny do kwoty 30 000 złotych. Możliwość taką daje art. 24 § 1 Kodeksu wykroczeń, zgodnie z którym grzywnę wymierza się w wysokości od 20 do 5000 złotych, chyba że ustawa stanowi inaczej. Rozwiązanie takie już funkcjonuje w obrocie prawnym, tj. dla przykładu w ustawie z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1972).

Ponadto proponuje się, aby w ustawie z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2021 r. poz. 541) w art. 32 w ust. 1 w pkt 1 dodać literę „i” o następującym brzmieniu: „i) przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego, popełnione umyślnie”. W związku z tym w art. 32 w ust. 2 w pkt 2 w lit. a po zwrocie: „przestępstwo przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego” dodano po przecinku słowa „popełnione nieumyślnie”. Warto wskazać, że zgodnie z § 44 ust. 1 pkt 5 austriackiej ustawy o udzielaniu koncesji (Bundesgesetz über die Vergabe von Konzessionsverträgen (Bundesvergabegesetz Konzessionen 2018 – BVergGKonz 2018), StF: BGBl. I Nr. 65/2018 (NR: GP XXVI RV 69 AB 96 S. 21. BR: AB 9961 S. 879.), letzte Änderung: BGBl. I Nr. 100/2018 (NR: GP XXVI RV 329 AB 413 S. 57. BR: 10079 AB 10082 S. 888.), <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20010294>, dostęp: 09.12.2021 r.) zamawiający obligatoryjnie wyklucza z postępowania przedsiębiorcę, poważnie naruszającego w ramach swojej działalności przepisy dotyczące m.in. ochrony środowiska, co zostało udowodnione przez zamawiającego.

Proponowana zmiana zapewni wykluczenie z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne sprawców przestępstw środowiskowych, popełnionych umyślnie. Zgodnie z aktualnym brzmieniem przepisów wykluczenie z powodu popełnienia umyślnie przestępstwa przeciwko środowisku jest możliwe, ale nie jest obligATORYJNE, również w postępowaniach rozpisanych przez podmioty publiczne. Oznacza to, że każdorazowo konkretny zamawiający samodzielnie dokonuje oceny, czy godzi się na udzielenie zamówienia komuś, kto wcześniej złamał prawo, szkodząc tym samym środowisku. Taka regulacja, z punktu widzenia prawa ochrony środowiska, jest nie do zaakceptowania.

W ustawie dodano także przepis przejściowy, odnoszący się do postępowań o zawarcie umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi, a także do umów koncesji na roboty budowlane lub usługi zawartych w następstwie postępowań o zawarcie umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Zgodnie z art. 7 stosuje się przepisy dotychczasowe.

Projektodawca ma świadomość, że proponowane w niniejszej ustawie zagrożenia karne przestępstw przeciwko środowisku sytuują te czyny wśród przestępstw zagrożonych najsurowszymi karami w systemie prawa polskiego, np. spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 156 § 1 kk), piractwo (art. 166 kk) czy podrobienie lub przerobienie faktury (art. 270a kk, typ kwalifikowany: art. 277a kk). Podobnie proponowane brzmienie art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, nadające nowe uprawnienia inspektorom Inspekcji

Ochrony Środowiska, zmieniane przepisy ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi oraz nowe przepisy, dodawane do ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary mogą budzić wątpliwości odnośnie do proporcjonalności przedstawionych rozwiązań. Art. 31 ust. 3 Konstytucji RP stanowi, iż ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 listopada 2008 r., sygn. akt K 5/08, OTK-A 2008/9/159, „Test proporcjonalności badanych przepisów (...) wymaga bowiem oceny w dwóch płaszczyznach czy etapach: w relacji do wolności (prawa) ograniczanego i w relacji do prawa (wolności), ze względu na które ustawodawca dokonał ograniczenia (...)”.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż szkodliwe skutki przestępstw przeciwko środowisku są trudne do usunięcia. Konsekwencją tych przestępstw jest istnienie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz innych organizmów żywych nie tylko w najbliższych latach, ale również przez kolejne dekady, gdy doszło do trwałego zniszczenia zasobów przyrodniczych (np. wyciek substancji). Czyny wyczerpujące znamiona przestępstw przeciwko środowisku były dotychczas zagrożone sankcjami karnymi. Jednak ściganie tych czynów oraz orzekane kary nie zapewniały skutecznej walki z tą przestępczością. Zgodnie z przedstawionymi na początku statystykami, liczba przestępstw zamiast spadać utrzymywała się na stałym poziomie, a nawet w niektórych przypadkach w ostatnich latach wzrosła (np. art. 182 i art. 183 kk). Dolegliwość środków administracyjnoprawnych nie odpowiada rozmiarom szkód spowodowanych tymi czynami. Projektowana wysokość kar za przestępstwa przeciwko środowisku jest zasadna z uwagi na rozmiar i długofalowe skutki dla społeczeństwa. Powoduje to, iż czyny te należy traktować analogicznie jak wymienione wyżej najpoważniejsze przestępstwa. Warto w tym miejscu wskazać, że w przypadku niepodejmowania działań zaradczych Skarb Państwa może być narażony na roszczenia odszkodowawcze z tytułu naruszenia dóbr osobistych (por. np. Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt VI C 1043/18, dotyczący smogu). Również dotychczas obowiązujące przepisy: art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary okazały się nieskuteczne i niewystarczające oraz nie zapewniały realizacji celów, dla których zostały ustanowione. Ich zmiana jest konieczna, aby zagwarantować realizację

obowiązku władz, określonego w art. 74 Konstytucji RP. Wartość dóbr nadrzędnych (np. ochrona środowiska, zdrowie publiczne) w ocenie ustawodawcy przewyższa wartość dóbr poświęcanych (np. swoboda działalności gospodarczej). Ponadto zmiana ww. przepisów jest związana z prawidłową realizacją proponowanej nowelizacji Kodeksu karnego. Organy Państwa muszą mieć zapewnioną swobodę działania w wykonywaniu swoich obowiązków.

Projekt nie narusza praw gwarantowanych przez Europejską konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.): prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 5 konwencji), prawa do rzetelnego procesu sądowego (art. 6 konwencji), zakaz karania bez podstawy prawnej (art. 7 konwencji), prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 8 konwencji) oraz ochrony własności (protokół nr 1). Ustawodawca przewiduje także wprowadzenie instytucji czynnego żalu w nowym art. 188a kk.

Konkludując, w ocenie projektodawcy zaproponowane rozwiązania prawnokarne spełniają zasadę proporcjonalności wyrażoną w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Przedstawione zmiany mają na celu prewencję ogólną i indywidualną oraz realizację konstytucyjnego obowiązku ochrony środowiska przez władze publiczne. Nowe sankcje karne będą w lepszym stopniu odpowiadać stopniowi społecznej szkodliwości czynu i zawinienia. Nowelizacja wyeliminuje niedoskonałości aktualnych regulacji prawnych. Zakłada się, że zmiana przepisów spowoduje spadek liczby popełnianych przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku, a co za tym idzie, zmniejszenie liczby spraw, prowadzonych przez organy ścigania i sądy.

Ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej zmienia ustawy: ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, ustawę z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, ustawę z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz ustawę z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi. W związku z szerokim zakresem przedmiotowym zmian, objętych projektem, zasadny jest zaproponowany tytuł ustawy. Podobne tytuły były już stosowane w polskim ustawodawstwie w ostatnim czasie (np. ustawa z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. poz. 2112, z późn. zm.)).

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Ocena oddziaływania projektu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162, z późn. zm.) jest przedstawiona w Ocenie Skutków Regulacji.

Projekt nie zawiera norm technicznych, w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień, o których mowa w § 39 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Klimatu i Środowiska Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Jacek Ozdoba – Sekretarz Stanu, Ministerstwo Klimatu i Środowiska Michał Mistrzak – Główny Inspektor Ochrony Środowiska</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Krzysztof Gołębiewski, Dyrektor Departamentu Zwalczania Przestępczości Środowiskowej, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska tel. 22 36 92 085 k.golebiewski@gios.gov.pl Adam Skoczeń, Główny Specjalista w Departamencie Prawnym, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska tel. 22 36 92 079 a.skoczen@gios.gov.pl Maciej Mucha, Dyrektor Departamentu Instrumentów Środowiskowych, Ministerstwo Klimatu i Środowiska tel. 22 36 92 472 maciej.mucha@klimat.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 30.05.2022 r.</p> <p>Źródło Inicjatywa własna</p> <p>Nr w Wykazie prac UD258</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem projektowanej regulacji jest zmiana granic ustawowego zagrożenia za wykroczenia i przestępstwa przeciwko środowisku. Projektodawca dąży do ochrony środowiska naturalnego przed szkodliwymi działaniami, spełniającymi znamiona przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku. Praktyka stosowania dotychczas obowiązującego prawa pokazuje, iż obecne sankcje karne są niewystarczające, w związku z tym należy dokonać zmiany przepisów. Reakcja karna powinna odpowiadać stopniowi społecznej szkodliwości czynu, zawinienia oraz rzeczywistym względem prewencji ogólnej i indywidualnej. Przez zaproponowaną nowelizację projektodawca dąży do wyeliminowania niedoskonałości aktualnych regulacji prawnych.

Aktualne brzmienie art. 182, art. 183 § 1, art. 184 § 1, art. 185 i art. 186 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138), dalej: „kk”, stanowi wynik implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2008/99/WE z 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (Dz. Urz. UE L 328 z 06.12.2008, str. 28) – por. ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 549). Zgodnie z art. 5 tej dyrektywy „Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4, podlegały skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym sankcjom karnym.”.

Proponowane zmiany są reakcją na widoczny w ostatnich latach wzrost liczby przestępstw przeciwko środowisku. Zgodnie z informacjami na stronie internetowej Komendy Głównej Policji (<https://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-3>; dostęp: 06.12.2021 r.):

- w przypadku art. 181 kk w ostatnich latach liczba wszczętych postępowań utrzymuje się na stałym poziomie (2017 r. – 106, 2018 r. – 67, 2019 r. – 60, 2020 r. – 72), wzrosła liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 19, 2018 r. – 14, 2019 r. – 22, 2020 r. – 33) oraz wzrosła liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 5, 2018 r. – 6, 2019 r. – 4, 2020 r. – 9);

- w przypadku art. 182 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 111, 2018 r. – 129, 2019 r. – 134, 2020 r. – 169), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 22, 2018 r. – 31, 2019 r. – 29, 2020 r. – 35) oraz liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 7, 2018 r. – 15, 2019 r. – 14, 2020 r. – 10);

- w przypadku art. 183 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 249, 2018 r. – 345, 2019 r. – 412, 2020 r. – 454), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 51, 2018 r. – 94, 2019 r. – 167, 2020 r. – 352) oraz liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 28, 2018 r. – 70, 2019 r. – 109, 2020 r. – 287);

- w przypadku art. 184 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 0, 2018 r. – 4,

2019 r. – 4, 2020 r. – 3), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 0, 2018 r. – 0, 2019 r. – 2, 2020 r. – 1), a liczba wykrytych przestępstw utrzymuje się na stałym poziomie (2017 r. – 0, 2018 r. – 0, 2019 r. – 0, 2020 r. – 0);

- w przypadku art. 185 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 0, 2018 r. – 1, 2019 r. – 0, 2020 r. – 0), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 0, 2018 r. – 1, 2019 r. – 1, 2020 r. – 0) oraz liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 0, 2018 r. – 1, 2019 r. – 1, 2020 r. – 0);

- w przypadku art. 186 kk w ostatnich latach wzrosła liczba wszczętych postępowań (2017 r. – 11, 2018 r. – 14, 2019 r. – 12, 2020 r. – 15), liczba stwierdzonych przestępstw (2017 r. – 8, 2018 r. – 5, 2019 r. – 8, 2020 r. – 9) oraz liczba wykrytych przestępstw (2017 r. – 7, 2018 r. – 5, 2019 r. – 8, 2020 r. – 6).

W ostatnich latach jest widoczna tendencja wzrostowa liczby pożarów miejsc gromadzenia odpadów. W całej Polsce w 2012 r. było 75 pożarów, w 2013 r. 82 pożary, w 2014 r. 88 pożarów, w 2015 r. 126 pożarów, w 2016 r. 117 pożarów, w 2017 r. 132 pożary, w 2018 r. 243 pożary, a w 2019 r. 177 pożarów. Najwięcej pożarów miejsc gromadzenia odpadów w 2019 r. było w województwach: lubuskim (34 pożary), mazowieckim (29 pożarów) i lubelskim (25 pożarów) (źródło: „Ochrona środowiska 2020”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2020, s. 161–162).

W judykaturze trafnie podkreśla się, iż celem regulacji, określonej w art. 182 kk „(podobnie jak i pozostałych przepisów zawartych w rozdziale XXII Kodeksu karnego), jest zapewnienie – i to w możliwie najszerszym wymiarze – ochrony przed zanieczyszczeniami i promieniowaniem trzech podstawowych elementów środowiska: wody, powietrza i powierzchni ziemi (...) przepis art. 182 k.k. jest przejawem realizacji obowiązków nałożonych przez art. 74 Konstytucji RP na władzę publiczną w zakresie prowadzenia takiej polityki, która zapewnia bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. akt V KK 361/14). W tym miejscu należy podkreślić, że wyrażona w art. 2 § 1 kpk „zasada trafnej reakcji karnej – tak jak to się podnosi w literaturze (por. M. Cieślak: Polska procedura karna, Warszawa 1984, s. 213 i 214) – sprowadza się w istocie do wymogu respektowania nakazu, aby nikt niewinny nie poniósł odpowiedzialności, by nie była ona ani większą ani mniejszą niż na to zasłużył i aby nikt winny jej nie uszedł” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2009 r., sygn. akt III KK 245/08). Proponowane zmiany w przepisach mają na celu realizację zasad wyrażonych w przytoczonych orzeczeniach Sądu Najwyższego.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Proponuje się zmianę art. 47 § 2 kk, polegającą na wprowadzeniu, w przypadku skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku, obligatoryjnego orzekania przez sąd nawiązki w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.). W przypadku gdy przestępstwo zostanie popełnione nieumyślnie, nawiązka w ww. wysokości jest orzekana fakultatywnie.

Dotkliwym problemem dla budżetu państwa oraz samorządów jest ponoszenie kosztów utylizacji porzuconych odpadów. Niejednokrotnie obciążenia te wynoszą kilkadziesiąt milionów złotych (np. usunięcie odpadów nagromadzonych nielegalnie na terenie Gorlic to 48 870 000,00 zł). Dlatego wśród proponowanych zmian jest nałożenie na sprawców przestępstw środowiskowych obligatoryjnego obowiązku wypłacenia nawiązki na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w kwocie do 10 000 000 złotych. Środki posłużą nie tylko do usuwania skutków działalności przestępczej, ale także zasilą różne programy ekologiczne, mające na celu m.in. poprawę jakości powietrza lub wody w Polsce.

Warto zaznaczyć, że obligatoryjna nawiązka będzie miała zastosowanie także do przestępstw z narażenia. Rozwiązanie to spełnia oczekiwania społeczne odnośnie do polityki kryminalnej względem przestępców środowiskowych. Prof. J. Makarewicz trafnie zauważył, iż „Prawo to wola społeczeństwa, a nie wola Rządu albo choćby elity społecznej, rozsądny ustawodawca nie narzuca społeczeństwu takiego prawa, którego większość społeczeństwa nie chce lub nie rozumie. Kto postępuje inaczej, ten naraża się albo na stworzenie ustawy papierowej, albo na bojkot ustawy, albo na nieustanne konflikty między społeczeństwem a organami władzy wykonawczej” (J. Makarewicz, „Prawo małżeńskie i polska rzeczywistość. Ustęp z mowy wypowiedzianej w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej w marcu 1932 r.”, w: R. Longchamps, A. Till (red.), „Przegląd Prawa i Administracji im. Ernesta Tilla”, R. 57, 1932, nr 1, s. 178).

Jednocześnie w art. 47 kk § 4 otrzymał brzmienie: „§ 4. W szczególnie uzasadnionych okolicznościach, gdy wymierzona nawiązka powodowałaby dla sprawcy uszczerbek dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny lub gdy pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, sąd może ją wymierzyć w wysokości niższej niż wskazana w § 2 i 3.”.

Zakłada się inny wymiar kary pozbawienia wolności za czyn polegający na zniszczeniu w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, określony w art. 181 § 1 kk. Sprawca będzie podlegać karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Oprócz tego zmianie ulegną sankcje karne za czyny opisane w art. 181 § 2 i 3 kk. Za niszczenie albo uszkodzenie wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną roślin, zwierząt, grzybów lub ich siedlisk, lub siedlisk przyrodniczych, powodując istotną szkodę, grozić ma grzywna, kara

ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Taka sama kara przewidziana jest za niszczenie albo uszkodzenie roślin, zwierząt, grzybów pozostających pod ochroną gatunkową lub ich siedlisk, powodując istotną szkodę.

Oprócz tego nowelizacja obejmuje również zmianę art. 182 kk. Przepis ten penalizuje zanieczyszczenie wody, powietrza lub powierzchni ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrazić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach (art. 182 § 1 kk). Zmiana wprowadza nowe granice ustawowego zagrożenia – od 6 miesięcy do lat 8. Proponuje się również podwyższenie do lat 3 wysokości kary pozbawienia wolności, którą można orzec wobec sprawcy tego czynu, działającego nieumyślnie (art. 182 § 2 kk). Ponadto zwiększono dolną i górną granicę ustawowego zagrożenia, w przypadku gdy czyn określony w art. 182 § 1 został popełniony w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu, w zakresie korzystania ze środowiska, na które jest wymagane pozwolenie (art. 182 § 3 kk). Nowa sankcja wynosi od roku do lat 10 pozbawienia wolności. Oprócz tego wprowadzono surowszą karę za nieumyślne działanie sprawcy czynu określonego w § 3 (art. 182 § 4 kk). Odtąd sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Projekt zawiera również nowe granice ustawowego zagrożenia dla czynów określonych w art. 183. Przepis ten sankcjonuje m.in. niezgodne z prawem składowanie, usuwanie, przetwarzanie, zbieranie, unieszkodliwianie i transport odpadów lub substancji albo odzysk odpadów lub substancji, które może zagrażać życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza, powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym (art. 183 § 1 kk). Obecnie za opisany czyn kk przewiduje karę pozbawienia wolności w granicach od 3 miesięcy do lat 5. Proponowana zmiana będzie polegała na zwiększeniu dolnej i górnej granicy ustawowego zagrożenia, polegającej na wprowadzeniu kary pozbawienia wolności w przedziale od roku do 10 lat. Aktualna sankcja za przywożenie z zagranicy lub wywożenie za granicę bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia albo wbrew jego warunkom odpadów niebezpiecznych to kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (art. 183 § 5 kk). Proponowana zmiana zaostrza kary w tym zakresie, zwiększając dolną i górną granicę ustawowego zagrożenia, która będzie wynosić od lat 2 do lat 12 pozbawienia wolności.

Dodano także nowy § 5a, penalizujący porzucanie odpadów niebezpiecznych w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania. Nowa sankcja karna dotyczy najczęściej ujawnianych przypadków nieodpowiedniego gospodarowania odpadami niebezpiecznymi. W odróżnieniu od usuwania odpadów, opisanego w art. 183 § 1 kk, przepis dotyczy porzucania odpadów niebezpiecznych. Porzucanie jest jednym ze sposobów usuwania odpadów. W wyroku z dnia 11 listopada 2004 r. w sprawie C-457/02 Niselli (<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=49661&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=6413681>, dostęp: 06.12.2021 r.) w pkt. 39 Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż „Fakt, że porzucenie odpadów nie może zostać uznane za sposób ich unieszkodliwiania, wynika w szczególności z art. 4 akapit drugi dyrektywy 75/442, według którego „Państwa Członkowskie podejmują [...] niezbędne środki zakazujące porzucania, wysypywania lub niekontrolowanego unieszkodliwiania odpadów”. Przepis ten wyraźnie rozróżnia porzucenie i unieszkodliwianie. Wynika z niego, że porzucenie i unieszkodliwianie przedmiotu lub substancji stanowią dwa spośród innych sposobów usuwania ich w rozumieniu art. 1 lit. a akapit pierwszy dyrektywy 75/442”. Zaostrzenie sankcji karnych w gospodarce odpadami jest konieczne w sytuacji wzrastającej liczby wykrywanych tego typu przypadków, które stwarzają poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska. W ostatnich dwóch latach Inspekcja Ochrony Środowiska wspólnie z innymi organami wykryła ponad 200 miejsc porzucenia odpadów niebezpiecznych na terenie kraju. Niezależnie od proponowanych w projekcie zmian zastosowanie będą miały nadal przepisy dotyczące obowiązku usunięcia odpadów (na własny koszt) przez posiadacza odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania (art. 26 ust. 1 ustawy o odpadach) oraz w przypadku niewywiązania się z ww. obowiązku zwrotu poniesionych przez organ kosztów tzw. wykonania zastępczego.

Jednocześnie w art. 183 § 6 kk określono nowe granice ustawowego zagrożenia kary za ww. czyny popełnione przez nieumyślne działania sprawcy, tj. wskazano, że tego rodzaju czyny zabronione mogą podlegać karze pozbawienia wolności do lat 5 (obecne brzmienie kk wskazuje jako granicę kary 2 lata).

Nowelizowany jest także art. 185 kk, obejmujący typ kwalifikowany przestępstw, wskazanych we wcześniejszych przepisach (tj. art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub art. 184 § 1 lub 2), których następstwem jest:

- zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach lub istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi (art. 185 § 1 kk). Obecnie sprawca takiego czynu podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Nowelizacja zwiększa dolną i górną granicę ustawowego zagrożenia. Sprawca będzie odtąd podlegać karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12;
- ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka (art. 185 § 2 kk). Obecnie sprawca takiego czynu podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Nowelizacja zwiększa granice ustawowego zagrożenia. Sprawca będzie odtąd podlegać karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2 do 12;

• śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób (art. 185 § 3 kk). Obecnie sprawca takiego czynu podlega karze pozbawienia wolności od 2 lat do 12. Nowelizacja zwiększa granice ustawowego zagrożenia. Sprawca będzie odtąd podlegać karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

Warto w tym miejscu wskazać, że np. w art. 270a § 2 kk przewidziano karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3, a w art. 277a § 1 kk przewidziano karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności. Ustawodawca dąży do uniknięcia sytuacji, gdy w danym stanie faktycznym sąd nie będzie miał możliwości wymierzenia adekwatnej kary za dane przestępstwo. Na brak odpowiednich przepisów środowiskowych zwracano już uwagę w trakcie procesu odpowiedzialnych za katastrofę elektrowni w Czarnobylu (por. W. Siwiński, „Czarnobyl. Od katastrofy do procesu”, wyd. Iskry, Warszawa 1989, s. 231–248).

Nowelizacja obejmuje również art. 186 § 1 kk. Proponuje się zmianę granic ustawowego zagrożenia kary pozbawienia wolności, która ma wynosić odtąd od 3 miesięcy do lat 5 dla osoby, która wbrew obowiązkowi nie utrzymuje w należyтым stanie lub nie używa urządzeń zabezpieczających wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi przed zanieczyszczeniem lub urządzeń zabezpieczających przed skażeniem promieniotwórczym lub promieniowaniem jonizującym.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, iż przedstawione zmiany wpływają pośrednio także na stosowanie art. 181 § 4 i 5, art. 183 § 2–4, art. 184 oraz art. 186 § 2 i 3 kk.

Zwiększenie dolnej granicy ustawowego zagrożenia za ww. czyny, spełniające znamiona przestępstw przeciwko środowisku, ma za zadanie uniemożliwienie zastosowania art. 69 § 1 kk, zgodnie z którym „sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w wymiarze nieprzekraczającym roku, jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa nie był skazany na karę pozbawienia wolności i jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa”. Natomiast zwiększenie górnej granicy ustawowego zagrożenia ww. przestępstw przeciwko środowisku spowoduje, że w przypadku przestępstw przeciwko środowisku nie będą miały zastosowania:

• art. 37a § 1 kk: „Jeżeli przestępstwo jest zagrożone tylko karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, a wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku, sąd może zamiast tej kary orzec karę ograniczenia wolności nie niższą od 3 miesięcy albo grzywnę nie niższą od 100 stawek dziennych, jeżeli równocześnie orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek”;

• art. 59 kk: „Jeżeli przestępstwo jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 3 lat albo karą łagodniejszego rodzaju i społeczna szkodliwość czynu nie jest znaczna, sąd może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli orzeka jednocześnie środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny, a cele kary zostaną w ten sposób spełnione”;

• art. 66 kk: „§ 1. Sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa.

§ 2. Warunkowego umorzenia nie stosuje się do sprawcy przestępstwa zagrożonego karą przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności”.

Oprócz tego planuje się dodanie po art. 188 kk art. 188a:

„Art. 188a. Wobec sprawcy przestępstwa określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1, 3, 5a lub 6 lub w art. 184 § 1 lub 2, który dobrowolnie naprawił szkodę w całości lub w znacznej części, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.”.

Zmiana ta, wprowadzająca rozwiązanie analogiczne do przewidzianego w art. 295 kk oraz niemieckiego i austriackiego kodeksu karnego, ma na celu umożliwienie sądowi przy orzekaniu o karze uwzględnienia w pełni znamion strony przedmiotowej czynów zabronionych, określonych w art. 182–184. W judykaturze trafnie podkreśla się, iż „(...) nie ma przeszkód do zastosowania wobec sprawcy art. 295 § 1 k.k., jeśli naprawi on szkodę przed wszczęciem postępowania karnego, w czasie jego trwania, jak też w czasie postępowania sądowego, aż do czasu wydania wyroku przed sądem pierwszej instancji (zob. powołany Komentarz do kodeksu karnego, pod redakcją A. Zolla, Warszawa 1999, teza 6 do art. 295 k.k.). Oczywiście jest, że „dobrowolność” musi znaleźć odzwierciedlenie w naprawieniu szkody w wyniku swobodnej decyzji sprawcy przestępstwa.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2002 r., sygn. akt WA 6/02, OSNKW 2002, z. 7–8, poz. 57).

W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, z późn. zm.), dalej: „Kodeks wykroczeń”, proponuje się uzupełnić katalog kar za czyn określony w art. 82 § 3 Kodeksu wykroczeń, tj. rozniecanie ognia, poza miejscami wyznaczonymi do tego celu, na terenie lasu, na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich albo palenie tytoniu, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi o ograniczenie wolności. Orzeczenie tej kary, zgodnie z art. 20 § 2 pkt 2 Kodeksu wykroczeń, będzie skutkowało dla ukaranego obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej

kontrolowanej pracy na cele społeczne. Zgodnie z dodanym do art. 82 Kodeksu wykroczeń § 3a w przypadku ukarania za to wykroczenie będzie możliwe również przywrócenie przez ukaranego stanu poprzedniego.

Oprócz tego zmieniono art. 145 i art. 154 Kodeksu wykroczeń, podwyższając karę grzywny za zaśmiecanie obszaru kolejowego, miejsca dostępnego dla publiczności oraz gruntów polnych. Ponadto wprowadzono możliwość orzeczenia przez sąd obowiązku przywrócenia do stanu poprzedniego. Zmiany te wynikają z napływających sygnałów o zwiększonej liczbie zaśmiecania miejsc publicznych i mają na celu zmniejszenie zaśmiecania tych miejsc.

Ponadto proponuje się nowelizację art. 162 § 1 i 2 Kodeksu wykroczeń. Nowelizacja ta zakłada wprowadzenie kary ograniczenia wolności za zanieczyszczanie gleby lub wody w lasach albo wyrzucanie do lasu kamieni, odpadów, złomu lub padliny niebędących odpadami lub innych nieczystości, albo zaśmiecanie lasu w inny sposób. Orzeczenie tej kary, według art. 20 § 2 pkt 2 Kodeksu wykroczeń, będzie skutkowało dla ukaranego obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Orzeczenie kary ograniczenia wolności za popełnienie wykroczenia może skutkować nałożeniem obowiązku oczyszczenia lasu z pozostawionych przez siebie i inne osoby zanieczyszczeń w trakcie wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Uzupełnienie katalogu kar za wykroczenie zaśmiecania lasu i składowania w lesie odpadów o karę ograniczenia wolności, której wykonanie może polegać na oczyszczaniu lasu ze śmieci i odpadów, będzie miało funkcję prewencyjną i powinno skutkować zaniechaniem popełnienia takich wykroczeń w przyszłości. Ponadto proponuje się wprowadzić karę grzywny w kwocie od 500 do 5000 zł w § 1 oraz od 1000 do 5000 zł w § 2. Taka kara grzywny ma spowodować, że w przyszłości sprawca wykroczenia nie popełni go ponownie. Proponowane brzmienie art. 162 § 4 Kodeksu wykroczeń spowoduje, iż sprawca czynu będzie mógł być zobowiązany do przywrócenia, osobiście bądź za pomocą specjalistycznej firmy, do stanu sprzed popełnienia czynu, tj. sprzed popełnienia wykroczenia polegającego na zaśmiecaniu lasu.

W związku z zaostreniem sankcji w art. 145 § 1, art. 154 § 2 i art. 162 § 1 i 2 Kodeksu wykroczeń usunięto dotychczas występującą karę nagany. Jednocześnie projektodawca podkreśla, iż do ww. wykroczeń nadal ma zastosowanie art. 39 Kodeksu wykroczeń, dotyczący nadzwyczajnego złagodzenia kary i odstąpienia od jej wymierzenia. Ustawodawca postanowił o wprowadzeniu karalności usiłowania, podżegania i pomocnictwa ww. czynów z uwagi na prewencję ogólną i indywidualną. Niejednokrotnie, w przypadku np. zaśmiecania, inspiratorem popełnienia czynu jest inna osoba niż sprawca, który często może być zmuszony do jego dokonania. Względy słuszności wymagają, aby w takich wypadkach karać np. podżegacza.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że objętość zebranych odpadów z terenów leśnych będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz koszty związane z ich usunięciem w latach 2018–2020 wyniosły:

Rok	Zebrane śmieci w tys. m ³	Koszt w mln zł
2018	109,0	19,2
2019	107,8	1,9
2020	91,0	18,6

Jak widać, są to liczby znaczące. W lasach pozostawiono dużą liczbę odpadów, a wysokie koszty ich usunięcia obciążają Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

Jednocześnie należy podkreślić, iż w ostatnich latach wzrasta liczba dzikich wysypisk śmieci. Zgodnie z danymi Komendy Głównej Policji, pochodzącymi z Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, w 2018 r. ogółem było 5340 potwierdzonych zgłoszeń, w 2019 r. ogółem było 6830 potwierdzonych zgłoszeń, w 2020 r. ogółem było 9006 potwierdzonych zgłoszeń, a w okresie od 01.01.2021 r. do 30.06.2021 r. ogółem było 4587 potwierdzonych zgłoszeń. Łącznie w okresie od 01.01.2018 r. do 30.06.2021 r. ogółem było 25 763 potwierdzonych zgłoszeń. Zmiany sankcji za wykroczenia są odpowiedzią na zaistniałą sytuację.

W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070) zmianie ulega art. 4 ust. 4. Procedowana zmiana ma na celu doprecyzowanie brzmienia ww. przepisu w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych w zakresie możliwości powołania więcej niż jednego zastępcy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Jeden z zastępców Głównego Inspektora Ochrony Środowiska będzie miał w zakresie zadań m.in. nadzór nad zwalczaniem przestępczości środowiskowej. W związku ze zwiększającą się liczbą spraw, prowadzonych w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska, zachodzi potrzeba wskazania w ustawie *expressis verbis* możliwości wyodrębnienia stanowiska kierowniczego, którego główną specjalizacją będzie zwalczanie przestępczości środowiskowej. Zakłada się, iż osoba pełniąca tę funkcję będzie posiadała szeroką wiedzę i bogate doświadczenie praktyczne w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej. Zmiana przyczyni się do usprawnienia i udoskonalenia działań Inspekcji Ochrony Środowiska odnośnie do przestępczości środowiskowej. Dlatego dwukrotnie występujące słowo „zastępcę” zamieniono na słowo „zastępców”.

Oprócz tego proponuje się zmianę brzmienia art. 10b ust. 3 przez wyłączenia obowiązku okazywania legitymacji w przypadku prowadzenia czynności polegających na:

- 1) obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom;
- 2) gromadzeniu i zabezpieczaniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 3) dokonywaniu oględzin dostępnych publicznie pomieszczeń i innych miejsc.

Na konieczność znowelizowania art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wpłynęły dotychczasowe doświadczenie IOŚ w zakresie wykonywania uprawnień z art. 10b ust. 2 tej ustawy. W obecnym brzmieniu ustawy inspektorzy, w przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku, mogą wykonywać szereg czynności wyłącznie po okazaniu legitymacji. Taki stan prawny ogranicza skuteczność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku, gdyż faktycznie uniemożliwia prowadzenie obserwacji, a co za tym idzie eliminuje możliwość gromadzenia materiału dowodowego na potrzeby ewentualnego późniejszego zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub wniosku o ukaranie.

W ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2020 r. poz. 358 oraz z 2021 r. poz. 1177) dodano art. 4a. Celem zmiany jest zwiększenie efektywności środków, określonych w tej ustawie, w odniesieniu do zwalczania przestępczości środowiskowej. Aktualnie dostrzegalna jest znikoma skuteczność tych środków. Liczba spraw prowadzonych wobec podmiotów zbiorowych jest niewielka, a nakładane kary są niewysokie.

Efektywność regulacji odnoszących się do odpowiedzialności osób prawnych (podmiotów zbiorowych) ma również istotne znaczenie z uwagi na zobowiązania międzynarodowe Polski względem Unii Europejskiej, Rady Europy i Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Polska ma obowiązek wprowadzenia sprawnie funkcjonującego systemu odpowiedzialności osób prawnych i zapewnienia, aby osoby prawne podlegały skutecznym i odstrasającym sankcjom, proporcjonalnym do wagi popełnionych przestępstw. Warto również zauważyć, że w sprawozdaniu końcowym z VIII rundy ewaluacji wzajemnych, poświęconej przestępstwom przeciwko środowisku naturalnemu, przyjętym przez Radę Unii Europejskiej w 2019 r., podkreślono wagę skutecznego karania podmiotów zbiorowych jako niezbędnego warunku zwalczania tego typu przestępczości.

Proponuje się likwidację warunku odpowiedzialności podmiotów zbiorowych w postaci uprzedniego prawomocnego skazania osoby fizycznej w przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku. Art. 4a stanowi *lex specialis* względem art. 4 ustawy (*argumentum a rubrica*). Dotychczas możliwość pociągnięcia podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności była zawsze uzależniona od uprzedniego skazania, warunkowego umorzenia postępowania bądź orzeczenia o udzieleniu tej osobie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności albo orzeczenia sądu o umorzeniu przeciwko niej postępowania z powodu okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy (art. 4 ustawy). Charakter wtórny odpowiedzialności podmiotu zbiorowego przyczynił się w znacznej mierze do rzadkiego stosowania przepisów ustawy.

Ta oparta na prejudykacie konstrukcja, będąca podstawowym elementem obecnej procedury, została przyjęta głównie z przyczyn praktycznych. Żaden z międzynarodowych aktów prawnych wiążących Polskę nie uzależnia odpowiedzialności podmiotu zbiorowego od uprzedniego osądzenia sprawcy przestępstwa popełnionego na jego korzyść. Aktualne rozwiązanie jest od wielu lat krytykowane przez organizacje międzynarodowe zajmujące się zagadnieniem odpowiedzialności osób prawnych.

W świetle wiążących Polskę instrumentów międzynarodowych warunek prejudykatu jest postrzegany jako utrudnienie wobec efektywnego i skutecznego karania osób prawnych proporcjonalnymi i odstraszącymi sankcjami. Mając na uwadze zasadę *pacta sunt servanda*, aktualny stan prawny może być źródłem zastrzeżeń co do skuteczności implementacji poszczególnych umów międzynarodowych. Rozwiązanie, zaproponowane w art. 4a, występuje także w innych państwach. Zgodnie z art. 102 ust. 1 szwajcarskiego kodeksu karnego (Schweizerisches Strafgesetzbuch vom 21. Dezember 1937 (Stand am 1. Juli 2021), AS 54 757, https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/54/757_781_799/de, dostęp: 06.12.2021 r.) przedsiębiorstwo ponosi odpowiedzialność, gdy przestępstwo zostało popełnione w ramach działalności gospodarczej tego przedsiębiorstwa, a na skutek wadliwej organizacji przedsiębiorstwa nie można przypisać czynu konkretnej osobie fizycznej. Sankcją, stosowaną wobec takiego podmiotu, jest grzywna w wysokości do 5 000 000 franków szwajcarskich. Natomiast art. 102 ust. 2 szwajcarskiego kodeksu karnego stanowi, iż w przypadku niektórych przestępstw (udział lub wspieranie organizacji przestępczych lub terrorystycznych, finansowanie terroryzmu, pranie brudnych pieniędzy, przekupstwo) przedsiębiorstwo jest karane niezależnie od karalności osoby fizycznej, jeżeli przedsiębiorstwu zarzuca się, że nie przedsięwzięło ono wszystkich niezbędnych i możliwych organizacyjnych środków zaradczych w celu zapobieżenia takiego przestępstwa.

Należy przy tym podkreślić, że pomimo likwidacji wymogu prejudykatu w przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku niniejszy projekt nie zakłada wszczynania i prowadzenia postępowania przygotowawczego w

sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego. Postępowanie dowodowe w tej mierze ma się – co do zasady – toczyć przed sądem. Odpowiednie ustalenia, pozwalające na skierowanie wniosku w przedmiocie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, będą dokonywane w ramach postępowania przygotowawczego toczącego się w sprawie danego czynu zabronionego (*in rem*) albo przeciwko sprawcy takiego czynu (*in personam*).

Oprócz tego dodano nowy art. 7a. Stanowi on *lex specialis* względem art. 7 ustawy (*argumentum a rubrica*). Art. 7 ustawy w obecnym brzmieniu przewiduje możliwość orzekania kar pieniężnych w wysokości od 1000 do 5 000 000 złotych, przy czym orzeczona kara nie może przekroczyć 3% przychodu osiągniętego w roku obrotowym, w którym popełniono czyn zabroniony. Maksymalny dopuszczalny wymiar kary pieniężnej jest zatem każdorazowo ograniczony wysokością przychodów osiąganych przez podmiot zbiorowy. Rozwiązanie to w założeniu miało przyczyniać się do racjonalności orzekanych kar pieniężnych poprzez powiązanie ich wysokości z osiąganymi przez podmiot zbiorowy wynikami finansowymi. W praktyce jednak podmiot zbiorowy, niezależnie od swoich rozmiarów, kapitału zakładowego, posiadanego majątku czy też pozycji gospodarczej, może nie osiągnąć przychodów lub posiadać jedynie niskie przychody w konkretnym roku podatkowym. Gdy podmiot nie osiągnie przychodu, brak jest na gruncie omawianego przepisu podstawy do określenia wysokości sankcji. W przypadku podmiotów osiągających przychody na niskim poziomie dostępna sankcja uzależniona od wysokości przychodu w sposób opisany wyżej może okazać się niewystarczającą w stosunku do wagi popełnionego przestępstwa.

Na możliwą nieskuteczność kar wymierzanych na podstawie rozwiązań przyjętych w art. 7 ustawy stale zwracała uwagę OECD podczas kolejnych przeglądów Polski. Grupa Robocza OECD ds. Przekupstwa w Międzynarodowych Transakcjach Handlowych wielokrotnie wyrażała zaniepokojenie, że przedsiębiorstwo wykazujące brak lub jedynie niskie przychody nie będzie podlegać karze pieniężnej lub będzie podlegać karze bardzo niskiej niezależnie od wysokości posiadanych aktywów. Warto zwrócić uwagę, że także w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 listopada 2004 r., sygn. akt K 18/03, OTK-A 2004/10/103, stwierdzono, iż „(...) ustawodawca nie przewiduje szczególnych rozwiązań na wypadek, gdy podmiot zbiorowy nie osiągnął przychodu”.

Zrezygnowanie w przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku z ograniczenia wymiaru kar pieniężnych przez powiązanie ich z wysokością przychodu należy zatem uznać za uzasadnione. Jakkolwiek przesłanką takiego rozwiązania jest uzasadnione dążenie do dostosowania kar pieniężnych do sytuacji finansowej podmiotu, niemniej przepisy te nie powinny doprowadzać do sytuacji, w której system odpowiedzialności podmiotów zbiorowych okazuje się w pewnych sytuacjach nieskuteczny. Z tego względu należy uznać, iż dla prawidłowego miarkowania kary pieniężnej przez sąd wystarczające będą dyrektywy wymiaru kary zawarte w art. 10 ustawy. Przepis ten stanowi m.in., że sąd między innymi powinien uwzględnić sytuację majątkową podmiotu zbiorowego oraz wpływ ukarania na jego dalsze funkcjonowanie.

W przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku przewiduje się również podniesienie progu zagrożenia kary pieniężnej do 10 000 zł. Dotychczasowa dolna granica kary pieniężnej nie jest adekwatna do wagi popełnionych czynów i często stanowi nieznaczny procent wartości szkody, wyrządzonej na skutek popełnienia przestępstw przeciwko środowisku.

Ponadto w art. 16 w ust. 1 w pkt 8 w lit. a ustawy rozszerzono odesłanie do przepisów Kodeksu karnego. Proponuje się, aby odtąd podmiot zbiorowy podlegał odpowiedzialności na podstawie ustawy, jeżeli osoba, o której mowa w art. 3, popełniła przestępstwo przeciwko środowisku, określone w rozdziale XXII Kodeksu karnego. W aktualnym stanie prawnym nie ma odesłania do art. 185 Kodeksu karnego. Jest to ważny przepis, sankcjonujący typy kwalifikowane przestępstw przeciwko środowisku. Zdaniem projektodawcy jest to istotne pominięcie prawodawcze, które powinno być niezwłocznie usunięte. W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. akt K 21/11, OTK-A 2012/10/119, wskazano, iż „Z przypadkiem pominięcia, który w praktyce nastęrcza największej trudności, mamy do czynienia wtedy, gdy w rozważanej regulacji prawnej nie uwzględniono pewnych podmiotów czy sytuacji, co może być konsekwencją nietrafnego doboru cech relewantnych, ze względu na które jakieś inne podmioty lub sytuacje zostały wyróżnione, albo wprowadzenia nieuzasadnionego zróżnicowania.”

W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916), przez dodanie art. 130a i jednoczesne uchylenie w art. 131 pkt 12, proponuje się uzupełnić katalog kar za wypalanie łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, obszarów kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów o karę ograniczenia wolności. Orzeczenie tej kary, zgodnie z art. 20 § 2 pkt 2 Kodeksu wykroczeń, dodatkowo będzie skutkowało dla ukaranego obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. W przypadku ukarania za to wykroczenie można będzie także orzec obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego. Ponadto w dodanym art. 130a przewiduje się także podwyższenie górnej granicy grzywny do kwoty 30 000 złotych. Możliwość taką daje art. 24 § 1 Kodeksu wykroczeń, zgodnie z którym grzywnę wymierza się w wysokości od 20 do 5000 złotych, chyba że ustawa stanowi inaczej. Rozwiązanie takie już funkcjonuje w obrocie prawnym, tj. dla przykładu w ustawie z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1972).

Ponadto proponuje się, aby w ustawie z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2021. r. poz. 541) w art. 32 w ust. 1 w pkt 1 dodać literę „i” o następującym brzmieniu: „i) przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego, popełnione umyślnie”. W związku z tym

w art. 32 w ust. 2 w pkt 2 w lit. a po zwrocie: „przestępstwo przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego” dodano po przecinku słowa „popelnione nieumyślnie”. Warto wskazać, że zgodnie z § 44 ust. 1 pkt 5 austriackiej ustawy o udzielaniu koncesji (Bundesgesetz über die Vergabe von Konzessionsverträgen (Bundesvergabegesetz Konzessionen 2018 – BVergGKonz 2018), StF: BGBl. I Nr. 65/2018 (NR: GP XXVI RV 69 AB 96 S. 21. BR: AB 9961 S. 879.), letzte Änderung: BGBl. I Nr. 100/2018 (NR: GP XXVI RV 329 AB 413 S. 57. BR: 10079 AB 10082 S. 888.), <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20010294>, dostęp: 09.12.2021 r.) zamawiający obligatoryjnie wyklucza z postępowania przedsiębiorcę, poważnie naruszającego w ramach swojej działalności przepisy dotyczące m.in. ochrony środowiska, co zostało udowodnione przez zamawiającego.

Proponowana zmiana zapewni wykluczenie z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne sprawców przestępstw środowiskowych, popelnionych umyślnie. Zgodnie z aktualnym brzmieniem przepisów wykluczenie z powodu popełnienia umyślnie przestępstwa przeciwko środowisku jest możliwe, ale nie jest obligatoryjne, również w postępowaniach rozpisanych przez podmioty publiczne. Oznacza to, że każdorazowo konkretny zamawiający samodzielnie dokonuje oceny, czy godzi się na udzielenie zamówienia komuś, kto wcześniej złamał prawo, szkodząc tym samym środowisko. Taka regulacja, z punktu widzenia prawa ochrony środowiska, jest nie do zaakceptowania.

W ustawie dodano także przepis przejściowy, odnoszący się do postępowania o zawarcie umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi, a także umów koncesji na roboty budowlane lub usługi zawartych w następstwie postępowania o zawarcie umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Zgodnie z art. 7 stosuje się przepisy dotychczasowe.

Projektodawca ma świadomość, że proponowane w niniejszej ustawie zagrożenia karne przestępstw przeciwko środowisku sytuują te czyny wśród przestępstw zagrożonych najsurowszymi karami w systemie prawa polskiego, np. spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 156 § 1 kk), piractwo (art. 166 kk) czy podrobienie lub przerobienie faktury (art. 270a kk, typ kwalifikowany: art. 277a kk). Podobnie proponowane brzmienie art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, nadające nowe uprawnienia inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska, zmieniane przepisy ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi oraz nowe przepisy, dodawane do ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary mogą budzić wątpliwości odnośnie do proporcjonalności przedstawionych rozwiązań. Art. 31 ust. 3 Konstytucji RP stanowi, iż ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 listopada 2008 r., sygn. akt K 5/08, OTK-A 2008/9/159, „Test proporcjonalności badanych przepisów (...) wymaga bowiem oceny w dwóch płaszczyznach czy etapach: w relacji do wolności (prawa) ograniczanego i w relacji do prawa (wolności), ze względu na które ustawodawca dokonał ograniczenia (...)”.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż szkodliwe skutki przestępstw przeciwko środowisku są trudne do usunięcia. Konsekwencją tych przestępstw jest istnienie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz innych organizmów żywych nie tylko w najbliższych latach, ale również przez kolejne dekady, gdy doszło do trwałego zniszczenia zasobów przyrodniczych (np. wyciek substancji). Czyny wyczerpujące znamiona przestępstw przeciwko środowisku były dotychczas zagrożone sankcjami karnymi. Jednak ściganie tych czynów oraz orzekane kary nie zapewniało skutecznej walki z tą przestępczością. Zgodnie z przedstawionymi na początku statystykami, liczba przestępstw zamiast spadać utrzymywała się na stałym poziomie, a nawet w niektórych przypadkach w ostatnich latach wzrosła (np. art. 182 i art. 183 kk). Dolegliwość środków administracyjnoprawnych nie odpowiada rozmiarom szkód spowodowanych tymi czynami. Projektowana wysokość kar za przestępstwa przeciwko środowisku jest zasadna z uwagi na rozmiar i długofalowe skutki dla społeczeństwa. Powoduje to, iż czyny te należy traktować analogicznie jak wymienione wyżej najpoważniejsze przestępstwa. Warto w tym miejscu wskazać, że w przypadku niepodejmowania działań zaradczych Skarb Państwa może być narażony na roszczenia odszkodowawcze z tytułu naruszenia dóbr osobistych (por. np. wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt VI C 1043/18, dotyczący smogu). Również dotychczas obowiązujące przepisy: art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary okazały się nieskuteczne i niewystarczające oraz nie zapewniały realizacji celów, dla których zostały ustanowione. Ich zmiana jest konieczna, aby zagwarantować realizację obowiązku władz, określonego w art. 74 Konstytucji RP. Wartość dóbr nadrzędnych (np. ochrona środowiska, zdrowie publiczne) w ocenie ustawodawcy przewyższa wartość dóbr poświęconych (np. swoboda działalności gospodarczej). Ponadto zmiana ww. przepisów jest związana z prawidłową realizacją proponowanej nowelizacji Kodeksu karnego. Organy państwa muszą mieć zapewnioną swobodę działania w wykonywaniu swoich obowiązków.

Projekt nie narusza praw gwarantowanych przez Europejską konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.): prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego

(art. 5 konwencji), prawa do rzetelnego procesu sądowego (art. 6 konwencji), zakaz karania bez podstawy prawnej (art. 7 konwencji), prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 8 konwencji) oraz ochrony własności (protokół nr 1). Ustawodawca przewiduje także wprowadzenie instytucji czynnego żalu w nowym art. 188a kk.

Konkludując, w ocenie projektodawcy zaproponowane rozwiązania prawnokarne spełniają zasadę proporcjonalności wyrażoną w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Przedstawione zmiany mają na celu prewencję ogólną i indywidualną oraz realizację konstytucyjnego obowiązku ochrony środowiska przez władze publiczne. Nowe sankcje karne będą w lepszym stopniu odpowiadać stopniowi społecznej szkodliwości czynu i zawinienia. Nowelizacja wyeliminuje niedoskonałości aktualnych regulacji prawnych. Zakłada się, że zmiana przepisów spowoduje spadek liczby popełnianych przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku, a co za tym idzie zmniejszenie liczby spraw, prowadzonych przez organy ścigania i sądy.

Ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej zmienia ustawy: ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, ustawę z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, ustawę z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz ustawę z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi. W związku z szerokim zakresem przedmiotowym zmian, objętych projektem, zasadny jest zaproponowany tytuł ustawy. Podobne tytuły były już stosowane w polskim ustawodawstwie w ostatnim czasie (np. ustawa z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19, (Dz. U. poz. 2112, z późn. zm.)).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Niemcy

W niemieckim kodeksie karnym (Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I S. 3322), das zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 22. November 2021 geändert worden ist, <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/index.html>, dostęp: 06.12.2021 r.) geändert worden ist), dalej: „StGB”, przestępstwa przeciwko środowisku uregulowano w rozdziale 29 części szczególnej. Najczęściej występującą sankcją jest „kara pozbawienia wolności do lat 5 lub kara grzywny”. Występuje ona w typie podstawowym przestępstw: zanieczyszczenia wody (§ 324 ust. 1 StGB), zanieczyszczenia gleby (§ 324a ust. 1 StGB), zanieczyszczenia powietrza przez eksploatację urządzenia (§ 325 ust. 1 i 2 StGB), emisji hałasu przez działanie urządzenia (§ 325a ust. 2 StGB), nielegalnego gospodarowania szkodliwymi odpadami (§ 326 ust. 1 StGB), nielegalnego eksploatowania urządzenia nuklearnego (§ 327 ust. 1 StGB), nielegalnego gospodarowania materiałami radioaktywnymi i innymi materiałami (§ 328 ust. 1–3 StGB) oraz podejmowania działań niezgodnych z przepisami ochrony obszarów chronionych (§ 329 ust. 3–4 StGB). Typ kwalifikowany przestępstw przeciwko środowisku określono w § 330 StGB. W przypadku gdy skutkiem jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności na okres nie krótszy od lat 3 (ust. 2), przy czym maksymalna kara pozbawienia wolności to 15 lat (§ 38 StGB). Podobną karę za spowodowanie śmierci człowieka określono w § 330a ust. 2, sankcjonującym stworzenie poważnego zagrożenia przez uwolnienie trucizn. Jednocześnie warto podkreślić, iż w § 330b przewidziano możliwość nadzwyczajnego złagodzenia kary przez sąd albo odstąpienia od jej wymierzenia, w przypadku gdy sprawca dobrowolnie zapobiegł niebezpieczeństwu albo skutkom przestępstwa.

Austria

W austriackim kodeksie karnym (Bundesgesetz vom 23. Jänner 1974 über die mit gerichtlicher Strafe bedrohten Handlungen (Strafgesetzbuch – StGB), StF: BGBl. Nr. 60/1974 (NR: GP XIII RV 30 AB 959 S. 84. BR: S. 326. NR: Einspr. d. BR: Einspr. d. BR: 1000 AB 1011 S. 98.), letzte Änderung: BGBl. I Nr. 159/2021 (NR: GP XXVII RV 849 AB 977 S. 115. BR: 10687 AB 10701 S. 929.), <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002296>, dostęp: 06.12.2021 r.), dalej: „StGB”, przestępstwa przeciwko środowisku uregulowano w rozdziale 7 części szczególnej pt. „Przestępstwa stworzenia niebezpieczeństwa powszechnego i przeciwko środowisku”. Przestępstw środowiskowych dotyczy m.in. § 180 StGB. Zgodnie z ust. 1 tego przepisu za m.in. zanieczyszczenie lub obniżenie jakości wody, gleby lub powietrza sąd może wymierzyć karę pozbawienia wolności do lat 3. W przypadku wystąpienia znacznych szkód w środowisku, zgodnie z ust. 2 tego przepisu, sąd wymierza karę od 6 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności. Za szkodliwą emisję hałasu przewidziano karę pozbawienia wolności do 6 miesięcy lub karę grzywny do 360 stawek dziennych (§ 181a StGB). Za nielegalne gospodarowanie odpadami grozi w Austrii kara do 2 lat pozbawienia wolności (§ 181b ust. 1 StGB), a w przypadku wystąpienia znacznych szkód w środowisku – do 3 lat pozbawienia wolności (§ 181b ust. 2 StGB). Analogiczne jak w przypadku nielegalnego gospodarowania odpadami kary przewidziano w przypadku szkodliwej dla środowiska eksploatacji urządzenia (§ 181d StGB). Za szkody wyrządzone zwierzętom i roślinom chronionym grozi kara pozbawienia wolności do lat 2 (§ 181f ust. 1 StGB). Sankcją za szkody wyrządzone na terenie obszarów chronionych jest w Austrii kara pozbawienia wolności do lat 2 (§ 181h ust. 1 StGB). W § 183b ust. 1 StGB przewidziano instytucję

czynnego żalu odnośnie do przestępstw przeciwko środowisku. Sprawca nie podlega karze, w przypadku gdy sprawca dobrowolnie zapobiegł niebezpieczeństwu i szkoda nie wystąpiła, zanim o czynie dowiedziały się władze.

Szwajcaria

Zgodnie z art. 102 ust. 1 szwajcarskiego kodeksu karnego (Schweizerisches Strafgesetzbuch vom 21. Dezember 1937 (Stand am 1. Juli 2021), AS 54 757, https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/54/757_781_799/de, dostęp: 06.12.2021 r.), przedsiębiorstwo ponosi odpowiedzialność, gdy przestępstwo zostało popełnione w ramach działalności gospodarczej tego przedsiębiorstwa, a na skutek wadliwej organizacji przedsiębiorstwa nie można przypisać czynu konkretnej osobie fizycznej. Sankcją, stosowaną wobec takiego podmiotu, jest grzywna w wysokości do 5 000 000 franków szwajcarskich. Natomiast art. 102 ust. 2 szwajcarskiego kodeksu karnego stanowi, iż w przypadku niektórych przestępstw (udział lub wspieranie organizacji przestępczych lub terrorystycznych, finansowanie terroryzmu, pranie brudnych pieniędzy, przekupstwo) przedsiębiorstwo jest karane niezależnie od karalności osoby fizycznej, jeżeli przedsiębiorstwu zarzuca się, że nie przedsięwzięło ono wszystkich niezbędnych i możliwych organizacyjnych środków zaradczych w celu zapobieżenia takiego przestępstwa.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	1	-	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska.
Wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska	16	-	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska.
Podmioty podlegające kontroli dokonywanej przez IOS	156 317	Ewidencja IOS (stan na 31.12.2021 r.)	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska.
Służba Więzienna	1	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmiana liczby osadzonych w związku z zaostrzeniem przepisów.
Sądy powszechne	375 sądy apelacyjne – 11 sądy okręgowe – 46 sądy rejonowe – 318 (stan na 31.12.2020 r.)	<i>Mały Rocznik Statystyczny Polski 2021</i> , Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2021, s. 86	Zmiana liczby spraw wpływających dotyczących wykroczeń i przestępstw przeciwko środowisku.
Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury	414 Prokuratura Krajowa – 1 prokuratury regionalne – 11 prokuratury okręgowe – 45 prokuratury rejonowe – 357 (stan na 31.12.2020 r.)	<i>Mały Rocznik Statystyczny Polski 2021</i> , Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2021, s. 84	Konieczność badania w postępowaniu przygotowawczym stopnia szkodliwości społecznej czynu.
Policja	103 309	Art. 14 ustawy budżetowej na rok 2021 z dnia 20 stycznia 2021 r. (Dz. U. poz. 190 i 1900)	Konieczność badania w postępowaniu przygotowawczym stopnia szkodliwości społecznej czynu.
Straż gminna (miejska)	10 482 (stan w 2016 r.)	<i>Informacja o działalności straży gminnych (miejskich) w 2016 r. oraz współpracy straży z Policją</i> , s. 7, Departament Porządku Publicznego MSWiA, Warszawa 2017,	Uprawnienie do wymierzania mandatów za wykroczenia przeciwko środowisku.

		https://archiwum.mswia.gov.pl/pl/bezpieczenstwo/strazegminne-miejskie/dane-statystyczne-doty/16193,Dane-statystyczne-za-2016-rok.html , dostęp: 06.12.2021 r.	
Obywatele	38 265 (stan na 31.12.2020 r.)	<i>Mały Rocznik Statystyczny Polski 2021</i> , Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2021, s. 101	Możliwość popełnienia przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku.
Podmioty definiowane przez ustawę jako podmioty zbiorowe	Przedsiębiorcy, m.in.: spółki handlowe – 552 091 (stan na 31.12.2020 r.), spółdzielnie – 11 203 (stan na 31.12.2020 r.)	<i>Mały Rocznik Statystyczny Polski 2021</i> , Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2021, s. 411	Nowe regulacje normujące odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za przestępstwa przeciwko środowisku.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Projekt ustawy nie był przedmiotem pre-konsultacji.

Projekt ustawy w sierpniu 2021 r. został przesłany do konsultacji publicznych do następujących podmiotów z terminem 21 dni na przedstawienie stanowiska:

- 1) Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka;
- 2) Naczelnej Rady Adwokackiej;
- 3) Krajowej Izby Radców Prawnych;
- 4) Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”;
- 5) Stowarzyszenia Sędziów „Themis”;
- 6) Porozumienia Samorządów Zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych;
- 7) Towarzystwa Naukowego Prawa Karnego;
- 8) Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego;
- 9) Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego im. prof. Stanisława Batawii;
- 10) Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex super omnia”.

Projekt ustawy w sierpniu 2021 r. został przesłany do opiniowania do następujących podmiotów z terminem 21 dni na przedstawienie stanowiska:

- 1) Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 2) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego;
- 3) Prezesa Trybunału Konstytucyjnego;
- 4) Prokuratora Krajowego;
- 5) Krajowej Rady Sądownictwa;
- 6) Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym;
- 7) Prezesów Sądów Apelacyjnych;
- 8) Dyrektora Generalnego Służby Więziennej;
- 9) Komendanta Głównego Policji;
- 10) wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska;
- 11) Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska;
- 12) regionalnych dyrektorów ochrony środowiska;
- 13) Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- 14) Państwowej Agencji Atomistyki;
- 15) Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego;
- 16) Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych;
- 17) Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”;
- 18) Instytutu Badawczego Leśnictwa;
- 19) Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego;

20) Biura Nasiennictwa Leśnego w Warszawie.

W październiku 2021 r. zostały przeprowadzone ponowne konsultacje publiczne i opiniowanie. Projekt został przesłany do konsultacji publicznych i opiniowania do ww. podmiotów oraz do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych i Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorstw z terminem 5 dni na przedstawienie stanowiska. Uzasadnienie skrócenia terminu przedstawiono w piśmie kierującym projekt do podmiotów.

Projekt podlegał opiniowaniu przez Radę Legislacyjną przy Prezesie Rady Ministrów.

Projekt ustawy w sierpniu 2021 r. został przekazany do zaopiniowania w trybie ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97) do następujących podmiotów z terminem 30 dni na przedstawienie stanowiska:

- 1) Konfederacja „Lewiatan”;
- 2) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) Business Centre Club;
- 4) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 5) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

W październiku 2021 r. zostały przeprowadzone ponowne konsultacje publiczne i opiniowanie. Projekt został przesłany do zaopiniowania do ww. organizacji pracodawców z terminem 5 dni na przedstawienie stanowiska. Uzasadnienie skrócenia terminu przedstawiono w piśmie kierującym projekt do podmiotów.

Z uwagi na zakres projektu, który nie dotyczy problematyki zadań związków zawodowych, projekt nie podlegał opiniowaniu przez reprezentatywne związki zawodowe.

Projekt nie dotyczy spraw, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.).

Projekt podlegał opiniowaniu przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, gdyż dotyczy spraw, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759).

Projekt ustawy nie wymagał przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia, o których mowa w uchwale nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Wyniki opiniowania i konsultacji publicznych zostały omówione w raporcie z opiniowania i konsultacji publicznych udostępnionym na stronie Rządowego Centrum Legislacji, w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z ... r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	5
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	5
Wydatki ogółem	0	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	2,63
budżet państwa	0	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	0,263	2,63
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0,237	0,237	0,237	0,237	0,237	0,237	0,237	0,237	0,237	0,237	2,37
budżet państwa	0	-0,263	-0,263	-0,263	-0,263	-0,263	-0,263	-0,263	-0,263	-0,263	-0,263	-2,63
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	5

Źródła finansowania	Środki budżetu państwa.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Rok 2022 został oznaczony jako rok „1”, natomiast rok 2031 został oznaczony jako rok „10”. Kolumna „łącznie” prezentuje wydatki w perspektywie 10-letniej.</p> <p>Wprowadzenie, w przypadku skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku, obligatoryjnego orzekania przez sąd nawiązki w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, spowoduje zwiększenie wpływów z tytułu nawiązek. W związku z tym, że do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy orzekanie przez sąd nawiązki miało charakter fakultatywny, dane wskazane w tabeli mają charakter prognostyczny.</p> <p>Jako podstawę szacunkowego obliczenia przewidywanej rocznej kwoty wpływów, tj. 500 000 zł, przyjęto przybliżoną dwukrotność wpływów do NFOŚiGW z 2020 r., które wynosiły, zgodnie z informacją, przekazaną przez NFOŚiGW, 248 761,67 zł. Warto w tym miejscu wskazać, że do 31.05.2021 r. wpływy do NFOŚiGW za rok 2021 z tytułu nawiązek wyniosły już 220 970,00 zł.</p> <p>Nie da się przewidzieć szacunkowej kwoty wpływów z tytułu grzywien za wykroczenia, określone w art. 145, art. 154 § 2 i art. 162 § 1 i 2 Kodeksu wykroczeń, z uwagi na dotychczasowe obowiązywanie niższych minimalnych i maksymalnych stawek grzywny. Podobnie nie można przewidzieć szacunkowej kwoty wpływów z tytułu grzywien za wykroczenie, określone w nowym art. 130a ustawy o ochronie przyrody, z uwagi na dotychczasowe obowiązywanie niższej maksymalnej stawki grzywny (5000 zł) w uchylanym art. 131 pkt 12. W związku ze zmianą dolnej i górnej wysokości kar pieniężnych, orzekanych wobec podmiotów zbiorowych w przypadku popełnienia przestępstw przeciwko środowisku (art. 7a ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary), nie da się przewidzieć szacunkowej kwoty wpływów z tytułu tych kar pieniężnych.</p> <p>Zmiana art. 4 ust. 4 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, polegająca na ustanowieniu dodatkowego Zastępcy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, nie spowoduje dodatkowego obciążenia dla budżetu państwa. Środki na wynagrodzenie w wysokości 263 tys. zł będą zabezpieczone w planie finansowym GIOŚ w części 51, dziale 900, rozdziale 90014. Środki te będą przeznaczone na wynagrodzenie dla Zastępcy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Nowe zadania będą wykonane w ramach obecnych zasobów instytucji bez ich zwiększania.</p> <p>Ustawa nie będzie miała wpływu na dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego. Wejście w życie ustawy nie będzie miało również wpływu na konkurencyjność gospodarki oraz koszty funkcjonowania przedsiębiorstw.</p> <p>Zakłada się, że nieznaczna zmiana liczby rozpatrywanych spraw oraz liczby osadzonych wpłynie w znikomym stopniu na funkcjonowanie sądów powszechnych i służby więziennej, a w konsekwencji nie będzie generować dodatkowych skutków finansowych dla sektora finansów publicznych. Ewentualne zmiany wynikające z wejścia projektowanych przepisów w życie będą na marginalnym poziomie i zostały pominięte w przedmiotowej ocenie.</p>

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ... r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
	osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	0	0	0	0	0	0	0

W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Brak wpływu.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu.
	osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Brak wpływu.
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Projekt ustawy przyczyni się do większego zainteresowania zagadnieniem ochrony środowiska przez obywateli. W związku z tym zwiększy się poziom wiedzy ekologicznej obywateli, postawy proekologiczne będą się cieszyły większym zainteresowaniem, a rodzice będą przywiązywać większą uwagę do edukacji ekologicznej najmłodszych.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	-	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☒ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz:		
9. Wpływ na rynek pracy		
Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☒ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	<p>Ochrona środowiska naturalnego przed szkodliwymi działaniami, spełniającymi znamiona przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku.</p> <p>Zmiana liczby spraw wpływających do sądów powszechnych, dotyczących wykroczeń i przestępstw przeciwko środowisku.</p>	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Planuje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.		

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

W ramach badania corocznych sprawozdań statystycznych dotyczących liczby osób prawomocnie skazanych w sprawach o wykroczenia oraz przestępstwa przeciwko środowisku.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.

Raport z konsultacji publicznych i opiniowania projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006 z późn. zm.) projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt ustawy w sierpniu 2021 r. został przesłany do konsultacji publicznych do następujących podmiotów z terminem 21 dni na przedstawienie stanowiska:

- 1) Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka;
- 2) Naczelnej Rady Adwokackiej;
- 3) Krajowej Izba Radców Prawnych;
- 4) Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”;
- 5) Stowarzyszenia Sędziów „Themis”;
- 6) Porozumienia Samorządów zawodowych i Stowarzyszeń Prawniczych;
- 7) Towarzystwa Naukowego Prawa Karnego;
- 8) Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego;
- 9) Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego im. prof. Stanisława Batawii;
- 10) Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex super omnia”.

Projekt ustawy w sierpniu 2021 r. został przesłany do opiniowania do następujących podmiotów z terminem 21 dni na przedstawienie stanowiska:

- 1) Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 2) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego;
- 3) Prezesa Trybunału Konstytucyjnego;
- 4) Prokuratora Krajowego;
- 5) Krajowej Rady Sądownictwa;
- 6) Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym;
- 7) Prezesów Sądów Apelacyjnych;
- 8) Dyrektora Generalnego Służby Więziennej;
- 9) Komendanta Głównego Policji;
- 10) wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska;
- 11) Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska;
- 12) regionalnych dyrektorów ochrony środowiska;
- 13) Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- 14) Państwowej Agencji Atomistyki;
- 15) Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego;
- 16) Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych;
- 17) Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”;
- 18) Instytutu Badawczego Leśnictwa;
- 19) Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego;
- 20) Biura Nasiennictwa Leśnego w Warszawie.

W październiku 2021 r. zostały przeprowadzone ponowne konsultacje publ. i opiniowanie. Projekt został przesłany do konsultacji publicznych i opiniowania do ww. podmiotów oraz do Prezesa Urzędu

Zamówień Publicznych i Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorstw z terminem 5 dni na przedstawienie stanowiska. Uzasadnienie skrócenia terminu przedstawiono w piśmie kierującym projektem do podmiotów.

Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów w dniu 21.01.2022 r. wydała pozytywną opinię o projekcie.

Projekt ustawy w sierpniu 2021 r. został przekazany do zaopiniowania w trybie ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1809) do następujących podmiotów z terminem 30 dni na przedstawienie stanowiska:

- 1) Konfederacja „Lewiatan”;
- 2) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) Business Centre Club;
- 4) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 5) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

W październiku 2021 r. zostały przeprowadzone ponowne konsultacje publ. i opiniowanie. Projekt został przesłany do zaopiniowania do ww. organizacji pracodawców z terminem 5 dni na przedstawienie stanowiska. Uzasadnienie skrócenia terminu przedstawiono w piśmie kierującym projektem do podmiotów.

Z uwagi na zakres projektu, który nie dotyczy problematyki zadań związków zawodowych, projekt nie podlegał opiniowaniu przez reprezentatywne związki zawodowe.

Projekt nie dotyczy spraw, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.).

Projekt podlegał opiniowaniu przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, gdyż dotyczy spraw, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759). W dniu 13.01.2022 odbyło się posiedzenie Zespołu do Spraw Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej oraz Środowiska KWRiST, Zespół zaopiniował pozytywnie projekt. W dniu 19.01.2022 odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli KWRiST. Zespół pozytywnie zaopiniował projekt. W dniu 26.01.2022 r. odbyło się posiedzenie KWRiST, na którym pozytywnie zaopiniowano projekt.

Projekt ustawy nie wymagał przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień, o których mowa w uchwale nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm).

Każdy zainteresowany podmiot mógł się zapoznać z projektem ustawy i zgłosić do niego uwagi. Załączone tabele zawierają opinie do projektu przedstawione w trakcie pierwszych i drugich konsultacji publicznych i opiniowania oraz odniesienie GIOŚ do tych opinii.

Nie wpłynęło żadne zgłoszenie zainteresowania pracami nad projektem ustawy, zgodnie z art. 7 ust. 1 ww. ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa.

Tabela uwag do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej, zgłoszonymi w trakcie konsultacji publ. i opiniowania

L.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi	Stanowisko GIOŚ
1.	Komendant Straży Gminnej w Dobrej	<p>1. W art. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie: „Art. 145. § 1. Kto zanieczyszcza lub zaśmieca miejsca dostępne dla publiczności, a w szczególności drogę, ulicę, plac, ogród, trawnik lub zieleniec, podlega karze grzywny w wysokości od 100 do 5000 zł albo karze nagany.</p> <p>2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.</p> <p>3. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo do czynu określonego w ust. 1 jest karalne”</p> <p>2. W art. 2 pkt 3 lit b otrzymuje brzmienie: „ b) po § 3 dodaje się § 4 i 5 w brzmieniu: § 4 W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.”</p> <p>§ 5 Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo do czynu określonego w ust. 1 jest karalne”</p> <p>3. W art. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie: „Art. 162. § 1. Kto w lasach zanieczyszcza glebę lub wodę albo wyrzuca do lasu kamienie, odpady, złom, padlinę lub inne nieczystości, albo w inny sposób zaśmieca las, podlega karze ograniczenia wolności, nagany albo grzywny w wysokości od 500 do 5000 zł.</p> <p>§ 2. Jeżeli czyn sprawy polega na zakopywaniu, zatapianiu, odprowadzaniu do gruntu w lasach lub w inny sposób składowaniu w lesie odpadów, sprawca podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny w wysokości od 500 do 5000 zł.</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo Do proponowanego brzmienia art. 145, 154 i 162 kw dodano paragrafy penalizujące usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo.</p> <p>Nie uwzględniono propozycji zmiany Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. W przypadku jej uwzględnienia GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. 2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmieniającymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p> <p>Ponadto nie uwzględniono propozycji dolnej stawki grzywny w proponowanym brzmieniu art. 145 kw. Kwota 100 złotych przy</p>

		<p>§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 albo § 2 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.</p> <p>§ 4. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo do czynu określonego w ust. 1 jest karalne”</p> <p>4. Art. 5 otrzymuje brzmienie, kolejne artykuły otrzymują kolejną numerację:</p> <p>Art. 5 W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 457 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:</p> <p>1) w art.96 po § 1c dodaje się § 1 d -f w brzmieniu:</p> <p>„ § 1 d. W postępowaniu mandatowym, w sprawach o czyny określone w art. 82 § 3 i 4, art. 91 w zakresie zanieczyszczenia drogi publicznej, art. 145, art. 154 § 2, art. 162 § 1 Ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 281 z późn. zm.) można nałożyć grzywnę w wysokości do 2000 zł.</p> <p>§ 1e. W postępowaniu mandatowym, w sprawach o czyny określone w art. 10 ust.2 Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 888) można nałożyć grzywnę w wysokości do 2000 zł.</p> <p>§ 1f. W postępowaniu mandatowym, w sprawach o czyny określone w art. 130a ust.1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098) można nałożyć grzywnę w wysokości do 2000 zł.”</p> <p style="text-align: center;">UZASADNIENIE</p> <p>W uzasadnieniu do projektu ustawy wskazano, że celem projektowanej regulacji jest zmiana granic ustawowego zagrożenia za wykroczenia i przestępstwa przeciwko środowisku. Projektodawca dąży do ochrony środowiska naturalnego przed szkodliwymi działaniami, spełniającymi znamiona przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku. Praktyka stosowania dotychczas obowiązującego prawa</p>	<p>uwzględnieniu aktualnej inflacji jest nieefektywna. Zaproponowane zmiany mają na celu m.in. uaktualnienie stawek grzywny z uwzględnieniem bieżącej inflacji.</p>
--	--	---	---

	<p>pokazuje, iż obecne sankcje karne są niewystarczające, w związku z tym należy dokonać zmiany przepisów. Reakcja karna powinna odpowiadać stopniowi społecznej szkodliwości czynu, zawinienia oraz rzeczywistym względom prewencji ogólnej i indywidualnej. Poprzez zaproponowaną nowelizację projektodawca dąży do wyeliminowania niedoskonałości aktualnych regulacji prawnych.</p> <p>Jest to w pełni zasadny postulat. Jednak w projekcie zabrakło podniesienia wysokości mandatów karnych za wykroczenia wymierzone w ochronę środowiska. Postępowanie mandatowe jest najskuteczniejszym środkiem reakcji na ujawnione wykroczenia. Najczęściej ustalony sprawca np. wyrzucenia śmieci do lasu godzi się na ukaranie mandatem karnym, obecna maksymalna wysokość mandatu karnego 500 zł bardzo często jest zbyt niska, a sam charakter czynu nie daje się zakwalifikować jako przestępstwo w myśl kodeksu karnego. W przeciwdziałaniu tego typu wykroczeniom, jak zresztą wszystkim jest nieuchronność kary, kierowanie sprawy na drogę sądową zdecydowanie wydłuża postępowanie. Ponadto sprawcę ukaranego mandatem karnym generalnie od razu można zobowiązać do uprzątnięcia śmieci i przywrócenia miejsca do stanu poprzedniego. W praktyce każdy sprawca ukarany mandatem karnym wywiązuje się z tego obowiązku. Przy skierowaniu sprawy na drogę sądową trudno oczekiwać kilka miesięcy na uprzątnięcie terenu. Ponadto strażę miejskie i gminne generalnie niezwłocznie publikują na stronach internetowych, w mediach społecznościowych przypadki ujawnienia i ukarania sprawców takich wykroczeń. Jest to bardzo pozytywnie odbierane przez mieszkańców, którzy jednak generalnie są zawiedzenia zbyt małymi karami. Poniżej tylko kilka postów z FB.</p> <p>https://www.facebook.com/GminaDobra24/posts/1754290</p>	
--	--	--

428104809

<https://www.facebook.com/GminaDobra24/posts/1292273>

554306501

<https://www.facebook.com/GminaDobra24/posts/1500424>

100158111

Stąd też w pełni zasadnym jest zdecydowane podwyższenie górnej granicy mandatu karnego za wybrane rodzaje wykroczeń wymierzone w ochronę środowiska. Jedynie zasadnym jest pozostawienie niższej granicy grzywny za wykroczenie określone w art. 145 kw. Oprócz kwalifikowania z tego artykułu znaczącego zaśmiecenie miejsca publicznego, często poprzez wyrzucenie dużej ilości śmieci, także wyrzucenie jednego niedopałka np. w rejonie przystanku autobusowego także jest wykroczeniem z art. 145 kw. Wydaje się zasadnym, aby służby porządkowe miały większą możliwość reagowania stosownie do skali zaśmiecenia, raczej mandat karny w wysokości 500 zł na np. 18 letniego sprawcę często może być zdecydowanie za wysoki.

Oprócz wskazanych w projekcie ustawy przepisów karnych z kodeksu wykroczeń i ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zasadnym jest podniesienie wysokości mandatów karnych w stosunku do właściciela nieruchomości, który nie wykonuje obowiązków wymienionych w art. 5 ust. 1 lub 1a tj. art. 10 ust.2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Art. 5 tej ustawy określa obowiązki min. w zakresie ust. 3b - pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi. Bardzo często odpady komunalne np. z nieruchomości niezamieszkałych nieobjętych systemem gminnym ujawniane są na tzw. dzikich wysypiskach. O ile samo przypisanie wyrzucenia odpadów konkretnemu sprawcy jest przy braku współpracy właściciela

	<p>nieruchomości w praktyce bardzo często niemożliwe, to właśnie właściciel nieruchomości godzi się na przekazanie odpadów innej osobie mając w pełni świadomość gdzie one w rezultacie trafią.</p> <p>Ponadto ustawa z dnia 8 lipca 2021 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o odpadach uchyla art. 175 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 779 z późn. zm.). Artykuł ten sankcjonował jako wykroczenie zlecenie przez posiadacza odpadów, wbrew przepisowi art. 27 ust. 2, gospodarowanie odpadami podmiotom, które nie uzyskały wymaganych decyzji lub wymaganego wpisu do rejestru. Taki czyn został ujęty w art. 194 ust. 1 pkt 3a, gdzie to wojewódzki inspektor ochrony środowiska będzie prowadził postępowanie administracyjne w celu nałożenia kary administracyjnej. Trudno sobie wyobrazić, aby wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadził takie postępowanie w stosunku do np. właściciela nieruchomości, gdzie trwa budowa, a z której to budowy zostaną ujawnione 4 worki śmieci w lesie. W praktyce prawie nigdy właściciel (wytwórca) takich odpadów nie przynajmniej do bezpośredniego ich wyrzucenia. Zazwyczaj wskazuje bliżej nieznana osoba, która np. w zamian za zabrany złom zobowiązała się dostarczyć odpady do uprawnionego podmiotu. W praktyce zawsze odpady trafiają do lasu, na puste działki itp. W takiej sytuacji właściciel odpadów nie może odpowiadać np. z art. Art. 162. § 1 kw, nie można mu udowodnić, że to on bezpośrednio wyrzucił te odpady.</p> <p>Art. 13 kw stanowi, że „odpowiada za pomocnictwo, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, w swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu,</p>	
--	--	--

udzielając rady lub informacji; odpowiada za pomocnictwo także ten, kto wbrew prawnemu, szczególnie obowiązkowi niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie”.

T. Bojarski [w:] A. Michalska-Warias, J. Piórkowska-Flieger, M. Szwarczyk, T. Bojarski, Kodeks wykroczeń. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, wskazuje: *Artykuł 13 k.w. określa istotę pomocnictwa. Tak jak przy podżeganiu występują tu elementy składowe – podmiotowy i przedmiotowy, tj. zamiar i zachowanie sprawcy. Zamiar to element podmiotowy. Jest on ujęty szerzej niż przy podżeganiu. Ustawa posługuje się syntetycznie ujętym pojęciem zamiaru, co pozwala uznać, że przy pomocnictwie może wchodzić w rachubę zarówno zamiar bezpośredni, jak i zamiar ewentualny (art. 6 § 1 k.w.). Pomocnictwo może być więc dokonane – tak jak podżeganie – w formie czynu umyślnego, jednak przy pomocnictwie umyślność może wystąpić pod postacią zarówno zamiaru bezpośredniego, jak i zamiaru ewentualnego.” I dalej: „Pomocnictwo przez zaniechanie. Artykuł 13 k.w. wyraźnie, w sposób dość dokładnie opisany, wprowadza formę pomocnictwa realizowanego przez zaniechanie. Regulacja ta wskazuje bowiem na przypadek, gdy ktoś wbrew prawnemu szczególnie obowiązkowi niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie. Ustawowe określenie tej postaci pomocnictwa jest precyzyjne: *sprawca mający obowiązek prawny przeciwdziałania możliwości popełnienia czynu zabronionego ułatwia swoim zachowaniem jego popełnienie*”*

Taką sytuację mamy w stosunku do wytwórcy odpadów, który przekazując odpady osobie nieuprawnionej do ich gospodarowania (a więc także transportu) z góry godzi się w zamiarze bezpośrednim lub ewentualnym na ich wyrzucenie

		<p>np. do lasu. Wytwórca odpadów powinien mieć świadomość, że przypadkowa osoba nie ma możliwości i nie przekaże odpadów do uprawnionego podmiotu, pomijając fakt, iż nie będzie miała zgody na ich transport.</p> <p>Z powyższej argumentacji dodanie do wybranych przepisów karnych odpowiedzialności karnej za pomocnictwo i podżeganie jest w pełni uzasadnione.</p> <p>W aktualnie obowiązujących przepisach ustawy o ochronie przyrody karą za wykroczenie polegające na wypalaniu łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów jest areszt lub grzywna, a zgodnie z przepisami prawnymi postępowanie prowadziły organy ścigania.</p> <p>Zgodnie z projektem ww. ustawy dodanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • art. 130a ust. 1 w brzmieniu: „Kto wypala łąki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwały, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30 000 złotych”; • art. 131b ust. 1 w brzmieniu: „W razie ukarania za wykroczenie określone w art. 130 a regionalny dyrektor ochrony środowiska, właściwy ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia, może wymierzyć administracyjną karę pieniężną do wysokości 30 000 złotych”. <p>- sugeruje, że postępowanie może być prowadzone dwutorowo: przez organy ścigania („w razie ukarania za wykroczenie”) oraz dodatkowo przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska („może wymierzyć administracyjną karę pieniężną do wysokości 30 000 złotych”). Zapis dotyczący administracyjnej kary pieniężnej jest nieczytelny, gdyż wskazuje na uznaniowość w przypadku jej wymierzania - nie jest bowiem określone, w jakim przypadku regionalny</p>	
2.	<p>RDOŚ Wrocław</p>	<p>W aktualnie obowiązujących przepisach ustawy o ochronie przyrody karą za wykroczenie polegające na wypalaniu łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów jest areszt lub grzywna, a zgodnie z przepisami prawnymi postępowanie prowadziły organy ścigania.</p> <p>Zgodnie z projektem ww. ustawy dodanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • art. 130a ust. 1 w brzmieniu: „Kto wypala łąki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwały, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30 000 złotych”; • art. 131b ust. 1 w brzmieniu: „W razie ukarania za wykroczenie określone w art. 130 a regionalny dyrektor ochrony środowiska, właściwy ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia, może wymierzyć administracyjną karę pieniężną do wysokości 30 000 złotych”. <p>- sugeruje, że postępowanie może być prowadzone dwutorowo: przez organy ścigania („w razie ukarania za wykroczenie”) oraz dodatkowo przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska („może wymierzyć administracyjną karę pieniężną do wysokości 30 000 złotych”). Zapis dotyczący administracyjnej kary pieniężnej jest nieczytelny, gdyż wskazuje na uznaniowość w przypadku jej wymierzania - nie jest bowiem określone, w jakim przypadku regionalny</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo</p> <p>Zmieniono odpowiednio art. 130a i usunięto art. 131b z uwagi na możliwość naruszenia zasady <i>Ne bis in idem</i>.</p> <p>Nie uwzględniono propozycji zmiany przepisów dotyczących ochrony powierzchni ziemi. W przypadku jej uwzględnienia GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. 2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmieniającymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p>

		<p>dyrektor ochrony środowiska może ją wymierzyć. Ponadto brzmienie dodanych przepisów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Art. 130a ust. 2: „W razie ukarania za wykroczenie można orzec obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego”; • Art. 131b ust. 2 „Wysokość kary jest uzależniona od środków koniecznych do przywrócenia stanu poprzedniego”; również wskazuje na dwutorowość postępowania: orzekanie o obowiązku przywrócenia stanu poprzedniego znajduje się poza kompetencjami regionalnego dyrektora ochrony środowiska, natomiast, jak zaznaczono powyżej, równocześnie regionalny dyrektor ochrony środowiska może wymierzyć administracyjną karę pieniężną. <p>Ponadto wskazuję na konieczność zaostrzenia przepisów karnych dotyczących ochrony powierzchni ziemi. Zarówno w ustawie o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, jak i ustawie Prawo ochrony środowiska wskazano, że naruszenia przepisów dotyczących ochrony powierzchni ziemi stanowią wykroczenia, jednak kary wskazane w tych przepisach są w ocenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu zbyt łagodne i niewystarczające.</p> <p>Z doświadczeń RDOŚ we Wrocławiu wynika, że coraz częściej podmioty odpowiedzialne za przeprowadzenie remediacji zanieczyszczonej powierzchni ziemi podejmują działania we własnym zakresie, bez uzyskania wymaganych prawem decyzji lub niezgodnie z warunkami określonymi w decyzji administracyjnej. Uzasadnieniem samowoli w zakresie remediacji jest obawa przed sankcjami wynikającymi z umów cywilno-prawnych, które są dużo bardziej dotkliwe, niż sankcje określone w przepisach ww. ustaw.</p>	
3.	RDOŚ Szczecin	1) W art. 4 pkt 1 projektu ustawy proponuję po ust. 2 dodać ust. 3 o treści:	Uwaga nieuwzględniona

		<p>„3. W razie ukarania za czyn wskazany w art. 130a ust. 1, odpis wydanego prawomocnego orzeczenia przekazuje się regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska właściwemu ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia lub przestępstwa w terminie do 30 dni od dnia uprawomocnienia.”</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>W związku z dodaniem w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098) art. 131b zachodzi konieczność uregulowania sposobu i terminu przekazywania informacji dotyczącej prawomocnego ukarania sprawcy czynu, o którym mowa art. 130a ust. 1, w celu umożliwienia wszczęcia procedury związanej z wymierzeniem administracyjnej kary pieniężnej.</p>	<p>W związku z usunięciem art. 131b z uwagi na możliwość naruszenia zasady <i>Ne bis in idem</i> nie jest możliwe uwzględnienie zgłoszonej uwagi.</p>
<p>4.</p>	<p>Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy</p>	<p>1. W art. 1 pkt 1 projektu (zmiana w art. 47 § 2 Kodeksu karnego) przewidziano bezwzględny obowiązek orzeczenia co najmniej 10 000 zł nawiązki przy skazaniu na każde przestępstwo przeciwko środowisku, bez względu np. na stronę podmiotową czynu. W naszej ocenie takie rozwiązanie w istotny sposób może ograniczyć sądowi możliwość dostosowania adekwatnej kary do przewinienia. Przede wszystkim należy mieć na uwadze, że w zasadzie każde przestępstwo przeciwko środowisku ma również nieumyślną formę jego popełnienia. Obecnie bezwzględny nakaz orzeczenia nawiązki obowiązuje tylko w odniesieniu do sprawców wypadków, którymi są nietrzeźwi kierowcy lub kierowcy, którzy zbiegli z miejsca zdarzenia. Przygotowana przez GIOŚ nowelizacja obowiązek orzeczenia nawiązki wprowadza nie tylko w mniej poważnych przestępstwach, w których orzeczone by został najniższy możliwy wymiar kary, ale również w przypadkach, w których sprawca działałby nieumyślnie.</p>	<p>1. Uwaga uwzględniona</p> <p>Art. 47 § 2 kk otrzymał następujące brzmienie: „§ 2. W razie skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd orzeka, a w wypadku skazania sprawcy za nieumyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd może orzec, nawiązkę w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.).”. Jednocześnie</p>

	<p>2. W art. 1 pkt 7 projektu (dodanie art. 188a Kodeksu karnego) ma zostać wprowadzona możliwość orzeczenia przez sąd nadzwyczajnego złagodzenia kary, a nawet odstąpienia od jej wymierzenia w stosunku do sprawcy, który dobrowolnie naprawił szkodę w całości (§ 1) albo tylko nadzwyczajne złagodzenie kary dla sprawcy, który dobrowolnie naprawił szkodę w znacznej części (§ 2).</p> <p>Należy mieć na uwadze, że w przypadku szkód w środowisku bezsporne odróżnienie naprawienia szkody "w całości" od naprawienia szkody "w znacznej części" będzie w praktyce sprawiło duże problemy. Szkody tego rodzaju ze względu na swoją specyfikę nierzadko wymagają specjalistycznych badań i analiz. W takiej sytuacji będzie istniało duże prawdopodobieństwo, że ukształtuje się praktyka, według której szkody na środowisku nigdy nie będą uznane za naprawione w całości (ze względu brak fizycznej możliwości stwierdzenia ich pełnego naprawienia). Powyższe prawdopodobnie doprowadzi do stosowania wyłączenia przewidzianego w § 2, natomiast § 1 pozostanie martwym przepisem.</p> <p>Proponujemy rozważyć rezygnację z § 2 i pozostawienie samego § 1, który dawałby sądowi możliwość stosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary oraz odstąpienia od jej wymierzenia w przypadku dobrowolnego naprawienia szkody "w całości lub w znacznej części". Wówczas sąd, kierując się własną oceną, miałby możliwość nawet odstąpienia od wymierzenia kary, jeżeli uznałby szkodę za naprawioną w dostatecznym stopniu.</p> <p>3. W art. 5 pkt 1 lit. a (dodanie art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. i ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi) przewidziano możliwość wyłączenia z postępowania o zawarcie umowy koncesji, osobę fizyczną, którą</p>	<p>dokonano odpowiednich zmian w uzasadnieniu i OSR do projektu.</p> <p>2. Uwaga nieuwzględniona Przepisy powinny mieć charakter ogólny i abstrakcyjny oraz przewidywać wszelkie możliwe stany faktyczne.</p> <p>3. Uwaga nieuwzględniona W art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi prowadząc przesłanki wyłączenia, nie wskazuje znamion strony podmiotowej czynu zabronionego.</p>
--	--	--

		<p>prawomocnie skazano za przestępstwo „przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego”. Taka regulacja spowoduje, że zakazem z art. 32 będą objęci również sprawcy przestępstw nieumyślnych. W naszej ocenie należy rozważyć, czy nie jest to zakaz zbyt daleko idący.</p>	
<p>5.</p>	<p>WIOŚ Kielce</p>	<p>1. Do propozycji brzmienia art. 47 § 2 kk: Wprowadzenie niniejszego przepisu jest jak najbardziej słusznym kierunkiem, jednak należałoby rozważyć również wprowadzenie mechanizmów umożliwiających zabezpieczenie majątku na poczet administracyjnych kar pieniężnych, już na etapie wszczętej kontroli. W obecnym stanie prawnym podmioty nielegalnie postępujące z odpadami unikają jakkolwiek sankcji wyprzedzając majątek poza jawny obieg. Z tego względu większość wysokich kar jest praktycznie nieściągalna.</p> <p>2. Do propozycji brzmienia art. 183 § 5a kk: Niniejszy paragraf powinien być rozszerzony również o odpady inne niż niebezpieczne, gdyż nie tylko odpady wykazane w katalogu odpadów stanowiące odpady niebezpieczne stanowią realne zagrożenie dla środowiska. Niewłaściwy sposób postępowania z odpadami (czy to niebezpiecznymi czy też innymi) stwarza realne zagrożenie np. pożarowe przy porzuceniu odpadów tworzyw sztucznych czy opon, zagrożenie dla wody czy gleby w wyniku porzucenia np. odpadów z przemysłu chemicznego niekwalifikowanych do odpadów niebezpiecznych, a gromadzonych bezpośrednio na gruncie.</p> <p>3. Do propozycji brzmienia art. 183 § 6 kk: Z niniejszego paragrafu należałoby wykreślić § 5a, gdyż porzucanie jakkolwiek odpadów nie może być działaniem nieumyślnym.</p>	<p>1. Uwaga nieuwzględniona Nie należy mieszać reżimu odpowiedzialności karnej i administracyjnej. Ponadto w przypadku choćby częściowego uwzględnienia propozycji GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę.</p> <p>2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmieniającymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p> <p>2. Uwaga nieuwzględniona Z systematyki ustawy wynika, że ustawodawca w szczególny sposób traktuje odpady niebezpieczne. Ponadto uwzględnienie propozycji mogłoby budzić wątpliwości</p>

	<p>4. Do propozycji brzmienia art. 162 kk: Niniejszy artykuł penalizuje tożsame naruszenia, co art. 183 Kodeksu karnego, co wprowadzić będzie niejednolitość przepisów. Ponadto, za przetwarzanie odpadów do którego zalicza się m.in. ich zakopywanie, zgodnie z obecnie obowiązującą ustawą o odpadach, WIOŚ wymierza administracyjną karę pieniężną w kwocie od 10 000 do 1 000 000 zł.</p> <p>5. Do propozycji brzmienia art. 10b ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska: Zasadnym byłoby wykreślenie z powyższego zapisu punktu 3 dot. pisemnych wyjaśnień. Zdarza się, iż WIOŚ pisemnie zwraca się do różnych podmiotów powiązanych z podmiotem objętym działaniami 10b o udzielenie pisemnych wyjaśnień. Wówczas okazanie legitymacji jest niemożliwe, gdyż pracownicy nie mają bezpośredniego kontaktu z danym podmiotem.</p> <p>W art. 10b należałoby dodać brakujący ust. 1. Obecnie zapis ma brzmienie: „Art. 10b. W przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku określonego w art. 182, art. 183 lub ©Kancelaria Sejmu s. 24/42 29.06.2021 art. 186 Kodeksu karnego albo wykroczenia określonego w art. 154 § 2 Kodeksu wykroczeń, albo wykroczeń, o których mowa w:”</p> <p>Powinno być „Art. 10b ust. 1. W przypadku powzięcia (...)”.</p> <p>W art. 9 ust. 2 zasadnym byłoby dodanie zapisu jak w art. 10b: Przy wykonywaniu kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska inspektor uprawniony jest do:</p>	<p>odnośnie do adekwatności i proporcjonalności kary za porzucenie odpadów innych niż niebezpieczne.</p> <p>3. Uwaga nieuwzględniona W związku z nieuwzględnieniem propozycji zmiany § 5a uwaga wydaje się bezzasadna. Sprawca, porzucając odpady niebezpieczne, ponosi odpowiedzialność nawet gdy popełnia czyn nieumyślnie (<i>luxuria</i> albo <i>negligentia</i>).</p> <p>4. Uwaga nieuwzględniona Do znamion strony przedmiotowej czynu zabronionego, określonego w art. 183 § 1 kk, należy spowodowanie możliwości zagrożenia życia lub zdrowia człowieka lub spowodowanie obniżenia jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenia w świecie roślinnym lub zwierzęcym. Wykroczenia, określone w art. 162 kw, są czynami o znikomym stopniu szkodliwości społecznej czynu.</p> <p>5. Uwagi nieuwzględnione Nie uwzględniono propozycji zmiany art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Odnośnie do zmiany art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w uzasadnieniu</p>
--	--	--

		<p>- rejestrowania przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom,</p> <p>- gromadzenia i zabezpieczania dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia.</p> <p>W obecnym stanie prawnym nie ma bezpośredniego wskazania, iż inspektor jest uprawniony do wykonywania dokumentacji fotograficznej i zabezpieczania dowodów, co niejednokrotnie jest podnoszone przez kontrolowane podmioty, które podważają działania WIOŚ i utrudniają czynności. Np. art. 9 ust. 2 pkt 7 zobowiązuje do „okazania” dokumentów, co nie jest jednoznaczne z „gromadzeniem i zabezpieczaniem dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia”.</p> <p>W art. 10a zasadnym byłoby doprecyzować, aby funkcjonariusze Policji mogli doprowadzać kontrolowanych na przesłuchanie lub oględziny w terenie wykonywane przez WIOŚ. Obecnie ogólne zapisy tego artykułu wskazujące na udzielenie pomocy podczas czynności kontrolnych nie przekonują funkcjonariuszy do udzielania takiej formy pomocy. Wprowadzenie takiego rozwiązania w znacznym stopniu usprawniłoby pracę Inspekcji, gdyż bardzo często zdarza się, iż kontrolowani unikają kontaktu z WIOŚ, celowo utrudniają czynności, nie stawiają się na przesłuchania, nie chcą brać udziału w oględzinach, czym uniemożliwiają wykonanie kontroli bądź w znaczący sposób ją przedłużają. Ponadto niniejszy artykuł odnosi się jedynie do „czynności kontrolnych”, a nie do czynności poza kontrolnych wykonywanych w trybie art. 10b, gdzie pomoc funkcjonariuszy różnych służb byłaby bardzo zasadna.</p>	<p>wskazano, iż <i>Taki stan prawny ogranicza skuteczność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwno środowisku, gdyż faktycznie uniemożliwia prowadzenie obserwacji, a co za tym idzie eliminuje możliwość gromadzenia materiału dowodowego dla potrzeb ewentualnego późniejszego zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub wniosku o ukaranie.</i></p> <p>Zakres zaproponowanych zmian jest zbyt szeroki. W przypadku choćby częściowego uwzględnienia propozycji GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę.</p> <p>2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmieniającymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p>
--	--	---	--

	<p>W art. 10b zasadnym byłoby dodanie deliktów (np. zbieranie, przetwarzanie bez zezwolenia, demontaż pojazdów, przetwarzanie zużytego sprzętu, itp.). Dotychczas czynności 10b można podejmować np. w związku z podejrzeniem nieprawidłowości ewidencji odpadów, a już w związku z podejrzeniem nielegalnego zbierania odpadów, nie. W związku z planowaną zmianą ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach oraz innych ustaw, wprowadzającą kary administracyjne za nieprawidłowości ewidencji odpadów, z art. 10b pkt 6 należy wykreślić art. 180.</p> <p>W art. 10b dodatkowo można by też wskazać jakie dokumenty sporządza inspektor w tym trybie (protokoły czynności, oględziny, notatki, itp.).</p> <p>W art. 18 ust. 1 dobrym rozwiązaniem dla finansów publicznych byłoby wprowadzenie obowiązku zapłaty za wykonane badania przez WIOŚ, jeśli kontrola wykazywałaby nieprawidłowości (np. zwrot kosztów koparki przy odkrywaniu odpadów, analizy badań odpadów, gleby czy ścieków, które wykarczują poza możliwości CLB). Obecny zapis tego artykułu i rozporządzenie wykonawcze nie dają podstaw do obciążania kontrolowanych podmiotów za takie pomiary.</p> <p>W art. 31a zasadnym byłoby dokonanie rozszerzenia, aby za niepoinformowanie WIOŚ o zakresie wykonania zarządzenia kontrolnego groziła sankcja karna w postaci mandatu, natomiast za niewykonanie zarządzenia była przewidziana administracyjna kara pieniężna.</p>
<p>6. Uwaga nieuwzględniona</p> <p>W przypadku uwzględnienia propozycji GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę.</p> <p>2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmieniającymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p>	

		<p>W art. 31c – Dobrym rozwiązaniem wzmacniającym inspektorów byłoby dodanie administracyjnej kary pieniężnej za utrudnianie czynności wykonywanych w trybie art. 10b. Obecnie nie ma żadnych sankcji za utrudnianie wykonywania takich czynności. Również art. 225 Kodeksu karnego należałoby rozszerzyć o ochronę inspektora podczas działań wykonywanych w trybie art. 10b, obecnie inspektor wykonujący takie czynności nie jest w ogóle chroniony prawnie, gdyż sankcje dot. jedynie wykonywanych czynności kontrolnych.</p> <p>6. W ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach zasadnym byłoby wprowadzenie następujących zmian: „W przypadku stwierdzenia w czasie jednego postępowania kilku naruszeń wyczerpujących znamiona naruszeń określonych w art. 194 i 194b orzeka się jedną karę za wszystkie naruszenia, której wysokość nie może przekraczać najwyższej kary przewidzianej za dane naruszenia”. Takie rozwiązanie zostało wprowadzone w ustawie o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. Mając na uwadze, iż najwięcej kar administracyjnych wydawanych jest właśnie z ustawy o odpadach, wprowadzenie tożsamego rozwiązania usprawni pracę Inspekcji, wpłynie na zwiększenie wydajności pracy inspektora, a tym samym zwiększy ilość wykonywanych kontroli w terenie. Prowadzenie jednego postępowania administracyjnego za kilka nieprawidłowości skróci znacząco czas ich trwania, co przyczyni się do większej ścigalności należności.</p>	
6.	WIOŚ Wrocław	<p>Zgodnie z art. 3. analizowanego projektu „ W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070) art. 10b ust. 3 otrzymuje brzmienie: 3. Czynności o których mowa w ust. 2 pkt 3-5, 7 oraz 8, mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji, o której mowa w</p>	<p>Uwagi nieuwzględnione Nie uwzględniono propozycji zmiany art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Odnosnie do zmiany art. 10b ust. 3 ustawy o</p>

	<p>art. 9b ust. 1.”.</p> <p>Zgodnie z uzasadnieniem „Na konieczność znowelizowania art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wpłynęły dotychczasowe doświadczenie IOŚ w zakresie wykonywania uprawnień z art. 10b ust. 2 tej ustawy. W obecnym brzmieniu ustawy, inspektorzy, w przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku, mogą wykonywać szereg czynności wyłącznie po okazaniu legitymacji. Taki stan prawny ogranicza skuteczność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku, gdyż faktycznie uniemożliwia prowadzenie obserwacji, a co za tym idzie eliminuje możliwość gromadzenia materiału dowodowego dla potrzeb ewentualnego późniejszego zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub wniosku o ukaranie.”.</p> <p>WIOŚ we Wrocławiu jak najbardziej potwierdza konieczność zmiany zapisu art. 10b ust. 3 jednak w naszej ocenie przedstawiona propozycja może mieć przeciwny skutek ze względu na możliwość odmiennej interpretacji tego zapisu. Przy takim sformułowaniu czynności wymienione w art. 10b ust. 2 w pkt 1,2,6 nie mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji służbowej. Zatem co uprawnia do ich przeprowadzenia? Powstaje pewne niedopowiedzenie, które może być różnie interpretowane.</p> <p>Proponujemy zmianę brzmienia art. 10b ust. 3 i dodanie ust. 3a:</p> <p>3. Czynności, o których mowa w ust. 2, są wykonywane na podstawie legitymacji, o której mowa w art. 9b ust 1.</p> <p>3a. Czynności o których mowa w ust. 2 pkt 3-5, 7 oraz 8, mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji, o której mowa w</p>	<p>Inspekcji Ochrony Środowiska w uzasadnieniu wskazano, iż <i>Taki stan prawny ogranicza skuteczność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku, gdyż faktycznie uniemożliwia prowadzenie obserwacji, a co za tym idzie eliminuje możliwość gromadzenia materiału dowodowego dla potrzeb ewentualnego późniejszego zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub wniosku o ukaranie.</i></p> <p>W przypadku uwzględnienia uwag GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. 2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmienianymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p>
--	--	--

	<p>art. 9b ust 1.</p> <p>Zaproponowane brzmienie ust. 3 wskazuje, że legitymacja jest wystarczającym dokumentem uprawniającym do prowadzenia działań w trybie art. 10b, a ust. 3a wskazuje, kiedy konieczne jest jej okazanie.</p> <p>Proponujemy również dodanie dodatkowych zapisów umożliwiających udział w czynnościach na podstawie art. 10b osób, które nie mają statusu inspektora IOŚ, analogicznie jak w przypadku kontroli. W trakcie czynności w trybie art. 10b nie zawsze czynności wykonywane są przez inspektora IOŚ, np. drony obsługiwane mogą być przez pracowników GIOŚ lub też firmy zewnętrzne, a w czynnościach biorą udział pracownicy WIOŚ nie posiadający jeszcze statusu inspektora IOŚ. Podobnie jest w przypadku np. pobierania prób odpadów przez CLB GIOŚ czy też inne laboratorium zewnętrzne. Obecnie obowiązujące przepisy nie dają możliwości nadania im uprawnień do tych działań.</p> <p>Propozycja dodania zapisów w art. 10b ust. 3:</p> <p>3b. W czynnościach, o których mowa w ust. 2, wykonywanych przez inspektora mogą uczestniczyć inni pracownicy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska lub wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska upoważnieni przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska lub wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.</p> <p>3c. Jeżeli czynności o których mowa w ust. 2, wymagają specjalistycznej wiedzy lub umiejętności, Główny Inspektor Ochrony Środowiska lub wojewódzki inspektor ochrony środowiska może upoważnić do udziału w nich osobę niebędącą inspektorem, posiadającą taką wiedzę lub takie</p>	
--	---	--

7.	WIOŚ Kraków	<p>umiejętności.</p> <p>Art. 1 pkt 2</p> <p>Przepis stanowi, że” kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta powodując istotną szkodę podlega (...)”.</p> <p>Ponieważ brak jest jasnej definicji „istotnej szkody” to przepis ten podobnie jak wcześniej art. 183 kk będzie przepisem martwym. Niezbędne jest określenie definicji istotnej szkody w przepisach lub też wykreślenie zapisu o istotnej szkodzie z tego przepisu. Proponuje się następujące brzmienie tego przepisu:</p> <p>„Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od roku do lat 5.”</p> <p>Art. 1 pkt 3</p> <p>Podobnie jak powyżej z przepisu należy wykreślić nieostre zapisy. Proponuje się wykreślenie nieostrych terminów „istotne obniżenie” oraz „w znacznych rozmiarach” i nadanie przepisowi następującego brzmienia:</p> <p>„Kto zanieczyszcza wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub takiej postaci, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zanieczyszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.”</p> <p>Art. 1 pkt 4c</p> <p>Proponuje się zamianę terminu „porzucą” na termin „umieszcza”. Słowo porzucą wskazuje na utratę władzy nad przedmiotem czynu, natomiast karze powinno podlegać samo umieszczenie odpadów w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania. W związku z</p>	<p>Uwagi nieuwzględnione</p> <p>Należy podkreślić, że kk postępuje się pojęciem „istotna szkoda” nie tylko w rozdziale XXII dotyczącym przestępstw przeciwko środowisku. Występuje ono w m.in. art. 231 § 3 („Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”), art. 233 § 4a („Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”). Podobnie wyrażenie „mienie w wielkich rozmiarach” występuje np. w art. 163 § 1 kk.</p> <p>W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy wskazał, iż (...) <i>istotna szkoda w rozumieniu art. 231 § 3 KK, to nie tylko szkoda majątkowa, ale również niemajątkowa (...) istotna szkoda - w rozumieniu art. 231 § 3 KK - nie ogranicza się tylko do szkody materialnej i jest pojęciem szerszym. Dlatego o tym, na ile jest to szkoda istotna w konkretnej sprawie, mogą decydować - obok faktycznej szkody materialnej - dodatkowe względy,</i></p>
----	-------------	--	--

	<p>powyższym proponuje się następujące brzmienie przepisu: „Karze określonej w §5 podlega, kto umieszcza odpady niebezpieczne w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania.”</p>	<p>istotne okoliczności, sprawiąjące, że szkoda wyrządzona przez funkcjonariusza publicznego stanowi tak znaczną dolegliwość dla pokrzywdzonego, że sama wartość materialna w pełni jej nie odzwierciedla i nie sposób jej określić żadnym miernikiem kwotowym. Szkodzie materialnej może bowiem towarzyszyć krzywda moralna dotkliwie odczuwalna przez pokrzywdzonego. (Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 29 stycznia 2004 r., sygn. akt I KZP 37/03, Biul. SN 2004 nr 1, str. 12, Wokanda 2004 nr 5, str. 19, KZS 2004 nr 4, poz. 32, str. 17, Legalis).</p> <p>W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy słusznie zwrócił uwagę, że (...) w niektórych wypadkach zagrożenia lub niebezpieczeństwa dla "mienia w wielkich rozmiarach", niezwykle trudne, a nawet niemożliwe jest określenie wysokości szkody lub sprecyzowanie ekonomicznej wartości zagrożonej substancji. Zagrożenie lub niebezpieczeństwo dla mienia wynika bowiem ze zdarzeń, które - ze swej istoty - nie wywołują efektu dającego się bez reszty zmierzyć. Wątpliwa jest bowiem możliwość odzwierciedlenia wyłącznie w kategoriach</p>
--	--	--

		<p>ekonomicznych skutków (możliwych skutków) np. zakończenia automatycznego przetwarzania informacji (art. 165 § 1 pkt 4 KK), unieruchomienia urzędzenia użyteczności publicznej dostarczającego światło (art. 165 § 1 pkt 3 KK), czy nawet szerzenia się zarazy roślinnej (art. 165 § 1 pkt 1 KK). W wypadkach tych znaczenie określenia "mienie w wielkich rozmiarach" w nieznacznym jedynie stopniu odnosi się do rozmiarów fizycznych zagrożonej substancji materialnej i z pewnością wyraża przede wszystkim zasięg, skalę zjawiska będącego skutkiem zdarzenia. (Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 19 lutego 2003 r., sygn. akt I KZP 49/02, OSNKW 2003 nr 3-4, poz. 24, Biul. SN 2003 nr 2, str. 16, Prok. i Pr. 2003 nr 4, poz. 3, Wokanda 2003 nr 9, str. 15, OSA 2003 nr 11, poz. 146, str. 610, OSP 2003 nr 11, poz. 146, str. 607, OSNwSK 2007 nr 1, poz. 362, Legalis).</p> <p>Warto także mieć na uwadze prawotwórczą rolę orzecznictwa sądowego, na co zwracali uwagę przedstawiciele doktryny (Por. A. Stelmachowski, Prawotwórcza rola sądów (w świetle orzecznictwa</p>
--	--	---

		<p>cywilnego), w: „Państwo i Prawo”, z. 4-5, 1967 r., s. 611-626; J.S. Langrod, O tzw. Prawie sędziowskim, w: „Państwo i Prawo”, z. 8, 1946 r., s. 17-22).</p> <p>Zmiana pojęcia „porzuca” na słowo „umieszcza” może budzić wątpliwości odnośnie do zbyt szerokiego zakresu zachowań, objętych znamionami strony przedmiotowej czynu zabronionego.</p>
<p>8.</p>	<p>WIOSŃ Poznań</p> <p>1. Uwagi dotyczące ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020r., poz. 1444 z późn. zm.) dotyczą następujących przepisów:</p> <p>- art. 182 § 1</p> <p>Proponuje się usunięcie w art. 182 §1 ustawy Kodeks karny, słów „istotne” i „w znacznych rozmiarach”.</p> <p>Słowa „istotne” i w „znacznych rozmiarach” są to pojęcia nieostrymi, powodującymi wątpliwości interpretacyjne, które utrudniają skuteczne kierowanie zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.</p> <p>Mając na uwadze powyższe, proponuje się następujące brzmienie artykułu 182 § 1.</p> <p>Art. 182 § 1. Kto zanieczyści wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.</p> <p>- art. 183 § 1</p> <p>W art. 183 §1 ustawy, po słowie „składa” proponuje się dopisać słowo „magazynuje” lub „magazynuje w miejscu na</p>	<p>1. Uwagi nieuwzględnione</p> <p>Należy podkreślić, że kk postuluje się pojęciem „istotna szkoda” nie tylko w rozdziale XXII dotyczącym przestępstw przeciwko środowisku. Występuje ono w m.in. art. 231 § 3 („Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”), art. 233 § 4a („Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”). Podobnie wyrażenie „mienie w wielkich rozmiarach” występuje np. w art. 163 § 1 kk.</p> <p>W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy wskazał, iż (...) <i>istotna szkoda w</i></p>

	<p>ten cel nieprzeznaczonym”. Magazynowanie odpadów, z reguły, stanowi element innego procesu (wytwarzania, zbierania lub przetwarzania), a sposób magazynowania określony jest w decyzji administracyjnej kontrolowanej przez organy ochrony środowiska. Literalne czytanie tego przepisu nie obejmuje jednak magazynowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym. Magazynowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym z uwagi na obowiązek usunięcia odpadów nie może być utożsamiane ze składowaniem odpadów, stąd konieczność doprecyzowania tego przepisu.</p> <p>Magazynowanie odpadów w ramach wytwarzania, zbierania lub przetwarzania odpadów z reguły nie stanowi istotnego zagrożenie dla środowiska ponieważ odbywa się w ramach kontrolowanej przez organy ochrony środowiska decyzji administracyjnej, które na bieżąco kontrolują i eliminują uchybienia podmiotów korzystających ze środowiska natomiast magazynowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym, stanowi zawsze zagrożenie dla środowiska ponieważ odbywa się bez poszanowania przepisów ochrony środowiska.</p> <p>Co prawda projekt ustawy w art. 183 § 5a uwzględnia porzucanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym, ale dotyczy to tylko odpadów niebezpiecznych. Często jednak bywają sytuacje w których odpady nie mają cech odpadu niebezpiecznego (np. odczyn wyciągu wodnego pH wynosi 3,5), a ich wpływ na środowisko jest taki jak odpadów niebezpiecznych. Dlatego celowym byłoby uwzględnienie magazynowania odpadów innych niż niebezpieczne, pozostawiając decyzję o uznaniu czy stanowi to przestępstwo do oceny organu zgłaszającego ten fakt.</p> <p>Mając na uwadze powyższe proponuje się następujące brzmienie artykułu 183. §1:</p>	<p>rozumieniu art. 231 § 3 KK, to nie tylko szkoda majątkowa, ale również niemajątkowa (...) istotna szkoda - w rozumieniu art. 231 § 3 KK - nie ogranicza się tylko do szkody materialnej i jest pojęciem szerszym. Dlatego o tym, na ile jest to szkoda istotna w konkretnej sprawie, mogą decydować - obok faktycznej szkody materialnej - dodatkowe względy, istotne okoliczności, sprawiające, że szkoda wyrządzona przez funkcjonariusza publicznego stanowi tak znaczną dolegliwość dla pokrzywdzonego, że sama wartość materialna w pełni jej nie odzwierciedla i nie sposób jej określić żadnym miernikiem kwotowym. Szkodzie materialnej może bowiem towarzyszyć krzywda moralna dotkliwie odczuwalna przez pokrzywdzonego. (Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 29 stycznia 2004 r., sygn. akt I KZP 37/03, Biul. SN 2004 nr 1, str. 12, Wokanda 2004 nr 5, str. 19, KZS 2004 nr 4, poz. 32, str. 17, Legalis).</p> <p>W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy słusznie zwrócił uwagę, że (...) w niektórych wypadkach zagrożenia lub niebezpieczeństwa dla "mienia w wielkich rozmiarach", niezwykle</p>
--	--	--

	<p>Art. 183. § 1. Kto wbrew przepisom składowe, magazynuje, usuwa, przetwarza, zbiera, dokonuje odzysku, unieszkodliwia albo transportuje odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.</p> <p>- art. 185 § 1</p> <p>W projektowanej zmianie brzmienia przepisu przez ustawę brak jest rozróżnienia karą w zależności od winy lub skutku, tak jak to jest w art.182. § 1 lub § 3, art. 183 § 1 lub 3 .</p> <p>2. Uwagi dotyczące ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070):</p> <p>- art. 10b ust. 3</p> <p>Ww. przepis budzi wątpliwości interpretacyjne dotyczące kwestii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tego w oparciu o jaki dokument wykonywane mają być czynności polegające na: 1) obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom; 2) gromadzeniu i zabezpieczaniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia; 3) dokonywaniu oględzin pomieszczeń i innych miejsc; <p>Wątpliwość tę dodatkowo uzasadnia fakt, że czynności z art. 10b ustawy IOŚ wykonywane są także poza kontrolami.</p> <p>Niezbędne jest zatem doprecyzowanie przepisu o odpowiedni zapis. Jeśli czynności z art. 10b ust. 2 pkt 1, 2 i 6 miałyby wykonywać osoba niebędąca inspektorem, to w oparciu o co miałyby ona wykazać legalność swego działania</p>	<p>trudne, a nawet niemożliwe jest określenie wysokości szkody lub sprecyzowanie ekonomicznej wartości zagrożonej substancji. Zagrożenie lub niebezpieczeństwo dla mienia wynika bowiem ze zdarzeń, które - ze swej istoty - nie wywołują efektu dającego się bez reszty zmierzyć. Wątpliwa jest bowiem możliwość odzwierciedlenia wyłącznie w kategoriach ekonomicznych skutków (możliwych skutków) np. zakłócenia automatycznego przetwarzania informacji (art. 165 § 1 pkt 4 KK), unieruchomienia urzędnika publiczności dostarczającego światła (art. 165 § 1 pkt 3 KK), czy nawet szerszenia się zarazy roślinnej (art. 165 § 1 pkt 1 KK).</p> <p>W wypadkach tych znaczenie określenia "mienie w wielkich rozmiarach" w nieznacznym jedynie stopniu odnosi się do rozmiarów fizycznych zagrożonej substancji materialnej i z pewnością wyraża przede wszystkim zasięg, skalę zjawiska będącego skutkiem zdarzenia. (Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Karne z dnia 19 lutego 2003 r., sygn. akt I KZP 49/02, OSNKW 2003 nr 3-4, poz. 24, Biul. SN 2003 nr 2, str. 16, Prok. i Pr. 2003 nr 4, poz. 3, Wokanda 2003 nr 9, str. 15,</p>
--	---	--

	<p>(brak legitymacji służbowej – należałoby uregulować kwestię wydawania odpowiedniego upoważnienia, niekoniecznie do przeprowadzenia kontroli, inaczej każdy mógłby goślistownie twierdzić, że dokonuje oględzin „w imieniu WIOŚ”), a podmiot wobec którego podejmuje się czynności nie miałby możliwości skutecznej weryfikacji czy osoba wykonująca odpowiednie czynności ma takie prawo?</p> <p>- tego czy celem zmian było przyjęcie, iż nakładanie przez inspektorów grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia ma odbywać się na podstawie legitymacji służbowej.</p> <p>Tymczasem legitymacja służbowa, o której mowa w art. 10b ust. 3 ustawy potwierdza jedynie tożsamość i uprawnienia inspektora, lecz nie jest dokumentem, który może stanowić samodzielną podstawę do wymierzania przez inspektorów grzywien w formie mandatów karnych. W ustawie brak jest wyraźnych uregulowań zasad i sposobu wydawania upoważnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego określonych w art. 10b ust. 1 ustawy IOŚ. Regulację taką zawiera jedynie rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 września 2002 r. w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego.</p> <p>Niezależnie od powyższych zastrzeżeń, ustawa IOŚ nie zawiera też uprawnień do żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywaniu i przesłuchiowaniu osób w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego przy jednoczesnym pouczeniu ich o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o której mowa w Kodeksie karnym”;</p> <p>Dyspozycja art. 10b ust. 2 ustawy IOŚ nie pozwala (w przeciwieństwie do dyspozycji art. 9 ust. 2 pkt 6 ustawy IOŚ),</p>	<p>OSA 2003 nr 11, poz. 146, str. 610, OSP 2003 nr 11, poz. 146, str. 607, OSNwSK 2007 nr 1, poz. 362, Legalis).</p> <p>Warto także mieć na uwadze prawotwórczą rolę orzecznictwa sądowego, na co zwracali uwagę przedstawiciele doktryny (Por. A. Stelmachowski, Prawotwórcza rola sądów (w świetle orzecznictwa cywilnego), w: „Państwo i Prawo”, z. 4-5, 1967 r., s. 611-626; J.S. Langrod, O tzw. Prawie sędziowskim, w: „Państwo i Prawo”, z. 8, 1946 r., s. 17-22).</p> <p>W ocenie GIOŚ pojęcia „składa” i magazynuje można traktować jako synonimy. Zgodnie z definicją w Słowniku Języka Polskiego PWN magazynować oznacza „1. «składać, przechowywać coś w jakimś pomieszczeniu lub pojemniku» 2. «gromadzić, odkładać coś w celu późniejszego wykorzystania»” (https://sjp.pwn.pl/slowniki/magazynowa%C4%87.html, dostęp: 02.09.2021 r.).</p> <p>Art. 185 stanowi przepis szczególny względem art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 kk. Każdy z 3 paragrafów art. 185 dotyczy</p>
--	---	--

	<p>na wzywanie osób w celu złożenia wyjaśnień, co ogranicza możliwość podejmowania działań przez IOŚ na podstawie art. 10b.</p> <p>W ustawie IOŚ proponuję także wprowadzenie następujących zmian:</p> <p>I</p> <p>rozszerzenie katalogu wykroczeń i dodanie w treści art. 10b ust. 1 pkt 1 ustawy IOŚ także przepisu art. 478 pkt 7 Pr. Wodnego, w związku z czym ww. artykuł otrzymałby następujące brzmienie: "1) art. 476 ust. 1 i 2, art. 477 pkt 4 i 5, art. 478 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne";</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Art. 478 pkt 7 Prawa wodnego ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. jest jednym z najczęściej spotykanych wykroczeń w praktyce działań podejmowanych przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie ochrony wód, w związku z czym zasadne jest dodanie tego przepisu do katalogu wykroczeń, które umożliwiają podjęcie działań wyjaśniających, zwłaszcza w obliczu odmowy wykonywania tego typu czynności przez posiadające do tego kompetencje organy Wód Polskich.</p> <p>II</p> <p>W zakresie dotyczącym art. 10b ust. 2 pkt 3</p> <p>Proponuje się następujące brzmienie ww. artykułu: „3) żądaniu pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywaniu i przesłuchiowaniu osób w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego przy jednoczesnym pouczeniu ich o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o której mowa w Kodeksie karnym”;</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Dyspozycja art. 10b ust. 2 ustawy IOŚ nie pozwala, w przeciwieństwie do dyspozycji art. 9 ust. 2 pkt 6 ustawy IOŚ, na wzywanie osób w celu złożenia wyjaśnień, co ogranicza</p>	<p>innych skutków czynów zabronionych. Jest to przestępstwo skutkowe, do którego ma zastosowanie art. 9 kk.</p> <p>2. Uwagi nieuwzględnione</p> <p>Nie uwzględniono propozycji zmiany art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Odnośnie do zmiany art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w uzasadnieniu wskazano, iż <i>Taki stan prawny ogranicza skuteczność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku, gdyż faktycznie uniemożliwia prowadzenie obserwacji, a co za tym idzie eliminuje możliwość gromadzenia materiału dowodowego dla potrzeb ewentualnego późniejszego zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub wniosku o ukaranie.</i></p> <p>W przypadku uwzględnienia uwag GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. 2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między</p>
--	--	--

		<p>możliwość podejmowania działań przez IOŚ na podstawie art. 10b.</p> <p>III</p> <p>W zakresie dotyczącym art. 10b ust. 3</p> <p>Proponuje się następujące brzmienie ww. artykułu: "Czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 3-5, 7 oraz 8, za wyjątkiem zywania osób w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego, mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji, o której mowa w art. 9b ust. 1".</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Konsekwencją wprowadzenia zmiany do art. 10b ust. 2 pkt 3, dotyczącej możliwości zywania osób, jest konieczność zmiany proponowanego brzmienia art. 10b ust. 3 ustawy IOŚ, tj. wyłączenie z katalogu czynności wymagających okazania legitymacji służbowej czynności w zakresie zywania osób.</p> <p>3. Uwagi dotyczące ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098)</p> <p>Art. 131 pkt. 12</p> <p>Stosownie do treści art. 4 pkt. 2 projektu ustawy zmieniającej, artykuł 131 pkt. 12 uchyla się. Aktualnie, w oparciu o ten przepis Inspektorzy Ochrony Środowiska mogą nakładać grzywny w formie mandatu karnego. Uchylenie przepisu skutkuje utratą kompetencji IOŚ.</p>	<p>zmienianymi ustawami występują niewątpliwie związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednocześnie dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p> <p>3. Zmiana ustawy o ochronie przyrody zostanie uwzględniona podczas prac nad projektem rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego.</p>
9.	Prezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu	<p>Proponowane zmiany legislacyjne idą w dobrym kierunku, jednakże sprecyzowania wymaga „obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego”, o którym mowa w art. 82 § 3a, 145 § 2 (w projekcie błędnie ustęp), 154 § 4, 162 § 3 k.w.</p> <p>Obowiązek ten nie został ujęty w katalogu art. 22 i 28 k.w., nie jest jednak tożsamy z „obowiązkiem naprawienia szkody”, dlatego też należałoby zdefiniować, na czym polega obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego (np. poprzez rekultywację, usunięcie zanieczyszczeń).</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego nie występuje postępowaniu mandatowym.</p> <p>Wprowadzenie takiej możliwości naruszyłoby istotę postępowania mandatowego, które z założenia ma być szybkim i prostym sposobem ukarania sprawcy. Zgodnie z art. 96 § 2</p>

		<p>Z niezrozumianych powodów podobnego obowiązku nie przewidziano w przepisach kodeksu karnego.</p>	<p>kw W drodze mandatu karnego nie nakłada się grzywny za wykroczenia, za które należałoby orzec środek karny, a także w wypadku określonym w art. 10 § 1 Kodeksu wykroczeń. W sytuacji określonej w art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego jest możliwe jedynie, gdy w zakresie wszystkich naruszonych przepisów postępowanie mandatowe jest dopuszczalne. Art. 28 § 1 pkt 4 stanowi, iż do środków karnych zaliczany jest także obowiązek naprawienia szkody. Jedną z form obowiązku naprawienia szkody jest obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego (Por. Art. 28 KW red. Daniluk 2019, wyd. 2/Gensikowski, w: P. Daniluk (red.), <i>Kodeks wykroczeń. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2019, Legalis</i>). Obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego nie jest wymieniony w katalogu środków karnych w art. 39 kk.</p>
10.	<p>Rzecznik Praw Obywatelskich</p>	<p>Mając na uwadze materię projektu, pragnę w pierwszej kolejności przypomnieć wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 stycznia 2020 roku dotyczące problemów interpretacyjnych związanych ze znamionami przestępstw przeciwko</p>	<p>Uwagi do art. 181 § 1-3 kk</p> <p>Należy podkreślić, że kk posługuje się pojęciem „istotna szkoda” nie tylko w rozdziale XXII dotyczącym przestępstw przeciwko środowisku. Występuje ono w m.in. art. 231 § 3 („Jeżeli sprawca</p>

	<p>środowisku opisanych w Rozdziale XXII Kodeksu karnego¹ (kopia w załączeniu). W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich ustalenie tego, czy doszło do zniszczenia w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znaczących rozmiarach w rozumieniu art. 181 § 1 k.k. czy też spowodowania istotnej szkody w rozumieniu art. 181 § 2 i 3 k.k. wymaga przyjęcia określonego miernika oceny, a Kodeks karny nie zawiera definicji legalnych pojęć „zniszczenia w znaczących rozmiarach” czy „istotnej szkody” w kontekście negatywnego wpływu zachowania sprawcy na świat roślinny lub zwierzęcy. Ustawodawca nie posłużył się w tym przypadku ani definicją równoważną, ani kontekstową, ani też nie wyliczył przykładów. W tym względzie wskazać należy, że Trybunał Konstytucyjny stoi na stanowisku, iż stanowienie przepisów niejasnych i wieloznacznych jest naruszeniem Konstytucji² ze względu na sprzeczność z zasadą państwa prawnego wyrażoną w art. 2 Konstytucji oraz zasadą określania ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw. Można zatem unormowaniu z art. 181 § 1, 2 i 3 k.k. postawić zarzut naruszenia zasady nullum poena sine lege stricta leżącej u podstaw opisanej powyżej konstytucyjnej zasady państwa prawnego z art. 2 Konstytucji. Po pierwsze jest to unormowanie współkształtujące dyspozycję normy sankcjonowanej (kształtującej zakres czynów uznawanych przez porządek prawny za bezprawne i karalne), a przez to jest to przepis skierowany do obywatela. Adresat normy często nie będzie jednak w stanie a priori ocenić, czy jego zachowanie jest przestępstwem. Po drugie, warstwa leksykalna przepisu może uniemożliwiać organom ścigania oraz sądom jego prawidłowe stosowanie oraz przyczynić się</p>	<p>czynu określonego w § 1 działa nieумыślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”), art. 233 § 4a („Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieумыślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”). Podobnie wyrażenie „mienie w wielkich rozmiarach” występuje np. w art. 163 § 1 kk.</p> <p>W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy wskazał, iż (...) istotna szkoda w rozumieniu art. 231 § 3 KK, to nie tylko szkoda majątkowa, ale również niemajątkowa (...) istotna szkoda - w rozumieniu art. 231 § 3 KK - nie ogranicza się tylko do szkody materialnej i jest pojęciem szerszym. Dlatego o tym, na ile jest to szkoda istotna w konkretnej sprawie, mogą decydować - obok faktycznej szkody materialnej - dodatkowe względy, istotne okoliczności, sprawiające, że szkoda wyrządzona przez funkcjonariusza publicznego stanowi tak znaczną dolegliwość dla pokrzywdzonego, że sama wartość</p>
--	--	--

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm.; dalej: Kodeks karny albo k.k.).

² Wyroki TK: z dnia 3 listopada 2004 r., sygn. K 18/03, z 21 marca 2001 r., sygn. K 24/00; z dnia 30 października 2001 r., sygn. K 33/00 oraz z dnia 22 maja 2002 r., sygn. K 6/02.

	<p>do znacznych rozbieżności w orzecznictwie.</p> <p>Analiza orzecznictwa dotyczącego odpowiedzialności karnej z art. 181 § 1 k.k. wskazuje, że sam rozmiar szkody, pojmowany chociażby jako liczba wyciętych drzew, bywa różnie rozumiany w kontekście zakwalifikowania danego czynu jako przestępstwo. Wydaje się zatem, że ciężar problemu nie leży jedynie w zagrożeniu karnym przyjętym w art. 181 § 1, 2 i 3 k.k., ale tak dalece abstrakcyjnym opisanu zakresu zachowań i ich następstw mieszczących się w rzeczonych typach czynów zabronionych, że mieszczą się w nich zarówno szkody poczynione w przyrodzie o charakterze odwracalnym w czasie, jak i nieodwracalnym. Prawidłową reakcją na taki stan rzeczy powinna być konkretyzacja znamion typów czynów, którą można osiągnąć poprzez wprowadzenie definicji legalnych znamion „zniszczenia w znacznych rozmiarach” czy „istotnej szkody” w kontekście negatywnego wpływu zachowania sprawcy na świat roślinny lub zwierzęcy czy choćby wpisania w znamiona typów przykładowych zachowań je realizujących postępując się w tym celu katalogiem otwartym, który tworzy się poprzez użycie zwrotu „w szczególności” (por. art. 16 § 1 k.k., art. 17 § 1 k.k., art. 18 § 3 k.k., art. 124 § 1 k.k., art. 239 § 1 k.k., art. 301 § 3 k.k., art. 303 § 1 k.k., art. 363 § 1 k.k.).</p> <p>W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, to brak zrozumienia istoty typów czynów zabronionych opisanych w Rozdziale XXII Kodeksu karnego, wynikający z nazbyt abstrakcyjnego ich opisanie przez ustawodawcę jest powodem nieskutecznego działania w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej. Samo podniesienie ustawowego zagrożenia może potencjalnie przynieść odwrotny skutek od zamierzonego i spowodować jeszcze mniej skazań za przestępstwa ujęte w Rozdziale XXII Kodeksu karnego niż dotychczas, gdyż organy stosujące prawo, w tym sądy, będą</p>	<p><i>materiałna w pełni jej nie odzwierciedla i nie sposób jej określić żadnym miernikiem kwotowym. Szkodzie materialnej może bowiem towarzyszyć krzywda moralna dotkliwie odczuwalna przez pokrzywdzonego.</i> (Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Karne z dnia 29 stycznia 2004 r., sygn. akt I KZP 37/03, Biul. SN 2004 nr 1, str. 12, Wokanda 2004 nr 5, str. 19, KZS 2004 nr 4, poz. 32, str. 17, Legalis).</p> <p>W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy słusznie zwrócił uwagę, że (...) w niektórych wypadkach zagrożenia lub niebezpieczeństwa dla "mienia w wielkich rozmiarach", - niezwykle trudne, a nawet niemożliwe jest określenie wysokości szkody lub sprecyzowanie ekonomicznej wartości zagrożonej substancji. Zagrożenie lub niebezpieczeństwo dla mienia wynika bowiem ze zdarzeń, które - ze swej istoty - nie wywołują efektu dającego się bez reszty zmierzyć. Wątpliwa jest bowiem możliwość odzwierciedlenia wyłącznie w kategoriach ekonomicznych skutków (możliwych skutków) np. zakończenia automatycznego przetwarzania informacji (art. 165 § 1 pkt 4 KK), unieruchomienia urzędnika</p>
--	--	--

<p>jeszcze bardziej restryktywnie podchodzić do wykładni znamion „zniszczenia w znacznych rozmiarach” czy „istotnej szkody” w kontekście negatywnego wpływu zachowania sprawcy na świat roślinny lub zwierzęcy. Pogląd wyrażony na początku uzasadnienia projektu, iż obecne sankcje karne są niewystarczające, w związku z tym należy dokonać zmiany przepisów, jak wynika z treści projektu, poprzez ich zaostrzenie, jest tylko w pewnym stopniu trafny. Samo zwiększenie sankcji karnych za poszczególne typy czynów zabronionych prawdopodobnie nie przyniesie zamierzonych przez projektodawcę rezultatów.</p> <p>W tym celu niezbędna jest konkretyzacja znamion typów czynów zabronionych ujętych w Rozdziale XXII Kodeksu karnego, która ułatwi zrozumienie ich istoty przez organy stosujące prawo, w tym przede wszystkim sądy, oraz ewentualnie dalsza ich dywersyfikacja, poprzez wprowadzenie typów kwalifikowanych i uprzywilejowanych, obok typów podstawowych.</p> <p>W zakresie projektowanych zmian legislacyjnych zwrócić należy uwagę, że w nowym brzmieniu art. 47 § 2 k.k. użyto czasownika „orzeka” oraz zmianie ulec ma wysokość nawiązki z podstawowej orzekanej do 100 000 złotych (czyli od 1 złotego), której wysokość wynika z art. 48 k.k., na nawiązkę w wysokości od 10 000 złotych do 10 000 000 złotych. Wskazane rozwiązanie stoi w pewnej sprzeczności z twierdzeniem projektodawcy, że reakcja karna powinna odpowiadać stopniowi społecznej szkodliwości czynu i zawinienia, gdyż rezygnuje się z możliwości odstąpienia przez sąd od orzeczenia nawiązki tam, gdzie ze względu na niski stopień społecznej szkodliwości czynu lub na niski stopień zawinienia jej orzeczenie jawi się jako zbyt dolegliwe dla sprawcy, a jednocześnie znacznie podnosi się minimalną wysokość nawiązki. Wydaje się, że właściwsze byłoby poprzestanie na</p>	<p>użyteczności publicznej dostarczającego światło (art. 165 § 1 pkt 3 KK), czy nawet szerzenia się zarazy roślinnej (art. 165 § 1 pkt 1 KK). W wypadkach tych znaczenie określenia "mienię w wielkich rozmiarach" w nieznacznym jedynie stopniu odnosi się do rozmiarów fizycznych zagrożonej substancji materialnej i z pewnością wyraża przede wszystkim zasięg, skalę zjawiska będącego skutkiem zdarzenia. (Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Karne z dnia 19 lutego 2003 r., sygn. akt I KZP 49/02, OSNKW 2003 nr 3-4, poz. 24, Biul. SN 2003 nr 2, str. 16, Prok. i Pr. 2003 nr 4, poz. 3, Wokanda 2003 nr 9, str. 15, OSA 2003 nr 11, poz. 146, str. 610, OSP 2003 nr 11, poz. 146, str. 607, OSNwSK 2007 nr 1, poz. 362, Legalis).</p> <p>Warto także mieć na uwadze prawotwórczą rolę orzecznictwa sądowego, na co zwracali uwagę przedstawiciele doktryny (Por. A. Stelmachowski, <i>Prawotwórcza rola sądów (w świetle orzecznictwa cywilnego)</i>, w: „Państwo i Prawo”, z. 4-5, 1967 r., s. 611-626; J.S. Langrod, <i>O tzw. Prawie sędziowskim</i>, w: „Państwo i Prawo”, z. 8, 1946 r., s. 17-22).</p>
--	--

		<p>jednym z tych dwóch elementów: albo wprowadzenie dolnego progu oraz zachowanie dotychczasowego statusu quo w zakresie fakultatywnego charakteru nawiązki albo w przypadku decyzji o obligatoryjności orzeczenia nawiązki, pozostawienie jej minimalnej wysokości na obecnym poziomie. Nazbyt wysoki dolny próg wysokości nawiązki oraz jej obligatoryjny charakter mogą mieć ten skutek, że sądy będą stosować w większym stopniu instytucję warunkowego umorzenia postępowania, która pozwoli im nie orzec nawiązki. Stąd zaprojektowane zmiany w art. 47 § 2 k.k. z praktycznego punktu widzenia mogą doprowadzić do zmniejszenia liczby orzekanych nawiązek.</p> <p>Zwrócić należy uwagę, że jest pewną tradycją legislacyjną, iż ustawowe zagrożenia za występki w Kodeksie karnym kształtują się w ten sposób, że sprawca podlega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1/ grzywnie albo karze ograniczenia wolności (np. art. 216 § 1 k.k.); 2/ grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (np. art. 217 § 1 k.k.); 3/ grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (np. art. 190 § 1 k.k.); 4/ grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3 (np. art. 218 § 3 k.k.); 5/ karze pozbawienia wolności do lat 3 (np. art. 191 § 1 k.k.); 6/ karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 (np. art. 189 § 1 k.k.); 7/ karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (np. art. 190a § 1 k.k.); 8/ karze pozbawienia wolności od roku do lat 10 (np. art. 279 § 1 k.k.); 9/ karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 (np. art. 	<p>Uwagi do art. 47 § 2 kk</p> <p>Jak wskazano w uzasadnieniu, zmiana przepisu jest odpowiednią na oczekiwania społeczne, a środki posłużą nie tylko do usuwania skutków działalności przestępczej, ale także zasilą różne programy ekologiczne, mające na celu m.in. poprawę jakości powietrza lub wody w Polsce. W piśmie Rzecznik Praw Obywatelskich nieustannie zauważał, iż Nazbyt wysoki dolny próg wysokości nawiązki oraz jej obligatoryjny charakter mogą mieć ten skutek, że sądy będą stosować w większym stopniu instytucję warunkowego umorzenia postępowania, która pozwoli im nie orzec nawiązki. W uzasadnieniu i OSR do projektu ustawy GIOŚ wskazał, iż zwiększenie górnej granicy ustawowego zagrożenia ww. przestępstw przeciwko środowisku spowoduje, że w przypadku przestępstw przeciwko środowisku nie będzie miał zastosowania m.in. art. 66 kk, dotyczący warunkowego umorzenia postępowania. Art. 47 § 2 kk otrzymał następujące brzmienie: „§ 2. W razie skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd orzeka, a w wypadku skazania sprawcy za nieumyślne</p>
--	--	---	--

	<p>280 § 1 k.k.).</p> <p>Wskazane dotychczasowe rozwiązanie nie jest bez znaczenia przede wszystkim dla wykładni art. 60 § 6 k.k. normującego instytucję nadzwyczajnego złagodzenia kary. Tymczasem projektodawca odchodzi w projekcie od tej tradycji w projektowanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1/ art. 181 § 2 k.k., w którym wskazano, że sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od roku do lat 5; 2/ art. 182 § 2 k.k., w którym wskazano, że sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5; 3/ art. 182 § 3 k.k., w którym wskazano, że sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 10; 4/ art. 182 § 4 k.k., w którym wskazano, że sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 5; 5/ art. 183 § 6 k.k., w którym wskazano, że sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5; 6/ art. 185 § 1 k.k., w którym wskazano, że sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 10; 7/ art. 185 § 3 k.k., w którym wskazano, że sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15; 8/ art. 186 § 1 k.k., w którym wskazano, że sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5. <p>Oczywiście nie jest tak, że od wskazanej tradycji legislacyjnej nie można odejść. Jednakże spójność ustawy, w szczególności w obrębie aktów prawnych o charakterze kodeksu, jest pewną wartością samą w sobie (§ 84 Zasad techniki prawodawczej³), zaś odstępianie od niej powinno zostać</p>	<p>przestępstwo przeciwko środowisku sąd może orzec, nawiązkę w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.).” Jednocześnie dokonano odpowiednich zmian w uzasadnieniu i OSR do projektu.</p> <p>Pozostałe uwagi</p> <p>Zmieniono sankcje karne w art. 181 § 1-3, art. 182, art. 185 oraz art. 186 § 1 kk dostosowując je do systematyki kk.</p> <p>GIOŚ zgadza się z uwagą, dotyczącą skrótu „zł”. W proponowanym brzmieniu przepisów kw zmieniono skrót „zł” na słowo „złote”.</p> <p>GIOŚ nie zgadza się z uwagami, dotyczącymi art. 145, 154 i 162 kw. W uzasadnieniu i OSR do projektu ustawy wskazano przesłanki, jakimi kierował się ustawodawca, gdy zmieniał sankcje karne. Przytoczono m.in. dane dotyczące dzikich wysypisk śmieci. Ponadto należy mieć na uwadze, iż</p>
--	---	---

³ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, Dz. U. z 2016 r., poz. 283.

		<p>należyce uzasadnione. Uzasadnienie projektu nie zawiera jednak argumentów przemawiających za koniecznością uregulowania zagrożenia karą właśnie w zaproponowany sposób.</p> <p>Wskazać należy też, że rozwiązanie przewidziane w projektowanym art. 185 § 3 k.k., tj., że sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15, będzie pewnym superfluum ustawowym, gdyż z art. 37 k.k. wynika, że kara pozbawienia wolności trwa najdłużej 15 lat. Stąd powtórzenie zawarte w projektowanym przepisie nie jest potrzebne.</p> <p>W odniesieniu do zmian w Kodeksie wykroczeń⁴ w pierwszej kolejności wskazać należy, że określając wysokość możliwej do wymierzenia grzywny, kodeks posługuje się pełnym słowem „złote”, nie zaś skrótem „zł”. Wydaje się, że dla zachowania przejrzystości tekstu ustawy wskazane jest, aby tę konwencję utrzymać.</p> <p>Projektowana zmiana w art. 145 § 1 k.w., która w miejsce dotychczasowego ustawowego zagrożenia w postaci kary grzywny do 500 złotych albo kary nagany proponuje karę grzywny w wysokości od 500 do 5000 zł albo karę nagany, może mieć podwójny skutek. Po pierwsze, można przypuszczać, że w miejsce dziś wymierzanych w trybie postępowania mandatowego kar grzywnien do 500 złotych zaczną być nakładane kary nagany, a tym samym zmniejszy się ilość kar grzywny będących reakcją na zanieczyszczenie lub zaśmieszenie miejsca dostępnego dla publiczności. Po drugie, zmianie może ulec wykładnia znamion czasownikowych „zanieczyszcza” i „zaśmieca” w ten sposób, że czynny o relatywnie małym ciężarze, np. wyrzucenie jednego papierosa na chodnik, nie będą uznawane za „zaśmieszczenie” w rozumieniu art. 145 § 1 k.w. ze względu</p>	<p>ustawodawca powinien unikać nadmiernej kazuistyki. Przepisy powinny mieć charakter ogólny i abstrakcyjny oraz przewidywać wszelkie możliwe stany faktyczne. Jednocześnie GIOŚ pragnie zauważyć, że dokonana w art. 162 kw zmiana słowa „śmieci” na słowo „odpady” wynika z faktu, iż termin „śmieci” nie jest zdefiniowany ani w kw, ani w innych aktach prawnych. Kk postuluje się pojęciem „odpady”.</p> <p>GIOŚ pragnie podkreślić, że obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego nie występuje postępowaniu mandatowym. Wprowadzenie takiej możliwości naruszyłoby istotę postępowania mandatowego, które z założenia ma być szybkim i prostym sposobem ukarania sprawcy. Zgodnie z art. 96 § 2 kw W drodze mandatu karnego nie nakłada się grzywny za wykroczenia, za które należałoby orzec środek karny, a także w wypadku określonym w art. 10 § 1 Kodeksu wykroczeń. W sytuacji określonej w art. 9 § 1 Kodeksu wykroczeń nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego jest możliwe jedynie, gdy w zakresie wszystkich naruszonych</p>
--	--	---	--

⁴ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 281 z późn. zm.; dalej: Kodeks wykroczeń albo k.w.).

	<p>nieadekwatność grożącej reakcji karnej. Faktem jest, że w zakresie art. 145 § 1 k.w. podwyższenie stopnia kryminalizacji, z uwagi na społeczny problem zaśmiecania przestrzeni publicznej, jawi się jako niezbędne. Zasadne jest jednak rozważenie wprowadzenia albo typu uprzywilejowanego w stosunku do projektowanego typu czynu zabronionego z art. 145 § 1 k.w. albo typu kwalifikowanego w stosunku do obecnie obowiązującego czynu zabronionego określonego w art. 145 § 1 k.w. i w zależności od wybranej metody, pewne uelastycznienie możliwych do wymierzenia sankcji.</p> <p>W zakresie projektowanej zmiany w art. 154 § 2 k.w. należy uczynić uwagę podobną do poprzedniej, dotyczącej zmiany w art. 145 § 1 k.w. Proste podniesienie wysokości ustawowego zagrożenia z kary grzywny do 1000 złotych albo kary nagany do kary nagany lub grzywny w wysokości od 500 do 5000 zł nie uwzględni dotychczasowego zakresu kryminalizacji art. 154 § 2 k.w. Przykładowo, wyrzucenie kłkunastu trudnych do usunięcia kamieni, w zależności od okoliczności i postawy sprawcy, mogłoby się kwalifikować na karę grzywny do 500 złotych, zaś w projektowanym stanie prawnym prawdopodobnie zamiast tego spotka się z karą nagany. W zakresie art. 154 § 2 k.w. w istocie podwyższenie stopnia kryminalizacji z uwagi na społeczny problem zaśmiecania również jawi się jako niezbędne. Wydaje się jednak, że i w tym przypadku należy rozważyć wprowadzenie zamiast tego typu kwalifikowanego w stosunku do obecnie obowiązującego typu czynu zabronionego z art. 154 § 2 k.w., który można by zastosować w zależności od wagi popełnionego czynu.</p> <p>Ponadto należy rozważyć wprowadzenie do projektowanego brzmienia art. 162 k.w. typu uprzywilejowanego dotyczącego pozostawiania w lesie</p>
<p>przepisów postępowanie mandatowe jest dopuszczalne. Art. 28 § 1 pkt 4 stanowi, iż do środków karnych zaliczany jest także obowiązek naprawienia szkody. Jedną z form obowiązków naprawienia szkody jest obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego (Por. Gensikowski, Komentarz do art. 28 KW, w: P. Daniłuk (red.), <i>Kodeks wykroczeń. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2019, Legalis</i>).</p> <p>GIOŚ zgadza się z uwagą, dotyczącą możliwości naruszenia zasady <i>Ne bis in idem</i> w przypadku wprowadzenia w ustawie o ochronie przyrody art. 130a i 131b. W związku z tym dokonano odpowiedniej zmiany w projekcie ustawy. Jednocześnie w ocenie GIOŚ nie ma potrzeby przenoszenia ww. wykroczenia do kw.</p>	

	<p>podlegających długiemu procesowi biodegradacji albo wręcz niepodlegających temu procesowi środków higieny osobistej związanych zafatwianiem potrzeb fizjologicznych. W ramach projektowanego art. 162 § 1 k.w., z uwagi na wysokie ustawowe zagrożenie karą grzywny od 500 złotych, zachowanie takie jak wyżej opisane prawdopodobnie będą karane naganą, co nie zawsze będzie adekwatną reakcją karną. Dywersyfikacja zakresu kryminalizacji art. 162 § 1 k.w. na typ podstawowy i typ uprzywilejowany umożliwi prawidłowe dopasowanie dolegliwości związanej z nałożoną albo orzeczoną karą do stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego popełnionego przez sprawcę oraz do stopnia zawinienia po jego stronie.</p> <p>Negatywnie ocenić należy wykreślenie z treści art. 162 § 1 k.w. słowa „śmieci”. Oczywiście wyrzucanie w lesie śmieci mieścić się będzie w ramach znamienia „w inny sposób zaśmieca las”, lecz wykreślenie przykładowej czynności sprawczej, która obecnie jest w tym przepisie wskazana może wywoływać mylne przeświadczenie, że intencją projektodawcy była depenalizacja w tym zakresie. Nie ma przeszkód, aby wyrzucanie śmieci zostało pozostawione pośród przykładów działania sprawcy także w nowym brzmieniu przepisu art. 162 § 1 k.w.</p> <p>Pod rozważę projektodawcy należy poddać takie zmodyfikowanie projektowanych przepisów, aby obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego mógł zostać nałożony także w postępowaniu mandatowym, w drodze mandatu karnego. W obecnie obowiązującym stanie prawnym obowiązek ten może zostać orzeczony, co oznacza, że wymaga to aktywności ze strony sądu, a tym samym rozwiązanie to jest nieadekwatnie drogie w stosunku do niekiedy błahego przedmiotu rozstrzygnięcia. Zwłaszcza w zakresie czynów zabronionych będących przedmiotem</p>	
--	--	--

	<p>kryminalizacji projektowanych art. 145 k.w., art. 154 k.w. i art. 162 k.w. obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego powinien móc być nakładany także w drodze mandatu karnego.</p> <p>Pod rozwagę należy poddać także przeniesienie projektowanego art. 130a ustawy o ochronie przyrody⁵ do Kodeksu wykroczeń, gdyż unormowanie to nie jest na tyle nierozważalnie powiązane z materią teże ustawy, aby konieczne było umieszczenie tego przepisu poza Kodeksem wykroczeń, pomimo że dotyczący zachowania opisane w tym typie czynu zabronionego kryminalizowane były w wykreślanym art. 131 pkt 12 ustawy o ochronie przyrody.</p> <p>W kontekście zaproponowanej zmiany oraz projektowanych zmian w art. 181 - 188a k.k. oraz art. 145 k.w., art. 154 k.w., art. 162 k.w. rozważyć należy także zmianę w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska⁶, tak aby służba ta miała uprawnienia do ścigania odpowiednich przestępstw i wykroczeń.</p> <p>Wreszcie, wskazać należy, że projektowany art. 131b ustawy o ochronie przyrody budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia zobowiązań prawnomiędzynarodowych, które Rzeczpospolita Polska przyjęła na siebie ratyfikując Protokół nr 7 do EKPC⁷. Art. 4 tej umowy międzynarodowej statuuje zakaz ponownego sądenia lub karania. Literalne brzmienie projektowanego art. 131b ustawy o ochronie przyrody wskazuje dość jednoznacznie, że przepis ten spełnia wszystkie dotychczas wypracowane na gruncie art. 6 ust. 1</p>
--	--

⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098; dalej: ustawa o ochronie przyrody).

⁶ Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1070; dalej: ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska).

⁷ Protokół Nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzony dnia 22 listopada 1984 r. w Strasburgu (Dz. U. z 2003 r. Nr 42, poz. 364; dalej: Protokół nr 7 do EKPC).

	<p>EKPC⁸ przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: ETPC) kryteria pozwalające na stwierdzenie naruszenia zakazu ne bis in idem. W tym względzie skrótkowo wskazać należy, że, aby skarga wniesiona na podstawie art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do EKPC okazała się zasadna, powinna wykazywać, iż:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1/ dwa postępowania prowadzone przeciwko skarżącemu posiadają w swej istocie charakter karny, 2/ prowadzenie drugiego postępowania wynika z tego samego czynu, 3/ doszło do prowadzenia postępowania (ukarania), 4/ w sytuacji uprzedniego, ostatecznego zakończenia postępowania⁹. <p>Z orzecznictwa ETPC wynika wprost, że jeżeli regulacja prawna ustanawiająca określoną sankcję nie zalicza się formalnie w danym państwie do dziedziny prawa karnego, to znaczenie dla jej kwalifikacji jako karnej ma „kryminalny” charakter czynu oraz rodzaj i wysokość (surowość) sankcji, a także cel, któremu ma ona służyć¹⁰. ETPC przyjmuje, że czyn ma charakter kryminalny, jeżeli jest „zabroniony karnie”¹¹. Dzieje się tak, gdy celem sankcji, w tym przypadku kary z projektowanego art. 131b ustawy o ochronie przyrody, jest represja bądź prewencja połączona z represją. Wówczas można przyjąć, że czyn ma charakter „kryminalny” i sankcja za ten czyn przewidziana ma charakter karny¹². Sankcja</p>	
--	--	--

⁸ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.; dalej: EKPC).

⁹ Za M. Kierska, T. Marek, Zasada ne bis in idem w kontekście orzecznictwa ETPCz, Monitor Prawniczy 2015, nr 21, s. 1146.

¹⁰ Zob. wyrok ETPC z dnia 8 czerwca 1976 r., Engel i inni przeciwko Holandii, skarga nr 5100/71, LEX nr 80797; wyrok ETPC z dnia 27 sierpnia 1991 r., Demicoli przeciwko Malcie, skarga nr 13057/87, LEX nr 81159; wyrok ETPC z dnia 15 listopada 2007 r., Galstyan przeciwko Armenii, skarga nr 26986/03, LEX nr 318783; wyrok ETPC z dnia 3 października 2013 r., Kasparov i inni przeciwko Rosji, skarga nr 21613/07, LEX nr 1369118.

¹¹ Wyrok ETPC z dnia 22 lipca 2002 r., Janosevic przeciwko Szwecji, skarga nr 34619/97, LEX nr 75486.

¹² Wyrok ETPC z dnia 25 sierpnia 1987 r., Lutz przeciwko Niemcom, skarga nr 9912/82, LEX nr 81036.

administracyjna przewidziana w projektowanym przepisie art. 131b ust. 1 ustawy o ochronie przyrody ma właśnie represyjny charakter. Co prawda, jej wysokość uzależniona ma być od wysokości nakładów potrzebnych na przywrócenie stanu poprzedniego (projektowany art. 131b ust. 2), lecz nie jest przesądzone, że na taki właśnie cel uzyskane z kary środki będą musiały zostać przeznaczone. Trudno zatem mówić, aby miała ona charakter restytuacyjny. Ponadto w przypadku odpowiedzialności z projektowanego art. 130a ustawy o ochronie przyrody i art. 131b ustawy o ochronie przyrody nie można mieć wątpliwości, że przesłanka *idem factum*, z którą mamy do czynienia nie tylko w sytuacji, gdy przedmiotem badania w obu postępowaniach są te same okoliczności faktyczne, ale także gdy są one w znacznej części tożsame¹³, jest spełniona. Pierwszy fragment projektowanego art. 131b ust. 1 ustawy o ochronie przyrody wskazuje jednoznacznie, że zamiarem projektodawcy jest prowadzenie dwóch postępowań, jednego po zakończeniu drugiego, które mają dotyczyć tożsamego stanu faktycznego i w ramach których na sprawcę można nałożyć podobne co do stopnia dolegliwości sankcje o niemal tożsamym charakterze karnym.

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego projektowanego art. 131b ustawy o ochronie przyrody i jego zastosowanie w konkretnej sprawie potencjalnie będzie dawać podstawy do wnoszenia przeciwko Polsce skarg ETPC. Pod rozwagę projektodawców należy podać zatem wykreślenie z projektu art. 131b ustawy o ochronie przyrody i zastąpienie go obowiązkiem orzekaną w postępowaniu wyroczeniowym. Rozwiązanie takie byłoby spójne z uprzednio opisaną propozycją przeniesienia treści projektowanego art. 130a ustawy o ochronie przyrody do

¹³ Wyrok ETPC z dnia 7 czerwca 2007 r., Zolotukhin przeciwko Rosji, skarga nr 14939/03, LEX nr 289975.

11.	<p>Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych</p>	<p>Kodeksu wykroczeń.</p> <p>Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, ponownie zwraca się z uprzejmą prośbą o wprowadzenie w niniejszym projekcie odpowiednich regulacji odnoszących się do działalności Straży Leśnej w zakresie stworzenia tej służbie warunków do prowadzenia sprawnej i skutecznej ustawowej działalności w ramach zwalczania tzw. przestępczości środowiskowej.</p> <p>Powyższe odnosiłoby się do wprowadzenia ww. projekcie, odpowiednich zmian w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach, w zakresie dodania w art. 47 nowych ustępów w następującym brzmieniu:</p> <p>„2d. Straż Leśna w celu realizacji ustawowych zadań może przetwarzać dane osobowe, z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, natogach lub życiu seksualnym, bez wiedzy i zgody osoby, której dane te dotyczą, uzyskane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w wyniku wykonywania czynności podejmowanych w postępowaniu karnym lub w postępowaniu w sprawach o wykroczenia; 2) z rejestrów, ewidencji i zbiorów, do których Straż Leśna posiada dostęp na podstawie odrębnych przepisów.” <p>2e. Straż Leśna może przetwarzać dane osobowe bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą, w celu realizacji swoich ustawowych zadań.</p> <p>2f. Informacje, o których mowa w ust 2d są gromadzone i przetwarzane w elektronicznym zbiorze lub zestawie danych, prowadzonym w systemie teleinformatycznym przez Głównego Inspektora Straży Leśnej – administratora danych osobowych w stosunku do zbiorów lub zestawów danych</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Uwzględnienie uwagi skutkowałoby niedotrzymaniem harmonogramu prac nad projektem z uwagi na potrzebę przedstawienia projektu do zaopiniowania UODO. Ponadto GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. 2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmienianymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p>
-----	--	---	---

	<p>osobowych.</p> <p>2g. Główny Inspektor Straży Leśnej może tworzyć, likwidować w drodze decyzji systemy, zbiory danych lub zestawy zbiorów danych, w których przetwarza się informacje, w tym dane osobowe, w celu realizacji przez Straż Leśną zadań ustawowych.</p> <p>2h. Straż Leśna w celu realizacji zadań ustawowych, w szczególności dotyczących wykrywania i zwalczania przestępstw lub wykroczeń oraz identyfikacji osób w ramach wykonywanych czynności, jest uprawniona do uzyskiwania informacji, w tym danych osobowych, od innych służb, instytucji państwowych oraz organów władzy publicznej, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) gromadzonych w zbiorach danych lub rejestrach prowadzonych przez te podmioty; 2) uzyskanych w wyniku wykonywania swoich zadań ustawowych przez te podmioty. <p>2i. W przypadku, o którym mowa w ust. 2h, służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej są obowiązane do nieodpłatnego udostępnienia Straży Leśnej informacji, w tym danych osobowych.</p> <p>2j. Służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej administrujące zbiorami danych lub rejestrami, o których mowa w ust. 2h pkt 1, mogą wyrazić zgodę na udostępnianie za pomocą urządzeń telekomunikacyjnych (teletransmisji) informacji zgromadzonych w tych zbiorach lub rejestrach Straży Leśnej bez konieczności składania pisemnych wniosków w postaci papierowej lub elektronicznej, jeżeli jednostki te spełniają łącznie następujące warunki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał; 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne
--	--

	<p>uniemożliwiający wykorzystanie informacji, w tym danych osobowych, niezgodnie z celem ich uzyskania;</p> <p>3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywania zadań albo prowadzonej działalności.”</p> <p>Za koniecznością wprowadzenia ww. zmian przemawiają określone uprawnienia Straży Leśnej - wyodrębnionej uzbrojonej służby funkcjonującej w PGL LP, do której kompetencji należy zwalczanie przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego i ochrony przyrody oraz wykonywaniem innych zadań w zakresie ochrony mienia – przestępczości przeciw środowisku i przyrodzie.</p> <p>Dodatkowo zgodnie z ustawą o lasach, Strażnikowi Leśnemu wykonującemu obowiązki służbowe na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa zarządzanych przez Lasy Państwowe przysługują uprawnienia określone odrębnymi przepisami odnoszącymi się do: Państwowej Straży Łowieckiej oraz Państwowej Straży Rybackiej.</p> <p>Straż Leśna posiada ustawowe uprawnienia o charakterze policyjnym, w tym min. do legitymowania osób, zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu, nakładania oraz pobieranie grzywien w drodze mandatu karnego oraz noszenia i używania broni palnej oraz środków przymusu bezpośredniego.</p> <p>Aktualnie strażnicy leśni wykonują ww. obowiązki służbowe na powierzchni 7,3 mln ha lasów zarządzanych przez Lasy Państwowe.</p> <p>Powyższe nie zwalnia od obowiązku podejmowania interwencji przez Straż Leśną związanych z zagrożeniem życia, zdrowia czy też szeroko pojętej ochrony środowiska przyrodniczego.</p> <p>Jednocześnie strażnicy leśni współpracują i podejmują wspólne działania z Policją, Inspektorami Ochrony</p>
--	--

	<p>Środowiska oraz innymi służbami, we wspólnie prowadzonych akcjach cyklicznych i doraźnych, a przede wszystkim w ramach codziennej trudnej i odpowiedzialnej służby.</p> <p>Przy czym w trakcie realizacji powyższych zadań Straż Leśna, pozbawiona jest ustawowego atrybutu możliwości posługiwania się własnymi centralnymi rejestrami (zbiorami) danych o sprawcach przestępstw i wykroczeń ujawnionych na terenach LP oraz identyfikacji osób w ramach wykonywanych czynności, w tym również do uzyskiwania informacji, w tym danych osobowych, od innych służb, instytucji państwowych czy też organów władzy publicznej.</p> <p>Zwracamy także uwagę, że pozostałe analogiczne służby czy też straże mają, nadane ustawowe możliwości przetwarzania danych osobowych w powyżej wskazanej propozycji, a zaproponowana zmiana legislacyjna jest wprost zaczerpnięta z ustawy o rybactwie śródlądowym (Straż Rybacka), ustawie o Policji czy też ustawie o strażach gminnych.</p> <p>Powyższe jest o tyle istotne, że Strażnicy reagując na wykroczenia, stosując wobec sprawców środki oddziaływania wychowawczego w celu wdrożenia ich do poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego.</p> <p>Strażnik może przestać na zastosowaniu środków oddziaływania wychowawczego, jeżeli jest to wystarczające do wdrożenia sprawy, do poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego, zatem przestanką decyzji o rezygnacji z kierowania sprawy do organu orzekającego bądź nałożenia mandatu karnego jest dodatnia prognoza, co do osoby sprawcy.</p> <p>Przy tym konieczne jest ustalenie, czy sprawca dopuścił się wykroczenia po raz pierwszy, czy miał już do czynienia ze Strażą Leśną w zakresie tzw. szkodnictwa leśnego.</p> <p>Ma to, zatem duże znaczenie w zakresie kwalifikacji czynu –</p>
--	---

		<p>upřednie ukaranie jest traktowane, jako okolicznoř obciązająca.</p> <p>Dodatkowo, przetwarzane przez Straż Leśną informacje mogłyby być w uzasadnionych przypadkach udostępniane innym służbom, instytucjom oraz organom w szczególności w zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej – przyrodniczej w tym także Inspekcji Ochrony Środowiska.</p> <p>Wyprzedzając Państwa uzasadnienie względem braku możliwości uwzględnienia przedłożonych zmian dot. Straży Leśnej w przedłożonym do konsultacji projekcie, pragniemy zaznaczyć że informacje o sprawcach wykroczeń są kluczowym elementem co do podjęcia skutecznych działań w szeroko rozumianej przestępczości środowiskowej ujawnianej na terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe, stanowiących 1/3 terytorium Kraju.</p> <p>Pozostawienie aktualnego stanu prawnego ogranicza skuteczność Straży Leśnej w sferze zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, a także możliwości współpracy z innymi służbami i instytucjami w tym Inspekcją Ochrony Środowiska.</p> <p>Mając na uwadze powyższe, a także potrzebę uregulowania materii dotąd nieuregulowanej przepisami rozporządzeń lub też ustaw w fundamentalnych kwestiach dotyczących przeciwdziałania i zwalczania szkodnictwa leśnego i ochrony przyrody oraz wykonywania innych zadań w zakresie ochrony mienia – przestępczości przeciw środowisku i przyrodzie, Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych zwraca się z uprzejmą prośbą o wprowadzenie wnioskowanych zmian w przedłożonym do konsultacji projekcie ustawy.</p>	
12.	RDOŚ Opole	<p>1. Projektowana nowelizacja wprowadza w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zmianę w postaci dodania art. 131b, w myśl którego regionalny dyrektor</p>	<p>1. Uwaga nieuwzględniona W związku z usunięciem art. 131b z uwagi na możliwość naruszenia</p>

		<p>ochrony środowiska otrzymuje nową kompetencję w postaci możliwości wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej w przypadku ukarania za wykroczenie, określone w proponowanym do dodania art. 130a, tj.: „kto wypala łąki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwary, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30000 zł”. Obecne regulacje prawne nie nakładają na organy mogące karać za ww. wykroczenie obowiązku powiadomienia o tym fakcie regionalnego dyrektora ochrony środowiska, co może utrudniać nałożenie administracyjnej kary pieniężnej, ze względu na brak dowodu potwierdzającego, że do ukarania takiego doszło.</p> <p>Mając na uwadze znaczną ilość organów mogących nakładać kary za to wykroczenie zasadnym byłoby zmodyfikowanie projektowanych zapisów art. 130a poprzez dodanie ust. 3 o treści: „ust. 3. W przypadku ukarania za wykroczenie należy o tym powiadomić regionalnego dyrektora ochrony środowiska właściwego ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia.”</p> <p>2. Zgodnie z art. 10b ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070) w przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia wykroczenia, o którym mowa w art. 131 pkt 12 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Główny Inspektor Ochrony Środowiska, wojewódzki inspektor ochrony środowiska lub upoważnieni inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą podjąć czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 cytowanej powyżej ustawy, w tym nakładaniu grzywien. Gdyby projektowana nowelizacja weszła w życie w takim kształcie, to organy inspekcji środowiska utracą kompetencję w zakresie ścigania wykroczenia polegającego na wypalaniu łąk, pastwisk,</p>	<p>zasady <i>Ne bis in idem</i> nie jest możliwe uwzględnienie zgłoszonej uwagi.</p> <p>2. Zmiana ustawy o ochronie przyrody zostanie uwzględniona podczas prac nad projektem rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego.</p>
--	--	---	--

		nieużytków, rowów przydrożnych, szlaków kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów, ponieważ artykuł 131 pkt 12 ma zostać uchylony, a w jego miejsce wchodzi artykuł 130a. Tymczasem ustawodawca nie modyfikuje w tym zakresie obowiązującego artykułu 10b ust. 1 pkt 9 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, stanowiącego obecnie podstawę działania Inspekcji w ww. sprawach. Mając na uwadze powyższe proponuję rozważenie wprowadzenia zmian w projekcie ustawy w ww. zakresie.	
13.	WIOŚ Zielona Góra	W pierwszej kolejności należy wskazać, że w praktyce Inspekcji Ochrony Środowiska powszechne są przypadki, że odpady podrzucane są na działki prywatne (grunty zabudowane i zurbanizowane np. tereny mieszkaniowe czy tereny rekreacyjno-wypoczynkowe), a przepisy Kodeksu wykroczeń nie przewidują sankcji za takie zachowania. W ocenie LWIOŚ zasadne byłoby wprowadzenie regulacji, która objęłaby sankcją tego typu postępowania i zapobiegłaby pewnej luce prawnej. Ponadto, warte rozważenia byłoby przededagowanie wskazanych w projekcie art. 154 i 162 kodeksu wykroczeń w zakresie sformułowania „kamienie, odpady, złom, padling lub inne nieczystości”. Wydaje się bowiem, że powyższe zawiera się w całości w definicji legalnej terminu „odpady” zakodowanej w ustawie o odpadach. Obecny zapis można byłoby zastąpić sformułowaniem „wyrzuca odpady albo w inny sposób zanieczyszcza grunt, w tym wylewa nieczystości ciekłe”. Taki zabieg redakcyjny przyczyniłby się do zapewnienia spójności i jednolitości polskiego systemu prawnego.	Uwagi nieuwzględnione W przypadku uwzględnienia uwagi dotyczącej rozszerzenia karania o podrzucanie odpadów na działki prywatne GIOŚ mógłby narazić się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. 2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmieniającymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.). W związku z podnoszonym wielokrotnie problemem wykładni pojęcia odpady, zasadne wydaje się pozostawienie dotychczasowego sformułowania.
14.	RDOŚ Kraków	Jak czytamy w uzasadnieniu do projektu ustawy,	Uwagi częściowo uwzględnione

	<p>„proponowane zmiany są reakcją na widoczny w ostatnich latach wzrost liczby przestępstw przeciwko środowisku”, a celem ich wprowadzenia jest „wyliminowanie niedoskonałości aktualnych regulacji prawnych”, ponieważ „praktyka stosowania dotychczas obowiązującego prawa pokazuje, iż obecne sankcje karne są niewystarczające (...). Reakcja karna powinna odpowiadać stopniowi społecznej szkodliwości czynu, zawinienia oraz rzeczywistym względom prewencji ogólnej i indywidualnej”.</p> <p>Autorzy projektu cytują art. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2008/99/WE z 19.11.2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (Dz. Urz. UE. L 2008 Nr 328, str. 28), która ma być tym projektem implementowana do polskiego porządku prawnego, nakazujący państwom członkowskim „przyjęcie niezbędnych środków w celu zapewnienia, by przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4, podlegały skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym sankcjom karnym”.</p> <p>Kluczowe jest tu wymienione jako pierwsze zalecenie dyrektywy dotyczące skuteczności kar, które jednak nie znajduje rozwinięcia w projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej.</p> <p>Projektowane zmiany dotyczą głównie zwiększenia wymiaru kar przewidzianych w Kodeksie karnym, Kodeksie wykroczeń i w ustawie o ochronie przyrody lub dodaniu nowych kar, zwłaszcza kary ograniczenia wolności oraz administracyjnej kary pieniężnej. Nie wskazano natomiast w projekcie sposobów na zwiększenie skuteczności w wykrywaniu wykroczeń czy przestępstw przeciwko środowisku.</p>	<p>Zmieniono odpowiednio art. 130a i usunięto art. 131b z uwagi na możliwość naruszenia zasady <i>Ne bis in idem</i>.</p> <p>GIOŚ w projekcie wskazał, że przedstawione zmiany mają na celu m.in. prewencję ogólną i indywidualną i szczegółowo uzasadnić swoje stanowisko.</p>
--	--	---

		<p>Z pewnością nie doprowadzi do skuteczniejszego zapobiegania przestępczości środowiskowej dodanie w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody kompetencji regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska do wymierzania administracyjnej kary pieniężnej w razie ukarania sprawcy za wykroczenie polegające na wypalaniu łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów.</p> <p>Wykroczenie to zostało wyjęte w projekcie spośród innych czynów zabronionych przeciwko przyrodzie, wymienionych w art. 131 ustawy o ochronie przyrody, za które obecnie grozi kara aresztu albo grzywny. Po wprowadzeniu proponowanej zmiany za wykroczenie to będzie groziła kara aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30 000 złotych. Kara ta będzie wymierzana przez sąd.</p> <p>Niepokój wzbudza wprowadzenie w projekcie możliwości podwójnego, a nawet potrójnego ukarania sprawcy. Oprócz skazania na karę aresztu, ograniczenia wolności albo grzywnę sąd może dodatkowo orzec obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a regionalny dyrektor ochrony środowiska może jeszcze wymierzyć administracyjną karę pieniężną w wysokości do 30 000 złotych. Zatem sprawca wykroczenia może za jeden czyn być ukarany jednocześnie grzywną do 30 000 złotych i karą administracyjną do 30 000 złotych, a do tego – na skutek orzeczenia sądu – może być jeszcze zobowiązany do poniesienia kolejnych kosztów na wykonanie działań w celu przywrócenia stanu poprzedniego w środowisku.</p> <p>Być może taki był zamiysł ustawodawcy, nie można tego jednak jednoznacznie wywnioskować z uzasadnienia do projektu ustawy. Nie kwestionujemy wysokiej szkodliwości</p>
--	--	---

wypalania łąk, pastwisk, nieużytków, itd. dla środowiska, straty będą i tak prawie zawsze większe niż każda grzywna czy kara administracyjna. Jednak regionalni dyrektorzy będą mieli ogromne trudności w ustalaniu wysokości szkody i wyznaczaniu kwot kar pieniężnych.

Tym bardziej, że brak jest w projekcie ustawy upoważnienia do wydania przez ministra właściwego do spraw środowiska rozporządzenia w sprawie określenia sposobu obliczania wysokości kary administracyjnej. Jedyna wskazówka dotycząca wysokości kary znajduje się w ust. 2 i jest ona uzależniona od „środków koniecznych do przywrócenia stanu poprzedniego”. Jakimi kryteriami ma się kierować regionalny dyrektor przy ustalaniu kwot kar pieniężnych? Projekt nie daje na to pytanie odpowiedzi.

Na pewno nie ułatwi regionalnemu dyrektorowi zadania fakt, że nie posiada on doświadczenia w tego rodzaju sprawach.

Dotychczas wymierzanie kar administracyjnych za niszczenie środowiska naturalnego należały i należą do kompetencji:

- 1) wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) – za:
 - a) usunięcie drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia lub bez zgody posiadacza nieruchomości;
 - b) zniszczenie drzewa lub krzewu;
 - c) uszkodzenie drzewa spowodowane wykonywaniem prac w obrębie korony drzewa;
 - d) usunięcie drzewa pomimo sprzeciwu organu lub bez dokonania zgłoszenia lub przed upływem terminu na wyrażenie sprzeciwu (art. 88 ustawy o ochronie przyrody);

- 2) wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska – za:
 - a) przekroczenie ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza określonych w pozwoleniach zintegrowanych lub pozwoleniach na wprowadzanie gazów

		<p>lub pyłów do powietrza;</p> <p>b) naruszenie warunków decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów albo decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów, wymaganych przepisami ustawy o odpadach, co do rodzaju i sposobów składowania lub magazynowania odpadów;</p> <p>c) przekroczenie, określonych w decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu lub pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1, poziomów hałasu (art. 298 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska).</p> <p>Ten drugi organ już posiada bardzo szerokie kompetencje do wykonywania kontroli i wymierzania grzywny w drodze mandatu karnego, określone w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070). W tym celu został zresztą powołany.</p> <p>W projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej proponuje się nowelizację art. 10b ww. ustawy. Zgodnie z tym przepisem Główny Inspektor Ochrony Środowiska, wojewódzki inspektor ochrony środowiska lub upoważnieni inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą podjąć określone w ustawie czynności w przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku określonego w art. 182, art. 183 lub art. 186 Kodeksu karnego albo wykroczenia określonego w art. 154 § 2 Kodeksu wykroczeń, albo wykroczeń, o których mowa m.in. w art. 131 pkt 12 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Należy zwrócić uwagę, że ten ostatni przepis ma być uchylony na podstawie omawianego projektu ustawy.</p> <p>Inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska mają już więc możliwość nakładania grzywien w postępowaniu</p>
--	--	--

	<p>mandatowym za wykroczenia polegające na wypalaniu łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów. Wprowadzenie art. 131b do ustawy o ochronie przyrody w proponowanym brzmieniu oznacza, że sprawca może być ukarany za ten sam czyn czterokrotnie.</p> <p>Ponadto należy podkreślić, że w projekcie przewidziano możliwość, nie obowiązek wymierzenia przez regionalnego dyrektora administracyjnej kary pieniężnej. Ustawodawca nie wskazał jednak przesłanek, którymi regionalny dyrektor powinien się kierować podczas podejmowania decyzji o nałożeniu kary. Może to sprzyjać nadużyciom lub po prostu prowadzić do nierównego traktowania sprawców. Należałoby przyjąć wówczas zasadę, że kary administracyjne będą wymierzane w każdym przypadku. W takim ujęciu zatem kara powinna być obligatoryjna, a nie fakultatywna.</p> <p>Do tego dochodzi kwestia orzekania przez sąd obowiązku wykonania przez skazanego działań w celu przywrócenia w środowisku stanu poprzedniego. Podobne kompetencje posiadają już organy ochrony środowiska (głównie starosta i marszałek województwa) oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta na podstawie art. 362 i 363 ustawy Prawo ochrony środowiska. Starosta może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego na podmiot korzystający ze środowiska, który negatywnie oddziałuje na środowisko. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) może takie działania nakazać osobie fizycznej, której działanie negatywnie oddziałuje na środowisko. Te organy należy uznać zatem za najbardziej odpowiedzialne do nakładania administracyjnych kar</p>
--	--

		<p>pieniężnych za wypalanie łąk, pastwisk itd.</p> <p>Orzekanie w sprawach naruszeń przepisów o ochronie przyrody następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Oznacza to, że sprawców wykroczeń ściga Policja, z którą na bieżąco współpracujemy i którą zawiadamiamy o zgłoszonych nam przypadkach możliwych naruszeń ustawy o ochronie przyrody. Sami otrzymujemy wiele interwencji dotyczących niszczenia lasów, drzew, zakrzewień, miejskiej zieleni i chronionych gatunków roślin, zwierząt. Pracownicy regionalnej dyrekcji ochrony środowiska reagują na te zgłoszenia, dokonują oględzin terenu. Efekty tych działań rzadko są zadowalające. Postępowania wyjaśniające prowadzone przez Policję najczęściej kończą się bowiem umorzeniem z powodu niewykrycia sprawcy bądź braku wystarczających dowodów na zniszczenie składników przyrody podlegających ochronie.</p> <p>Na koniec należy jeszcze tylko wspomnieć, że regionalnych dyrekcji ochrony środowiska zabrakło wśród podmiotów, na które oddziałuje projekt, wymienionych w Ocenie Skutków Regulacji. Uważamy, że projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej wpłynie znacząco na pracę regionalnych dyrekcji, jeśli wzrośnie skuteczność wykrywania sprawców wypalania łąk, pastwisk itd.</p> <p>Jako praktycy zaangażowani w ochronę przyrody apelujemy o wprowadzenie takich środków organizacyjnych i prawnych, które pozwolą na podjęcie skutecznych działań w celu wykrywania sprawców czynów zabronionych w stosunku do środowiska. Tylko nieuchronność kary, nie jej surowość, ma</p>
--	--	---

15.	Polska Izba Przemysłu Chemicznego	<p>realny wpływ na zapobieganie popełnianiu przestępstw i wkróceń.</p> <p>Wyrażamy nadzieję, że zmiana przepisów wpłynie na poprawę skuteczności reagowania na pojawiające się, nieprawidłowości mające negatywny wpływ na środowisko. Wprowadzenie tzw. nawiązki (kary dodatkowej obok kary zasadniczej za popełnione wykroczenie lub przestępstwo) zasadniczej obligatorycznie dla sprawców przestępstw środowiskowych na rzecz NFOŚiGW spowoduje zasilenie budżetów samorządów dodatkowymi funduszami, które m.in. umożliwią oraz poprawią usuwanie skutków środowiskowych działalności przestępczej na danym obszarze.</p> <p>Poniżej przekazujemy zidentyfikowane w projekcie niejednoznaczne kwestie, które w naszej opinii wymagają doprecyzowania lub korekty.</p> <ul style="list-style-type: none"> W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 i 1517 oraz z 2021 r. poz. 1023) Art. 1 pkt 1, zmieniany art. 47 par 2 <p>Zwracamy uwagę na wątpliwości związane z zapisem czy „nawiązka w wysokości od 10 tys. do 10 mln PLN na rzecz NFOŚiGW”. Wątpliwości wzbudza wysokość nawiązk , zwłaszcza w kontekście obowiązujących zapisów ustawy o odpadach, gdzie przewidziana kara za naruszenia/nieprawidłowości wynosi od 5 tys. do 1 mln PLN. Art. 1 pkt 3, zmieniany art. 182 par 3</p> <p>Proponowany w projekcie zapis: „Jeżeli czyn określony w par 1 został popełniony w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu w zakresie korzystania ze środowiska, na które wymagane jest pozwolenie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 10 lat.”</p> <p>Proponujemy zmienić według następującego brzmienia:</p>	<p>Uwagi częściowo uwzględnione</p> <ul style="list-style-type: none"> Art. 47 § 2 kk otrzymał następujące brzmienie: „§ 2. W razie skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd orzeka, a w wypadku skazania sprawcy za nieumyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd może orzec, nawiązkę w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.)”. Jednocześnie dokonano odpowiednich zmian w uzasadnieniu i OSR do projektu. W przypadku art. 182 § 3 zwrot „wymagane jest pozwolenie” jest spójny z terminologią, zastosowaną w Prawie ochrony środowiska. W związku z tym nie ma potrzeby jego zmiany. W uzasadnieniu dodano wyjaśnienie dotyczące art. 183 § 5a kk. art. 145 kw dotyczy miejsc publicznych, określanych
-----	-----------------------------------	--	--

		<p>„Jeżeli czyn określony w par1 został popełniony w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu w zakresie korzystania ze środowiska, na które zakład nie otrzymał wymaganego pozwolenia, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 10 lat.</p> <p>Art. 1 pkt 3, zmieniany art. 183 par 5 i 5a oraz 6</p> <p>Proponowany w projekcie zapis: „5. Kto bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia, albo wbrew jego warunkom przywozi z zagranicy lub wywozi za granicę odpady niebezpieczne, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.</p> <p>5a. Karze określonej w par 5 podlega, kto porzuca odpady niebezpieczne w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania.” Może wzbudzać wątpliwości interpretacyjne.</p> <p>Sugerujemy zmianę powyższego sformułowania ponieważ zapisy w obecnym kształcie można zinterpretować, że karze podlega nie ten kto dokonuje nielegalnego transgranicznego przemieszczania odpadów (bez posiadania odpowiednich pozwoleń), ale ten kto bez wymaganych zgłoszeń/zezwoleń porzuca odpady niebezpieczne w miejscu do nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> • W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 281, 720 i 1023) Art.2 pkt 2 zmieniany art. 145 par 1 „Kto zanieczyści lub zaśmieca miejsca dostępne dla publiczności, a w szczególności drogę, ulicę, plac, ogród, trawnik lub zieleniec, podlega karze grzywny w wysokości od 500 do 5000 zł albo karze nagany.” Sugerujemy zmianę sformułowania dostępne dla publiczności, ponieważ zastosowane pojęcie publiczności może być trudne do zdefiniowania. 	<p>dotychczas jako „miejsca dostępnych dla publiczności”. Wykładnia tego pojęcia nie budzi wątpliwości, w związku z tym nie ma potrzeby jego zmiany.</p>
--	--	---	--

16.	RDOŚ Rzeszów	<p>Zwracamy się z uprzejmą prośbą o uwzględnienie przedstawionych uwag w toku dalszych prac legislacyjnych nad przedmiotową ustawą.</p> <p>W przedłożonym projekcie ustawy z dnia 10 sierpnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej w art. 4 pkt 3 wprowadzono nowe zadania dla regionalnych dyrektorów ochrony środowiska w ustawie o ochronie przyrody, które dotyczą możliwości nakładania kar pieniężnych do wysokości 30 000 zł w razie ukarania za wykroczenie określone art. 130a (nowa regulacja). Przy czym wysokość kary zgodnie z dodanym w ustawie o ochronie przyrody art. 131b ust. 2 ma być uzależniona od środków koniecznych do przywrócenia stanu poprzedniego. Zapisy te budzą wątpliwości pod kątem ich stosowania w praktyce, gdyż konieczne będzie ustalenie przez RDOŚ konkretnych działań jakie powinny być podjęte w celu przywrócenia stanu poprzedniego i ich wyszacowanie, co z kolei skutkować będzie wydatkowaniem środków finansowych na ww. wycenę zanim zostanie nałożona kara na sprawcę. Jeżeli w RDOŚ nie toczyło się jakiegokolwiek postępowanie administracyjne w tym zakresie (na podstawie ustawy szkodowej lub ustawy o ochronie przyrody), to wówczas RDOŚ będzie zmuszony zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe na powyższy cel. Nie jest jasne również w jaki sposób nastąpi wydatkowanie przez RDOŚ kary pieniężnej uiszczonej przez sprawcę wykroczenia – w uzasadnieniu czytamy, że kara ma służyć zadośćuczynieniu za wyrządzone szkody oraz pozyskaniu środków na restytucję. Tymczasem już na mocy orzeczenia Sądu przewidującego stosowną karę za wykroczenie określone w art. 130a ustawy o ochronie przyrody Sąd może orzec obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego. Oznacza to, iż sprawca będzie zobligowany do przywrócenia stanu poprzedniego, co wy daje</p>	<p>Uwagi uwzględnione</p> <p>Zmieniono odpowiednio art. 130a i usunięto art. 131b z uwagi na możliwość naruszenia zasady <i>Ne bis in idem</i>.</p>
-----	---------------------	--	--

		<p>się rozwiązaniem wystarczającym dla wypełnienia celów niniejszej nowelizacji.</p> <p>Ponadto regulacja umożliwiająca nałożenie administracyjnej kary pieniężnej przez RDOŚ w razie ukarania za wykroczenie, tj. wypalanie łąki, pastwiska, nieużytku, rowu, pasa przydrożnego, szlaku kolejowego, trzcinowiska lub szuwarów bez powiązania z daną formą ochrony przyrody czy siedliskiem, a zatem w bardzo szerokim ujęciu, może skutkować obowiązkiem prowadzenia wielu postępowań administracyjnych, których przedmiotem będzie przykładowo rów na terenie miasta, pastwisko stanowiące własność rolnika, które nie są objęte formami ochrony przyrody czy innymi na mocy aktów wykonawczych do ustawy o ochronie przyrody czy na mocy aktów prawa miejscowego. Racjonalnym wydaje się przyznanie takich kompetencji właściwemu wójtowi (burmistrzowi czy prezydentowi), natomiast w przypadku obszarów cennych z uwagi na wprowadzone na nich formy ochrony przyrody czy inne, np. strefy ochrony (art. 60 ustawy o ochronie przyrody), przyznanie tych kompetencji RDOŚ.</p> <p>Z projektu ustawy nie wynika jednoznacznie czy organ RDOŚ ma możliwość nałożenia kary w każdym przypadku popełnienia wykroczenia z art. 130a czy tylko w sytuacji, gdy sąd orzeknie o przywróceniu do stanu poprzedniego obok innej kary przykładowo grzywny.</p>	
17.	Prokurator Krajowy	<p>Co do zasady należy wyrazić aprobatę. co do kierunku zaproponowanych zmian, to jest zaostrzenia sankcji karnych dla przestępstw przeciwko środowisku określonych w Rozdziale XXII Kodeksu karnego, a także odpowiednich wykroczeń przewidzianych w Kodeksie wykroczeń. Wątpliwości może budzić wprowadzenie w projekcie systemu kar pozbawienia wolności odmiennego od przyjętej dotychczas logiki stosowanych ustawowych zagrożeń karą</p>	<p>Uwagi uwzględnione</p> <p>W art. 188a kk dodano przestępstwa z art. 183 § 5a i 6 kk.</p> <p>W uzasadnieniu dodano wyjaśnienie dotyczące art. 183 § 5a kk.</p>

	<p>pozbawienia wolności w Kodeksie karnym. Rozważenia wymaga rozszerzenie zakresu przestępstw przeciwko środowisku wymienionych w projektowanym art. 188a § 1 k.k. pozwalającego na nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpienie od jej wymierzania sprawcom określonych przestępstw. Uzasadnienie projektu nie wskazuje, dlaczego pominięto w nim sprawców przestępstw określonych w projektowanym art. 183 § 5a i 6 mimo, iż w tych rodzajach przestępstw również może nastąpić dobrowolne naprawienie szkody w całości lub części. Podczas analizy zmian brzmienia art. 183 k.k. zwrócono w tut. Prokuraturze uwagę na wprowadzenie w § 5a nowego typu czynu zabronionego, polegającego na „porzuceniu odpadów niebezpiecznych w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania”. Tego typu stany faktyczne są obecnie kwalifikowane z art. 183 § 1 k.k., to jest jako „składowanie”. Zauważyć należy, że wprowadzenie w art. 183 § 5a kk. tak sformułowanego typu czynu zabronionego, przy zachowaniu dotychczasowego brzmienia art. 183 § 1 k.k. mogłoby nastręczyć problemów organom procesowym przy dokonywaniu prawidłowej subsumpcji stanu faktycznego. Jednocześnie informuję, że w korespondencji z Departamentem Legislacyjnym Prawa Karnego Ministerstwa Sprawiedliwości (DLPK-I.070.44.2021) Prokuratura Krajowa w dniu 27 sierpnia 2021 r. przekazała uwagi do przedmiotowego projektu, celem ich uwzględnienia w dalszych pracach legislacyjnych.</p>	
18.	<p>RDOŚ Katowice</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo Rozszerzono przedmiot czynności wykonawczej czynu opisanego w art. 181 § 2 i 3 kk o siedliska przyrodnicze. W przepisach tych przedmiot czynności wykonawczej określono</p>

	<p>W ocenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, działania te powinny obejmować przede wszystkim formy ochrony przyrody (obszarowe, ochrona gatunkowa), które stanowią ponad 32% powierzchni kraju (w tym 20% to obszary Natura 2000). Działania służb ochrony przyrody i kosztochłonność Skarbu Państwa związana z utrzymaniem tych obszarów obejmuje nierzadko podejmowanie działań ochronnych związanych z przeciwdziałaniem skutków przestępczości.</p> <p>Obecne propozycje zmian prawnych co do elementów przyrody, dotyczą głównie łąk, pastwisk i lasów. podczas gdy praktycznie całkowicie pominięte zostały formy ochrony przyrody. Przedstawione poniżej uwagi i propozycje Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach skupiają się więc na aspekcie konieczności wprowadzenia przepisów odnoszących się do obszarów objętych ochroną, które w większości nadzoruje regionalny dyrektor ochrony środowiska, ale też dyrekcje parków narodowych, krajobrazowych i samorzady.</p> <p>Należy podkreślić, że środki na działania zapobiegawcze lub naprawcze skutków wykroczeń, czy przestępstw pochodzą z pozyskanych środków zewnętrznych (WFOŚ, NFOŚiGW i inne fundusze), gdyż poszczególne instytucje nie posiadają zwykle środków budżetowych na wykonanie ww. działań. Środki te są często bardzo wysokie w wyniku zaistniałych szkód. Przeciwdziałanie ww. czynom poprzez znaczną penalizację przepisów, mogłoby zapobiegać stratom w środowisku i przy okazji lepiej ukierunkować wydatkowane pieniądze na faktyczną ochronę przyrody.</p> <p>W celu zmniejszenia obciążenia budżetu Państwa, zmiany legislacyjne powinny częściowo iść w kierunku który w przypadku dokonania przestępstwa przeciw środowisku spowoduje nałożenie kary w postaci wysokiej grzywny, której</p>	<p>następująco: „rośliny, zwierzęta lub siedliska przyrodnicze”.</p> <p>W przypadku uwzględnienia uwag GIOŚ mógłby narazić się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. 2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmieniającymi ustawami występują niewątpliwie związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p>
--	--	---

	<p>już sama świadomość skutecznie zniechęci do dokonywania czynów przeciwko środowisku przyrodniczemu.</p> <p>Jak wspomniano wcześniej w obecnej sytuacji ciągłe pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na naprawę skutków przestępstw przyrodniczych przy praktycznym braku odpowiedzialności winowajcy powoduje brak dostępności finansów na istotne działania ukierunkowane na ochronę czynną np. w rezerwatach przyrody lub obszarach Natura 2000.</p> <p>Mając na uwadze powyższe, przesyłam propozycje zmian wraz z uzasadnieniem</p>	
--	---	--

<p>Art. 181 § 2 Kodeks karny art. 181 § 2</p>	<p>Proponowane brzmienie: Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza siedliska przyrodnicze, rośliny lub zwierzęta powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od roku do lat 5.</p>	<p>Uwaga RDOŚ Katowice Proponuje się po słowie uszkadza dodać <i>siedliska przyrodnicze</i>. Poszerzenie tego katalogu uzasadnione jest tym, iż formy ochrony przyrody, zgodnie z ustawą o ochr. przyrody to również obszary Natura 2000, gdzie przedmiotami ochrony są siedliska, np. wapienne ściany skalne, murawy kserotermiczne, jaskinie, koryta rzeki, podmokła łąka. Brak takiego zapisu spowoduje, że propozycja zmiany będzie niekompletna i uniemożliwi podejmowanie skutecznych działań organom ochrony przyrody.</p>
<p>Kodeks karny art. 183 § 1</p>	<p>Kto wbrew przepisom składuje, usuwa, przetwarza, zbiera, dokonuje odzysku, unieszkodliwia albo transportuje odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie siedlisk przyrodniczych oraz w świecie roślinnym lub zwierzęcym, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.</p>	<p>Proponuje się po słowie uszkadza dodać <i>siedlisk przyrodniczych</i>. Poszerzenie tego katalogu uzasadnione jest tym, iż formy ochrony przyrody, zgodnie z ustawą o ochr. przyrody to również obszary Natura 2000, gdzie przedmiotami ochrony są siedliska, np. jaskinie, koryta rzeki, podmokła łąka. Brak takiego zapisu spowoduje, że propozycja zmiany będzie niekompletna i uniemożliwi podejmowanie skutecznych działań organom ochrony przyrody.</p>
<p>Kodeks karny art. 165 § 1.</p>	<p>Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest zniszczenie siedlisk przyrodniczych oraz w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znaczących rozmiarach lub istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 10.</p>	<p>Proponuje się po słowie zniszczenie dodać <i>siedlisk przyrodniczych</i>. Uzasadnienie l.w.</p>
<p>Kodeks wykroczeń art. 92 § 3.</p>	<p>Kto na terenie form ochrony przyrody, lasu, na terenach śródlądowych, na obszarze łąk,</p>	<p>Proponuje się po słowie terenie dodać <i>form ochrony przyrody</i>. Ustawodawca poprzez wprowadzenie</p>

<p>Kodeks wykroczeń art. 162. § 1.</p>	<p>torfowisk i wierzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich roznieca ogień poza miejscami wyznaczonymi do tego celu albo pali tytoń, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany.</p>	<p>zapropinowanych zmian zauważa slusnie szkodliwosc czynu związanego z rozniecaniem ognia w lasach i na terenach otwartych (łaki, torfowiska). Taki proceder jest tym bardziej szkodliwy na obszarach objętych ochroną, zgodnie z ustawą o ochr. przyrody. Polska poprzez ww. ustawę zobowiązuje różne instytucje do utrzymania własciwego stanu form ochrony przyrody. W przypadku obszarów Natura 2000 do utrzymania własciwego stanu siedlisk zobowiązuje Polskę Komisja Europejska. W przypadku szkód spowodowanych rozniecaniem ognia w obszarach chronionych, straty ponosi Skarb Państwa, gdyż instytucje ochrony przyrody zobligowane są do działań mających na celu naprawę strat w środowisku. Należy jednocześnie rozważyć, czy w przypadku form ochrony przyrody, omawiany czyn nie powinien być przeniesiony do kodeksu karnego, gdyż straty spowodowane podpaleniem często są trudne do naprawy.</p>
<p>Kto na formach ochrony przyrody, w lasach zanieczyści glebę lub wodę albo wyrzuci do lasu kamienie, odpady, złom, padlinę lub inne nieczystości, albo w inny sposób zaśmieci las, podlega karze ograniczenia wolności, nagany albo grzywny</p>	<p>Kto wyznała tereny położone w granicach form ochrony przyrody z wyłączeniem zabiegów ochrony czynnej oraz łaki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwary, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30 000 złotych.</p>	<p>Proponuje się po słowie wypala, dodać tereny położone w granicach form ochrony przyrody z wyłączeniem zabiegów ochrony czynnej. Uzasadnienie j.w.</p>
<p>Ustawa o ochronie przyrody art. 130a. 1.</p>	<p>Kto wyznała tereny położone w granicach form ochrony przyrody z wyłączeniem zabiegów ochrony czynnej oraz łaki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwary, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 30 000 złotych.</p>	<p>Proponuje się po słowie wypala, dodać tereny położone w granicach form ochrony przyrody z wyłączeniem zabiegów ochrony czynnej. Uzasadnienie j.w.</p>
<p>Ustawa o ochronie przyrody</p>	<p>Nowa propozycja art. 130. Kto bez zezwolenia lub wbrew przepisom szczególnym regulującym zasady ochrony na formach ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, porusza się pojeżdżając oddzielnie bezpośrednio na ludzi i ich</p>	<p>Proponuje się, aby po art. 130 dodał artykuł umożliwiający pociągnięcie do odpowiedzialności finansowej osoby poruszające się pojazdami, głównie w rezerwach, parkach narodowych, obszarach Natura 2000 i użytkach ekologicznych. Szkoła w obszarach chronionych nie oddziałuje bezpośrednio na ludzi i ich</p>

	<p>mechanicznymi w sposób powodujący naruszenie elementów środowiska przyrodniczego, podlega karze grzywny od 5 000 złotych do 50 000 złotych.</p>	<p>zagrożenie, dlatego proponuje się zrezygnować z kar aresztu i ograniczenia wolności, gdyż takie kary nigdy nie są nakładane i jest to zapis praktycznie niewykonywany. Osoby łamiące zakazy i jeżdżące po obszarach chronionych są zwykle świadome wysokości kar i ewentualny mandat kilkuset złotych wliczają w „koszty” zabawy. W większości przypadków kierowcy są nieuchwytliwi, zdejmują zwykłe tablice rejestracyjne z pojazdów.</p> <p>Z rozmów z pracownikami administracji lasów państwowych oraz służbami parków narodowych, krajobrazowych i pracownikami rdoś jasno wynika, że w całej Polsce trwa proceder nagminnego wjeżdżania w obszary cenne przyrodniczo głównie quadami, motocyklami cross, enduro i autami terenowymi. Taki proceder powoduje niszczenie siedlisk, stanowisk rzadkich roślin, torfowisk, drzew oraz hałas a przez to poszczenie rzadkich gatunków zwierząt (ssaki, ptaki) w promieniu nawet do kilku kilometrów. W ocenie RDOŚ Katowice proceder ten powinien zostać skutecznie ograniczony lub wyeliminowany, co może uczynić jedynie świadomość wysokiej i dotkliwej kary finansowej.</p> <p>Czasami kilkadziesiąt lat ochrony obszaru zostaje zaprzepaszczone w ciągu kilku godzin przez kierowców pojazdów terenowych, quadów, skuterów śnieżnych.</p> <p>Obecnie żadne służby w Polsce nie są przygotowane personalnie, sprzętowo, ani legislacyjnie na walkę lub ukroczenie tego procederu. Jest on nagminny począwszy od gór przez lasy, rzeki, bagna, torfowiska, łąki po wydmy nadmorskie i powoduje wśród służb ochrony przyrody konieczność szukania środków finansowych ze Skarbu Państwa na działania zapobiegawcze i naprawcze.</p> <p>Należy zauważyć, że obecnie karze aresztu lub grzywny podlegają praktycznie wszystkie umyślne naruszenia zakazów w stosunku do wszystkich form ochrony przyrody i nielegalnym przetrzymywaniem i hodowlą zwierząt.</p> <p>Z kilkunastoletniego doświadczenia RDOŚ w Katowicach wynika, że praktycznie wszystkie zgłaszane naruszenia wpisują się w kodeks wykroczeń i zdecydowana większość jest umarzana z uwagi na brak podania stanu wyjściowego, przed szkodą</p>
<p>Lista o ochronie przyrody art. 127</p>	<p>Obecny zapis brzmi: Kto umyślnie, 1) narusza zakazy obowiązujące w: a) parkach narodowych, b) rezerwach przyrody, c) parkach krajobrazowych, d) obszarach chronionego krajobrazu, e) obszarach Natura 2000, 2) narusza zakazy obowiązujące w stosunku do:</p>	<p>zagrożenie, dlatego proponuje się zrezygnować z kar aresztu i ograniczenia wolności, gdyż takie kary nigdy nie są nakładane i jest to zapis praktycznie niewykonywany. Osoby łamiące zakazy i jeżdżące po obszarach chronionych są zwykle świadome wysokości kar i ewentualny mandat kilkuset złotych wliczają w „koszty” zabawy. W większości przypadków kierowcy są nieuchwytliwi, zdejmują zwykłe tablice rejestracyjne z pojazdów.</p> <p>Z rozmów z pracownikami administracji lasów państwowych oraz służbami parków narodowych, krajobrazowych i pracownikami rdoś jasno wynika, że w całej Polsce trwa proceder nagminnego wjeżdżania w obszary cenne przyrodniczo głównie quadami, motocyklami cross, enduro i autami terenowymi. Taki proceder powoduje niszczenie siedlisk, stanowisk rzadkich roślin, torfowisk, drzew oraz hałas a przez to poszczenie rzadkich gatunków zwierząt (ssaki, ptaki) w promieniu nawet do kilku kilometrów. W ocenie RDOŚ Katowice proceder ten powinien zostać skutecznie ograniczony lub wyeliminowany, co może uczynić jedynie świadomość wysokiej i dotkliwej kary finansowej.</p> <p>Czasami kilkadziesiąt lat ochrony obszaru zostaje zaprzepaszczone w ciągu kilku godzin przez kierowców pojazdów terenowych, quadów, skuterów śnieżnych.</p> <p>Obecnie żadne służby w Polsce nie są przygotowane personalnie, sprzętowo, ani legislacyjnie na walkę lub ukroczenie tego procederu. Jest on nagminny począwszy od gór przez lasy, rzeki, bagna, torfowiska, łąki po wydmy nadmorskie i powoduje wśród służb ochrony przyrody konieczność szukania środków finansowych ze Skarbu Państwa na działania zapobiegawcze i naprawcze.</p> <p>Należy zauważyć, że obecnie karze aresztu lub grzywny podlegają praktycznie wszystkie umyślne naruszenia zakazów w stosunku do wszystkich form ochrony przyrody i nielegalnym przetrzymywaniem i hodowlą zwierząt.</p> <p>Z kilkunastoletniego doświadczenia RDOŚ w Katowicach wynika, że praktycznie wszystkie zgłaszane naruszenia wpisują się w kodeks wykroczeń i zdecydowana większość jest umarzana z uwagi na brak podania stanu wyjściowego, przed szkodą</p>

	<p>a) pomników przyrody, b) stanowisk dokumentacyjnych, c) użytkowników ekologicznych, d) zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, e) (uchylona) 3) nie zgłasza do rejestru, o którym mowa w art. 64 ust. 1, posiadanych lub hodowlanych zwierząt, 4) (uchylony) 5) narusza zakaz, o którym mowa w art. 119a ust. 1, 6) wprowadza do obrotu produkty z fok wbrew warunkom określonym w art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1007/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie handlu produktami z fok (Dz. Urz. UE L 286 z 31.10.2009, str. 36) -- podlega karze aresztu albo grzywny w wysokości do 100 000 złotych</p>	<p>i docelowo zmierzaniem zaistniałej szkody w przyrodzie. W praktyce powoduje to bezkarność osób i podmiotów dokonujących zniszczeń w przyrodzie. Proponuje się w miejsce zapisu: -- podlega karze aresztu albo grzywny. Podlega karze grzywny w wysokości do 100 000 zł.</p>	
<p>Art. 127a/ art. 128/ art. 128a i art. 131.</p>	<p>Nowa propozycja Proponuje się, aby po zapisach: art. 127a - podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 lub grzywny w wysokości do 50 000 złotych; art. 128 - podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 art. 128a - podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 lub grzywny w wysokości do 50 000 złotych; art. 131 - podlega karze aresztu albo grzywny w wysokości do 50 000 złotych.</p>	<p>Z kilkunastoletniego doświadczenia RDOŚ w Katowicach wynika, że praktycznie wszystkie zgłaszane naruszenia wpisują się w kodeks wykroczeń i zdecydowana większość jest umarzana z uwagi na brak podania stanu wyjściowego przed szkodą i docelowo zmierzaniem zaistniałej szkody w przyrodzie Wprowadzenie zapisów o grzywnie, a także zapisów jak zaproponowano w art. 131b tej ustawy spowoduje, iż organy ochrony przyrody będą mogły środki z grzywny przeznaczyć na działania ochronne.</p>	
<p>Ustawa o ochronie przyrody</p>	<p>Nowa propozycja art. 130...Kto dokonuje zniszczenia w formach ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ust. 1 ustawy podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 100 000 złotych. Kolejne artykuły adekwatnie</p>	<p>Należy zauważyć, że zaproponowany zapis w art. 130a i 131 nie do końca wypełnia katalog kompetencji, które posiada regionalny dyrektor ochrony środowiska i w praktyce może powodować trudności w jego egzekwowaniu. Polepowania, które prowadzi ród dotycząca w większości zagrożeń i szkód w przyrodzie (gałunki, siedliska), odwołując</p>	

		<p>jak w art. 130a i 131b.</p>	<p>się przy tym w uzasadnieniach: stricte do konkretnych form, gatunków, siedlisk. Z punktu widzenia ustawy o ochronie przyrody czy ustawy o ochronie przyrody, nasypanie kolejowego, nieużytku, jeśli nie zostały tam zidentyfikowane żadne gatunki, siedliska i nie są to obszary chronione nie stanowią przedmiotu zainteresowania rdoś. Proponuje się dodanie nowego artykułu, który dopełni możliwość egzekwowania przez rdoś. Usunięcie zapisu o umyślności naruszenia ograniczeń mających na celu ochronę m. in. form ochrony przyrody, w przypadku zatrzymania bądź wykrycia sprawy, pozwoli na jego ukaranie. Sprawy wykroczeń bowiem najczęściej tłumaczą się nieumyślnością, co następnie jest podtrzymywane przez organy śledztwa i sądy. Przyjęcie zaproponowanej regulacji wpłynie na świadomość nieuchronności kary.</p> <p>Regionalny dyrektor ochrony środowiska dla zwierząt, roślin i grzybów dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony może ustalać w drodze decyzji administracyjnej granice ich stref ochrony. W zależności od gatunku strefy te wprowadzają ograniczenia m.in. co do przebywania w nich osób nieupoważnionych, wycofki drzew lub krzewów, zmian stosunków wodnych, wznoszenia budowli, urządzeń i instalacji. Żadne z tych ograniczeń w przypadku ich naruszeń nie podlega jednak żadnym konsekwencjom karnym co powoduje, iż idea wprowadzenia ograniczeń w strefach jest w istocie przepisem martwym i całkowicie nieegzekwowalnym.</p>	
19.	<p>Polskie Stowarzyszenie Wykonawców</p>	<p>I. Uwagi ogólne</p>	<p>Na uwagę zasługuje również fakt, iż w przepisach związanych z wymierzaniem kar za wypalanie traw brakuje regulacji pozwalających na wszczęcie postępowania. Należy bowiem zauważyć, że ustawodawca uzależnia wszczęcie procedury wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej przez RDOŚ od wcześniejszego ukarania sprawcy za wykroczenie z art. 130a. Mając na względzie taką konstrukcję przepisu należy uszczegółwić na jakiej zasadzie i w jakim trybie do odpowiednich RDOŚ będą przekazywane informacje o popełnionych wykroczeniach w tym zakresie, umożliwiającących dalsze działania odpowiednich rdoś.</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo Projekt został umieszczony w BIP Rządowy Proces Legislacyjny. Każdy</p>

<p>Nawierzchni Asfaltowych i Ogólnopolska Izba Gospodarcza Drogownictwa</p>	<p>podstawowych obowiązków organów władzy publicznej przewidzianym wprost w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art. 74).</p> <p>Realizacja powyższego celu nie może jednak odbywać się kosztem naruszenia istoty wolności i praw obywateli zagwarantowanych przez tę Konstytucję oraz z pominięciem zasad wynikających z art. 2 Konstytucji, w tym: zakazu wielokrotnego karania za to samo naruszenie oraz zasady proporcjonalnej reakcji państwa na naruszenie prawa.</p> <p>Wdrożenie rozwiązań zwiększających poziom represji (w tym tworzenie nowego rodzaju sankcji za nieprzestrzeganie wymagań z zakresu ochrony środowiska) czy eliminacja mechanizmów pozwalających na łagodzenie poszczególnych sankcji w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nie może się zatem odbywać bez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uprzedniego wyjaśnienia wieloletnich wątpliwości interpretacyjnych dotyczących przepisów, z których wynikają takie obowiązki - zwłaszcza w sytuacji gdy środki represji mają dotyczyć czynów popełnionych nieumyślnie; • upewnienia się, że osiągnięcie postulowanych w Projekcie rezultatów nie jest możliwe przy użyciu środków, którymi już obecnie dysponują organy władzy publicznej (tj. organy ścigania, organy ochrony środowiska i inspekcja ochrony środowiska – a nie tylko sama inspekcja ochrony środowiska); • zapewnienia przejrzystych zasad regulujących wzajemne relacje pomiędzy poszczególnymi środkami reakcji państwa na określone naruszenie, takich jak pierwszeństwo zastosowania określonego środka i wpływ jego zastosowania na pozostałe sankcje. <p>Tymczasem właśnie w takim niedozwolonym kierunku zmierzają środki zaproponowane w Projekcie, co wykazano w uwagach szczegółowych poniżej.</p>	<p>zainteresowany podmiot mógł się z nim zapoznać i zgłosić uwagi.</p> <p>GIOŚ nie może się zgodzić z zarzutami, sformułowanymi w piśmie. W uzasadnieniu i OSR do projektu wykazano szczegółowo, dlaczego zmiany są wprowadzane i postużono się m.in. danymi statystycznymi oraz orzecnictwem sądowym. Autorzy pisma sami zauważają, że <i>Ocena Skutków Regulacji (OSR) oraz uzasadnienie Projektu zostały oparte na bardzo prostym schemacie dającym się sprowadzić do następującej zależności: skoro obecnie wzrasta liczba pożarów na składowiskach odpadów oraz liczba przestępstw przeciwko środowisku, to należy: (i) zaostrzyć dotychczasową wysokość zagrożenia karą na gruncie Kodeksu Karnego, (ii) stworzyć nowe rodzaje sankcji, (iii) oraz wyodrębnić nowe rodzaje przestępstw, wykroczeń i deliktów w poszczególnych ustawach.</i></p> <p>Następnie autorzy sami sobie zaprzeczają, stwierdzając, iż żaden z tych dokumentów nie zawiera analizy dotychczasowych instrumentów prawnych posiadanych przez organy władzy publicznej pod kątem wyjaśnienia przyczyn nieskuteczności takich instrumentów.</p> <p>W uzasadnieniu dodano wyjaśnienie</p>
--	--	---

	<p>Nadto, zwracam uwagę, że do procesu konsultacji publicznych oficjalnie nie zaproszono żadnej organizacji reprezentującej branżę budowlaną, która w największym stopniu może odczuć skutki proponowanych zmian (w tym nowe ograniczenia w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej).</p> <p>Mając na uwadze powyższe, Organizacja uważa proponowane zmiany za nieuzasadnione i przedwczesne. W związku z powyższym Organizacja stanowczo sprzeciwia się przyjęciu proponowanej regulacji, a poniżej wskazują szczegółowe zastrzeżenia do poszczególnych propozycji rozwiązań zawartych w Projekcie, które uzasadniają negatywne stanowisko Organizacji.</p> <p>II. Uwagi szczegółowe</p> <p>A. Istotne braki w Ocenie Skutków Regulacji i uzasadnieniu Projektu</p> <p>Ocena Skutków Regulacji (OSR) oraz uzasadnienie Projektu zostały oparte na bardzo prostym schemacie dającym się sprowadzić do następującej zależności: skoro obecnie wzrasta liczba pożarów na składowiskach odpadów oraz liczba przestępstw przeciwko środowisku, to należy: (i) zaostrzyć dotychczasową wysokość zagrożenia karą na gruncie Kodeksu Karnego, (ii) stworzyć nowe rodzaje sankcji, (iii) oraz wyodrębnić nowe rodzaje przestępstw, wykroczeń i deliktów w poszczególnych ustawach.</p> <p>Abstrahując od faktu, że zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego samo dodawanie do ustawy nowych rodzajów przestępstw zazwyczaj nie prowadzi do spadku ogólnej liczby przestępstw (a wręcz przeciwnie – powoduje wzrost ogólnej liczby identyfikowanych przestępstw, co jest naturalną konsekwencją rozszerzenia zakresu penalizowanych zachowań), Organizacja pragnie zwrócić uwagę, że w</p>	<p>dotyczące art. 183 § 5a kk.</p> <p>W projekcie zaproponowano dodanie nowego art. 188a kk, dotyczącego czynnego żalu. W uzasadnieniu i OSR do projektu wskazano, że <i>Zmiana ta, wprowadzająca rozwiązanie analogiczne do przewidzianego w art. 295 kk oraz niemieckiego i austriackiego kodeksu karnego, ma na celu umożliwienie sądowni przy orzekaniu o karze uwzględnienia w pełni znamion strony przedmiotowej czynów zabronionych, określonych w art. 181-185.</i></p> <p>Zmieniono sankcje karne w art. 181 § 1-3, art. 182, art. 185 oraz art. 186 § 1 kk dostosowując je do systematyki kk. Jednocześnie uzupełniono uzasadnienie i OSR o test proporcjonalności.</p> <p>Wykluczenie z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne przestępców środowiskowych ma na celu realizację przez Państwo obowiązku ochrony środowiska, określonego w art. 74 Konstytucji RP. Podmioty odpowiedzialne ekologicznie nie mogą być traktowane w taki sam sposób jak przestępcy środowiskowi.</p>
--	--	--

	<p>dokumentach przygotowanych przez GIOŚ całkowicie pomijany jest kluczowy element niezbędny na etapie tworzenia OSR i uzasadnienia. Mianowicie żaden z tych dokumentów nie zawiera analizy dotychczasowych instrumentów prawnych posiadanych przez organy władzy publicznej pod kątem wyjaśnienia przyczyn nieskuteczności takich instrumentów.</p> <p>Tymczasem właśnie zrozumienie i wyjaśnienie słabych punktów dotychczasowych regulacji powinno być podstawą do konstruowania nowych, skuteczniejszych mechanizmów zapobiegających niszczeniu środowiska (lub do usprawnienia dotychczasowych mechanizmów). Jednocześnie, oczywistą konsekwencją przeprowadzenia takiej oceny i wprowadzenia nowych, skuteczniejszych mechanizmów sankcyjnych, powinno być wyeliminowanie z systemu prawnego mechanizmów, które uznano za nieefektywne (uwagi w tym zakresie znajdują się w pkt D poniżej).</p> <p>Ponadto, uzasadnienie i OSR nie zawierają żadnej wzmianki o nowym rodzaju przestępstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności, którego wprowadzenie do Kodeksu Karnego proponuje Projekt (propozycja dodania nowego § 5a w art. 183 KK).</p> <p>Brak powyższych elementów w OSR i uzasadnieniu nakazuje zatem podawać w wątpliwość poprawność procesu przygotowania przez GIOŚ przedmiotowych propozycji legislacyjnych, a w konsekwencji budzi także poważne wątpliwości co do realności założeń autora Projektu w zakresie oczekiwanych skutków projektowanej regulacji.</p> <p>B. Wprowadzenie nieumyślnego typu przestępstwa w sytuacji niejasności jego znamion</p> <p>Jak wskazano powyżej, Projekt proponuje stworzenie nowego rodzaju przestępstwa w postaci „porzucenia odpadów niebezpiecznych w miejscu nieprzeznaczonym do</p>	
--	--	--

	<p>ich składowania lub magazynowania”.</p> <p>Przestępstwo to miałyby być przestępstwem formalnym (nie wymagającym udowodnienia przez organy ścigania jakiegokolwiek faktycznych skutków takiego działania), a do tego zagrożonym karą pozbawienia wolności zarówno w typie umyślnym, jak i nieumyślnym (zgodnie z proponowanym brzmieniem § 6 w art. 183 KK).</p> <p>Jednocześnie znamiona przestępstwa zagrożonego tak wysoką karą miałyby opierać się na pojęciach niezdefiniowanych w Kodeksie Karnym i ustawie o odpadach, w tym na pojęciach, których interpretacja od wielu lat budzi ogromne wątpliwości interpretacyjne na gruncie przepisów prawa administracyjnego.</p> <p>Po pierwsze, nie jest jasna relacja pomiędzy niezdefiniowanym „porzuceniem odpadów” w miejscu nieprzeznaczonym do magazynowania lub składowania odpadów (proponowany art. 183 § 5a KK) a pojęciem „pozbycia się” w rozumieniu ustawy o odpadach, którego zaistnienie decyduje o samym powstaniu odpadu.</p> <p>Po drugie, zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach dopuszczalne jest wstępne magazynowanie odpadów (w tym odpadów niebezpiecznych) przez wytwórcę w miejscu ich wytworzenia bez obowiązku uzyskiwania w tym celu jakiegokolwiek zezwolenia. Należy zatem domniemywać, że przechowywanie odpadów w takim miejscu nie stanowiłoby także ich „porzucenia w miejscu nieprzeznaczonym do składowania lub magazynowania”.</p> <p>Niestety, miejsce wytworzenia odpadu nie zostało zdefiniowane ani w Kodeksie Karnym, ani w ustawie o odpadach. Brak powyższej definicji legalnej sprawia, że na gruncie stosowania przepisów prawa administracyjnego w praktyce poszczególnych, organów administracji publicznej i sądów administracyjnych pojawiają się liczne rozbieżności co</p>	
--	---	--

	<p>do rozumienia miejsca wytworzenia odpadu zwłaszcza w przypadku odpadów powstających przy okazji realizacji obiektów liniowych.</p> <p>Wśród stanowisk prezentowanych przez organy i sądy pojawiają się:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) liberalne interpretacje - uznające za miejsce wytworzenia odpadu cały teren budowy, w tym przestrzeń zaplecza budowy (zgodnie z definicją z ustawy Prawo Budowlane) lub nawet granice określonej gminy (zgodnie z wyjaśnieniami do załącznika nr 5C do ustawy o odpadach); (ii) umiarkowane interpretacje – odwołujące się do granic terenu objętego pozwoleniem na budowę lub decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia; (iii) jak i skrajnie konserwatywne interpretacje – odwołujące się do niezdefiniowanego w żadnej ustawie „kryterium geograficznego”, zgodnie z którym każde przemieszczenie odpadów (nawet o kilkadziesiąt metrów na inną działkę ewidencyjną w ramach tej samej nieruchomości) może być uznane za umieszczenie odpadów poza miejscem wytworzenia, a zatem w miejscu nieprzeznaczonym do jego magazynowania (jeżeli dla konkretnej działki nie uzyskano zezwolenia na zbieranie lub przetwarzanie odpadów). <p>Po trzecie, samo zakwalifikowanie określonych materiałów do zakresu pojęcia „odpady” budzi liczne kontrowersje np. w odniesieniu do zdemontowanych podczas robót budowlanych, staroużytecznych drewnianych podkładów kolejowych o dobrym stanie zachowania i pozytywnie ocenionych co do ich przydatności do ponownego użycia, jeżeli takie podkłady oryginalnie zawierają w sobie substancje niebezpieczne (np. rakotwórczy kreozot jako środek impregnujący).</p> <p>Tytułem przykładu:</p>
--	--

	<p>W przypadku gdy „porzucenie odpadu niebezpiecznego w miejscu nieprzeznaczonym do magazynowania lub składowania” stałoby się czynem karalnym i czyn ten mógłby być popełniony także nieumyślnie, wykonawcy robót w zakresie linii kolejowych, zobowiązani umownie przez inwestora (tj. właściciela obiektu, z którego demontowane są podkłady) do przekazania takich materiałów w miejsce określone przez Inwestora (po ich uprzednim wstępnym zmagazynowaniu na zapleczu budowy i po ocenie pod kątem dalszej użyteczności):</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie tylko nie mogliby być pewni czy do przekazania materiału konieczna jest karta przekazania odpadu i czy wstępne magazynowanie takich materiałów o kilkadziesiąt lub kilkaset metrów od miejsca ich faktycznego pozyskania nie stanowi zbierania odpadów niebezpiecznych bez wymaganego zezwolenia (co stanowi delikt administracyjny, a w niektórych przypadkach także przestępstwo z art. 183 § 1 KK) – które to ryzyka już obecnie obciążają wykonawców robót z uwagi na niejednołitą interpretację pojęcia odpadu i miejsca wytworzenia odpadu; • ale także nie mieliby żadnej gwarancji, że ich działania prowadzone zgodnie z zawartą umową z inwestorem nie zostaną uznane przez konkretny organ ścigania i sąd karny (działające odrębnie od inspekcji ochrony środowiska) za nowe przestępstwo w postaci nieumyślnego porzucenia odpadu niebezpiecznego w miejscu nieprzeznaczonym do jego magazynowania lub składowania. <p>Zatem w sytuacji, w której:</p> <p>(i) poszczególne wyspecjalizowane organy i inspekcje ochrony środowiska (a nawet poszczególni inspektorowie w obrębie jednego urzędu) oraz sądy administracyjne nie wypracowały jednolitej koncepcji, co do podstawowych pojęć mających znaczenie dla rozumienia znamion</p>
--	--

	<p>proponowanego przestępstwa;</p> <p>(ii) Kodeks Karny ani ustawa o odpadach nie dają jednoznacznej wskazówki w powyższym zakresie;</p> <p>(iii) uzasadnienie do Projektu ustawy wprowadzającej nowy rodzaj przestępstwa milczy na temat powyższych niejasności interpretacyjnych;</p> <p>(iv) zaś organy ścigania i sądy powszechne nie posiadają doświadczenia i specjalistycznej wiedzy w zakresie gospodarki odpadami;</p> <p>pomysł wprowadzenia nowego przestępstwa określonego w art. 1 pkt 4) lit. c) i d) Projektu (i to zarówno w typie umyślnym, jak i nieumyślnym) należy uznać za chybiony, nieprzemysłany i szkodliwy na gruncie zasad tworzenia prawa.</p> <p>Propozycja taka, w przypadku jej wdrożenia może bowiem prowadzić do niepożądanych skutków w postaci pogłębienia stanu niepewności prawnej oraz tworzenia konkurencyjnych i wzajemnie sprzecznych interpretacji tych samych pojęć na gruncie prawa karnego i prawa cywilnego. Taka sytuacja pozostawałaby w oczywistej sprzeczności z zasadą określoności prawa.</p> <p>C. Nieuzasadnione ograniczenie możliwości łagodzenia sankcji w szczególności uzasadnionych przypadkach</p> <p>W uzasadnieniu Projektu wprost wskazuje się także, że proponowane w Projekcie zastrzeżenie dolnej i górnej granicy zagrożenia ustawowego w odniesieniu do poszczególnych przestępstw przeciwko środowisku zmierza do tego, aby w przypadku tych rodzajów przestępstw uniemożliwić lub przynajmniej znacznie utrudnić sądowi możliwość stosowania takich instytucji jak:</p> <p>(i) zamiana kary pozbawienia wolności na karę ograniczenia wolności albo karę grzywny,</p> <p>(ii) odstąpienie od wymierzenia kary na rzecz środka</p>	
--	--	--

	<p>karnego, (iii) warunkowe umorzenie postępowania karnego.</p> <p>Tymczasem przestępstwa przeciwko środowisku mogą dotyczyć bardzo szerokiego spektrum podmiotów prowadzących działalność o bardzo zróżnicowanym stopniu szkodliwości dla środowiska.</p> <p>Zatem ograniczanie sądom możliwości łagodzenia (lub nawet odstępowania od stosowania) najbardziej rygorystycznych sankcji karnych w szczególnie uzasadnionych wypadkach jest całkowicie nieuzasadnione, zwłaszcza w świetle zasygnalizowanych wyżej wątpliwości interpretacyjnych co do znamion niektórych z tych przestępstw</p> <p>Powyższe propozycje GIOŚ dziwią tym bardziej, że przy okazji prac nad ostatnią nowelizacją ustaw o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Prawo ochrony środowiska i ustawy o odpadach¹⁴ GIOŚ sam zwrócił uwagę Ministrowi Klimatu i Środowiska na nieuzasadniony brak elastyczności dotychczas obowiązujących przepisów, które nie pozwalały organom inspekcji ochrony środowiska wymierzać kar w niższej wysokości niż obliczone według wzoru zawartego w ustawie o odpadach w tych konkretnych przypadkach, gdy szkodliwość społeczna danego czynu jest niska.</p> <p>D. Nieproporcjonalność reakcji państwa</p> <p>Jak słusznie stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie P 124/15:</p> <p>„Art. 271 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, ze zm.) oraz art. 92a ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1907, 1935 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 708) w</p>	
--	--	--

¹⁴ Uzasadnienie stanowiące część druku sejmowego nr 1275, przyjętego ostatecznie przez Sejm w dniu 11 sierpnia 2021 r. jako ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o odpadach.

	<p>zakresie, w jakim dopuszczają stosowanie wobec tej samej osoby fizycznej, za ten sam czyn, który stanowi naruszenie obowiązków lub warunków przewozu drogowego opisane w lp. 3.9 załącznika nr 3 do ustawy o transporcie drogowym, odpowiedzialności za przestępstwo oraz kary pieniężnej, są niezgodne z zasadą ne bis in idem oraz zasadą proporcjonalnej reakcji państwa na naruszenie prawa wynikającymi z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.”</p> <p>W zakresie przepisów sankcjonujących zachowania niezgodne z wymaganiami ochrony środowiska, powyższa zasada ne bis in idem nie jest respektowana już na gruncie obowiązujących przepisów, gdyż za jedno i to samo zachowanie ten sam podmiot korzystający ze środowiska może w teorii ponieść równolegle nawet 10 sankcji (!) o charakterze karno-administracyjnym – nie licząc otrzymania nakazu wstrzymania działalności, której dotyczy naruszenie. Proponowane w Projekcie zmiany nie tylko nie zmierzają do wyłączenia formalnej możliwości wielokrotnego karania tego samego podmiotu za jedno zachowanie (tj. do wprowadzenia przejrzystych reguł kolizyjnych pomiędzy poszczególnymi przepisami), ale wręcz przeciwnie prowadzą do dalszego skomplikowania powyższej sytuacji, tj:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) dotożenia nowych rodzajów sankcji - np. obowiązku orzeczenia przez sąd karny nawiązki w przypadku każdego przestępstwa środowiskowego, czy obowiązek (a nie tylko możliwość) wykluczenia przedsiębiorcy z części postępowań prowadzonych w trybie ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usług; (ii) stworzenia nowych przepisów karnych, które będą pozostawały w zbiegu z już istniejącymi przepisami Kodeksu Karnego i przepisami innych ustaw, bez rozstrzygnięcia o konsekwencjach i następstwach takiego zbiegu przepisów karnych i administracyjnych – np. nowy art. 183a § 5a KK,
--	--

		<p>którego znamiona częściowo pokrywają się z przestępstwem opisanym już w art. 183 § 1 KK oraz z deliktem administracyjnym z Prawa Ochrony Środowiska, za który grozi opłata podwyższona.</p> <p>Pomimo że przyświecający proponowanym zmianom cel w postaci zapobiegania działaniom niszczącym środowisko naturalne jest oczywiste ze wszelkich miar uzasadnionej, realizacja tego celu nie powinna się odbywać kosztem naruszenia zasad wynikających z art. 2 Konstytucji.</p> <p>Tymczasem wprowadzenie nowych mechanizmów sankcyjnych postulowanych w Projekcie, bez wcześniejszego uporządkowania zasad pierwszeństwa stosowania określonych środków reakcji oraz bez wprowadzenia precyzyjnych wyłączeń stosowania określonych sankcji w przypadku uprzedniego ukarania przedsiębiorcy za to samo zachowanie na gruncie innych przepisów, stanowiłoby wręcz modelowe zaprzeczenie zasady proporcjonalności reakcji państwa i zasady przejrzystości prawa.</p> <p>Mając na uwadze rodzaj i skalę powyższych niespójności w Projekcie, Organizacje wnoszą o zaniechanie dalszych prac nad Projektem w obecnym kształcie.</p>	
20.	Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców	<p>Działając na podstawie art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców¹⁵, zgodnie z którym do zadań Rzecznika należy m.in. opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących interesów przedsiębiorców oraz zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z pracami nad projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej (nr w</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo Art. 47 § 2 kk otrzymał następujące brzmienie: „§ 2. W razie skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd orzeka, a w wypadku skazania sprawcy za nieumyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd może orzec, nawiązkę w wysokości od 10 000 do 10 000 000</p>

¹⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 648.

	<p>wykazie: UD258)¹⁶, proszę przyjąć poniższą opinię. Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców¹⁷ co do zasady nie kwestionuje potrzeby wzmocnienia prewencji ogólnej i indywidualnej w zakresie przestępczości środowiskowej. W przypadku niektórych z zaproponowanych rozwiązań należy jednak wyrazić wątpliwość co do ich adekwatności i proporcjonalności w stosunku do celu projektowanej regulacji.</p> <p>Rozpoczynając od przewidzianej w art. 1 pkt 1 Projektu modyfikacji art. 47 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny¹⁸, zakładającej wprowadzenie obligatoryjnego orzekania przez sąd nawiązki w przypadku skazania sprawcy za przestępstwo przeciwko środowisku, należy wyrazić postulat uzupełnienia tej zmiany o rozwiązanie analogiczne do rozwiązania przewidzianego w art. 47 § 4 k.k. Przepis ten dotyczy nawiązki orzekanej w związku z popełnieniem przestępstw przeciwko bezpieczeństwu komunikacji, o których mowa w art. 47 § 3 k.k. Zgodnie z art. 47 § 4 k.k., w szczególności <i>uzasadnionych okolicznościach, gdy wymierzona nawiązka powodowałaby dla sprawcy uszczerbek dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny lub gdy pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, sąd może ją wymierzyć w wysokości niższej niż wskazana w § 3.</i></p> <p>Zdaniem Rzecznika MŚP zasadne jest wprowadzenie takiej wyjątkowej możliwości zmniejszenia wysokości obligatoryjnie orzekanej nawiązki również w przypadku przestępstw przeciwko środowisku. Mając powyższe na uwadze, Rzecznik MŚP proponuje uzupełnienie przewidzianej w Projekcie modyfikacji art. 47 k.k. o dodanie do tego artykułu</p>	<p>złoty ch na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.).”. Jednocześnie dokonano odpowiednich zmian w uzasadnieniu i OSR do projektu.</p> <p>Zmieniono sankcje karne w art. 181 § 1-3, art. 182, art. 185 oraz art. 186 § 1 kk dostosowując je do systematyki kk. Jednocześnie uzupełniono uzasadnienie i OSR o test proporcjonalności. GIOŚ w projekcie wskazał, że przedstawione zmiany mają na celu m.in. prewencję ogólną i indywidualną i szczegółowo uzasadnić swoje stanowisko.</p> <p>Odnosnie do art. 188a kk, w uzasadnieniu i OSR do projektu wskazano, że <i>Zmiana ta, wprowadzająca rozwiązanie analogiczne do przewidzianego w art. 295 kk oraz niemieckiego i austriackiego kodeksu karnego, ma na celu umożliwienie sądowni przy orzekaniu o karze uwzględnienia w pełni znamion strony przedmiotowej</i></p>
--	---	---

¹⁶ Dalej: „Projekt”.

¹⁷ Dalej: „Rzecznik MŚP”.

¹⁸ T.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1444, dalej: „k.k.”.

<p>§ 2b o treści: <i>w szczególności uzasadnionych okolicznościach, gdy wymierzona nawiązka powodowataby dla sprawy uszczerbek dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny, sąd może ją wymierzyć w wysokości niższej niż wskazana w § 2.</i> Alternatywnie rozważyć można odpowiednią modyfikację treści art. 47 § 4 k.k., tak, aby przepis ten znalazł zastosowanie także do przestępstw przeciwko środowisku. Co prawda w projekcie wskazano, że sąd orzeka nawiązkę w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych, jednak pozostaje kwestia gradacji winy i kary.</p> <p>Przechodząc do kwestii zmiany granic ustawowego zagrożenia za przestępstwa przeciwko środowisku, należy wyrazić wątpliwość co do proporcjonalności rozwiązań skutkujących zupełnym wyłączeniem możliwości zastosowania w przypadku skazania za niektóre z tych przestępstw przepisów art. 69 § 1 k.k. (warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności), art. 37a § 1 k.k. (orzeczenie grzywny lub kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności), art. 59 k.k. (odstąpienie od wymierzenia kary) oraz art. 66 § 1 i 2 k.k. (warunkowe umorzenie postępowania). Na marginesie warto tutaj zauważyć, że uzasadnienie Projektu w części dotyczącej przedmiotowej kwestii (str. 4-5 uzasadnienia) nie zawiera wyjaśnienia, dlaczego koniecznym jest tak daleko idące ograniczenie możliwości stosowania wobec sprawców przestępstw przeciwko środowisku sankcji innych, niż kary pozbawienia wolności.</p> <p>Zdaniem Rzecznika MŚP rozważenia wymagają w szczególności przewidziane w Projekcie górne granice ustawowego zagrożenia za przestępstwa, w których mowa w 183 § 1 k.k. (nieprawidłowe składowanie, usuwanie, przetwarzanie, zbieranie, unieszkodliwianie albo transportowanie odpadów) oraz art. 186 § 1 k.k.</p>	<p><i>czynów zabronionych, określonych w art. 181-185.</i></p> <p>Nie uwzględniono propozycji zmiany art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Odnośnie do zmiany art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w uzasadnieniu wskazano, iż <i>Taki stan prawny ogranicza skuteczność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku, gdyż faktycznie uniemożliwia prowadzenie obserwacji, a co za tym idzie eliminuje możliwość gromadzenia materiału dowodowego dla potrzeb ewentualnego późniejszego zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub wniosku o ukaranie.</i></p> <p>Wykluczenie z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne przestępców środowiskowych ma na celu realizację przez Państwo obowiązku ochrony środowiska, określonego w art. 74 Konstytucji RP. Podmioty odpowiedzialne ekologicznie nie mogą być traktowane w taki sam sposób jak przestępcy środowiskowi.</p>
---	---

	<p>(nieprawidłowe utrzymywanie lub używanie urządzeń zabezpieczających przed zanieczyszczeniem). Podkreślić trzeba, że oba te przestępstwa wiążą się jedynie ze stworzeniem potencjalnego zagrożenia dla osób lub środowiska, czyli działaniami, które niekoniecznie muszą prowadzić do faktycznego wystąpienia negatywnych następstw. Mając to na uwadze, warto po pierwsze rozważyć zmianę przewidzianej w Projekcie górnej granicy zagrożenia za przestępstwo z art. 183 § 1 k.k. z 10 lat do 8 lat, dzięki czemu w uzasadnionych przypadkach sąd będzie mógł zastosować przepis art. 37a § 1 k.k., pozwalający na orzeczenie grzywny lub kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności. Z kolei zmiana zaproponowanej w Projekcie górnej granicy zagrożenia za przestępstwo z art. 186 § 1 k.k. z 5 lat na 3 lata pozwoliłaby na zastosowanie w uzasadnionych przypadkach przepisu art. 59 k.k., pozwalającego na odstąpienie od wymierzenia kary, oczywiście przy jednoczesnym orzeczeniu środka karnego, przypadku lub środka kompensacyjnego.</p> <p>Uwagi wymaga także dodanie, przewidzianego w art. 1 pkt 7 Projektu, art. 188a k.k. pozwalającego na nadzwyczajne złagodzenie kary albo nawet odstąpienie od jej wymierzenia wobec sprawców przestępstw określonych w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 k.k., którzy dobrowolnie naprawili szkodę w całości lub w znacznej części. Zważyć należy, że niektóre z przedmiotowych przestępstw (np. nieprawidłowy transport odpadów, o którym mowa w art. 183 § 1 k.k.) nie muszą wiązać się z wyrządzeniem realnych szkód. Niecelowe, wobec tego wydaje się ograniczenie możliwości nadzwyczajnego złagodzenia kary lub odstąpienia od jej wymierzenia tylko w stosunku do tych sprawców, którzy wyrządzili i naprawili szkodę, ale już nie wobec tych sprawców, których działanie w ogóle nie</p>	
--	---	--

	<p>doprowadziło do wyrządzenia szkód.</p> <p>Przechodząc do przewidzianej w art. 3 Projektu zmiany art. 10b ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska¹⁹, zakładającej wyłączenie obowiązku okazywania legitymacji służbowej w przypadku prowadzenia niektórych czynności inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska, należy wskazać, że nie wydaje się uzasadnione wyłączenie tego obowiązku w przypadku czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 pkt 1, 2 i 6 powołanej wyżej ustawy, czyli odpowiednio <i>obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom, gromadzeniu i zabezpieczeniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia oraz dokonywaniu oględzin pomieszczeń i innych miejsc.</i></p> <p>Z uzasadnienia Projektu (strona 7) wynika, że celem przedmiotowych zmian jest rozwiązanie problemu braku możliwości prowadzenia przez inspektorów obserwacji bez uprzedniego okazania legitymacji służbowej. Natomiast taki stan prawny „ogranicza skuteczność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania przestępstwom i wykrocom przeciwko środowisku, gdyż faktycznie uniemożliwia prowadzenie obserwacji, a co za tym idzie, eliminuje możliwość gromadzenia materiału dowodowego dla potrzeb ewentualnego późniejszego zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa lub wniosku o ukaranie”. Należy jednak zadać pytanie, czy proponowane rozwiązania nie wychodzą poza zakres kompetencji ustawowej Inspekcji Ochrony Środowiska, a wchodzi w działania np.: Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz</p>	
--	--	--

¹⁹ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1070, dalej „ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska”.

	<p>Agencji Wywiadu²⁰ czy Policji²¹, gdzie wprost wskazano uprawnienia odnoszące się do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych.</p> <p>Biorąc powyższe pod uwagę, w przypadku działań zasadnym jest utrzymanie obowiązku poprzedzenia ich wykonywania okazaniem legitymacji. Brak utrzymania takiego obowiązku skutkowałaby sytuacją, w której inspektorzy byłiby uprawnieni do obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych, oględzin pomieszczeń i zabierania z nich przedmiotów uznanych za dowody bez okazania legitymacji, czego nie sposób zaakceptować nie tylko z punktu widzenia mikro-, małych i średnich przedsiębiorców.</p> <p>Odnosząc się natomiast do zaproponowanych zmian w art. 5 Projektu, dotyczących art. 32 ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi²², Rzecznik MSP wnosi o ograniczenie, przewidzianego w tym zakresie, obligatoryjnego wykluczenia z postępowania o zawarcie umowy koncesji wykonawców prawomocnie skazanych za przestępstwa przeciwko środowisku. W ocenie Rzecznika MSP bardziej adekwatnym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie obowiązku wykluczenia tylko tych wykonawców, którzy zostali prawomocnie skazani za umyślne przestępstwa przeciwko środowisku. W przypadku wykonawców skazanych za przestępstwa nieumyślne, z uwagi na potencjalnie mniejszą naganną popełnionych przez nich czynów, bardziej zasadnym jawi się pozostawienie w tym zakresie wyboru podmiotom zamawiającym.</p> <p>Zwracam się z uprzejmą prośbą o uwzględnienie powyższych uwag i wniosków w toku dalszych prac nad Projektem.</p>
--	---

²⁰ Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 27.

²¹ Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r., t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 360.

²² T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 541.

21.	Sąd Najwyższy	<p>I. Przedłożony do zaopiniowania projekt o ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej zakłada nowelizację: ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444, z późn. zm.; dalej: k.k.); ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 281, 720 i 1023; dalej: k.w.), ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098), ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2021. r. poz. 541) oraz ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070).</p> <p>Zasadniczym celem projektu jest zwiększenie ochrony środowiska naturalnego przed szkodliwymi działaniami, spełniającymi znamiona przestępstw lub wykroczeń przeciwko środowisku poprzez podwyższenie granic ustawowego zagrożenia za wykroczenia i przestępstwa przeciwko środowisku oraz wprowadzenie nowych typów czynów zabronionych. Poza zmianami w obrębie Kodeksu karnego oraz Kodeksu wykroczeń, w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody proponuje się uzupełnić katalog kar za wypalanie łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów o karę ograniczenia wolności. W dodanym art. 130a ustawy o ochronie przyrody przewiduje się także podwyższenie górnej granicy grzywny do kwoty 30 000 złotych. Jednocześnie, w dodanym art. 131b ustawy o ochronie przyrody, w odniesieniu do tego samego wykroczenia, przewiduje się ponadto wprowadzenie nowej administracyjnej kary pieniężnej w wysokości do 30 000 złotych, która może być wymierzona przez właściwego ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Jak wskazuje Projektodawca, „ma ona służyć zadośćuczynieniu za wyrządzone szkody oraz</p>	<p>Uwagi uwzględnione</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. GIOŚ w projekcie wskazał, że przedstawione zmiany mają na celu m.in. prewencję ogólną i indywidualną i szczególnie uzasadnił woje stanowisko. Zmieniono sankcje karne w art. 181 § 1-3, art. 182, art. 185 oraz art. 186 § 1 kk dostosowując je do systematyki kk. Jednocześnie uzupełniono uzasadnienie i OSR o test proporcjonalności. 2. Art. 47 § 2 kk otrzymał następujące brzmienie: „§ 2. W razie skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd orzeka, a w wypadku skazania sprawcy za nieumyślne przestępstwo przeciwko środowisku sąd może orzec, nałożąc w wysokości od 10 000 do 10 000 000 złotych na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.)”. Jednocześnie dokonano odpowiednich zmian w uzasadnieniu i OSR do projektu. 3. Zmieniono odpowiednio art. 130a i usunięto art. 131b z uwagi na
-----	---------------	---	--

	<p>pozyskaniu środków na restytucję”.</p> <p>Projektodawca przewidział również zmiany w dwóch dalszych ustawach. I tak, w ustawie z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi, zmiana w treści art. 32 w ust. 1, ma skutkować wykluczeniem z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne przedsiębiorców środowiskowych. <i>De lege lata</i>, wykluczenie z powodu popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku jest możliwe, ale tylko fakultatywnie, w postępowaniach rozpisanych przez podmioty publiczne. Oznacza to, że każdorazowo konkretny zamawiający samodzielnie dokonuje oceny, czy godzi się na udzielenie zamówienia komuś, kto wcześniej złamał prawo, szkodząc tym samym środowisku. Projektowana zmiana zakłada zastąpienie wykluczenia fakultatywnego wyłączeniem obligatoryjnym z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne.</p> <p>Z kolei w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony proponuje się zmianę brzmienia art. 10b ust. 3 poprzez wyłączenia obowiązku okazywania legitymacji w przypadku prowadzenia czynności polegających na: 1) obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom, 2) gromadzeniu i zabezpieczaniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, 3) dokonywaniu oględzin pomieszczeń i innych miejsc.</p> <p>II. Na wstępie niniejszej opinii należy wyrazić dwie tezy. Po pierwsze, potrzeba ochrony środowiska, tudzież przyrody poprzez przepisy prawa karnego nie budzi najmniejszej wątpliwości. Trafnie to dostrzegł Sąd Najwyższy wskazując, iż celem przepisów zawartych w rozdziale XXII Kodeksu karnego „jest zapewnienie – i to w możliwie najszerszym wymiarze – ochrony przed zanieczyszczeniami i promieniowaniem trzech</p>	<p>możliwość naruszenia zasady <i>Ne bis in idem</i>.</p>
--	--	---

	<p>podstawowych elementów środowiska: wody, powietrza i powierzchni ziemi (...) przepis art. 182 k.k. jest przejawem realizacji obowiązków nałożonych przez art. 74 Konstytucji RP na władzę publiczną w zakresie prowadzenia takiej polityki, która zapewnia bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. akt V KK 361/14). Po drugie, faktem jest, że ustawodawca zwykły dysponuje relatywnie szeroką swobodą w zakresie kształtowania polityki karnej oraz sposobów jej wdrażania za pomocą regulacji prawnej. Spostrzeżenie to nie zwalnia jednak od racjonalnego wyboru realizowanych w tym przedmiocie celów. Próbując zracjonalizować zaproponowane zmiany Projektodawca powinien przede wszystkim zdać sobie sprawę, że po to, by wytyczyć jakiś ich kierunek, trzeba zdiagnozować stan obowiązujący oraz wskazać występujące w nim braki lub niedoskonałości.</p> <p>Dostrzegając powyższe założenia na wstępie należy postawić pytanie, czy rzeczywiście istnieje konieczność wprowadzenia nowych rozwiązań, gdyż w obowiązującym stanie prawnym są one nieprawidłowe, niewystarczające lub w ogóle zachodzi ich brak. W teorii prawa przyjmuje się bowiem, że zachowanie ludzkie jest racjonalne wówczas, gdy jest działaniem celowym, a zatem takim, w którym wybiera się środki do założonego celu na podstawie wiedzy o powiązaniach wiedzy między zjawiskami rzeczywistości i przy przyjęciu określonych kryteriów wyboru. Na tej podstawie tworzy się model racjonalnego tworzenia prawa, składający się z: (1) założenia celu, (2) ustalenia prawidłowości – potencjalnych środków do celu, (3) ustalenia, jakie ze środków potencjalnych mogą być środkami prawnymi realizacji celu, (4) wyboru określonego środka prawnego oraz (5) ustanowienia określonych przepisów prawnych (por. W.</p>
--	---

	<p>Lang, J. Wróblewski, S. Zawadzki, <i>Teoria państwa i prawa</i>, Warszawa 1986, s. 421-422). Wszak bowiem racjonalna polityka kryminalna, która miałaby w sposób celowy kształtować rzeczywistość, musi się bowiem opierać na wiedzy dotyczącej zjawisk i prawidłowości, które miałyby regulować (por. K. Lipiński, <i>Ochrona małoletnich a populizm penalny. Uwagi na marginesie prezydenckiego projektu nowelizacji Kodeksu karnego oraz finalnego brzmienia ustawy</i>, „Monitor Prawniczy” 2017, nr 10, s. 541 i n.).</p> <p>Mając na względzie treść projektu oraz jego uzasadnienia należy stwierdzić, że Projektodawca tylko w części zrealizował założenia racjonalnego tworzenia prawa. Po pierwsze, z przedstawionego obrazu statystycznego przestępstw przeciwko środowisku nie wynika, że w ostatnich czterech latach nastąpił ich wzrost. Poza typami czynów zabronionych określonych w art. 183 k.k. i – w mniejszym stopniu – art. 182 k.k. - mamy do czynienia z tendencją stałą. Nie sposób zatem uznać, że proponowane zmiany są reakcją na „widoczny w ostatnich latach wzrost liczby przestępstw przeciwko środowisku”. Dostrzega to również sam Projektodawca w przypadku przestępstwa z art. 181 k.k. podnosząc, iż „w ostatnich latach liczba postępowań wszczętych utrzymuje się na stałym poziomie”. Poza tym, niezrozumiałe jest twierdzenie o wzroście liczby postępowań wszczętych oraz przestępstw stwierdzonych w przypadku typów czynów zabronionych określonych art. 184, art.185 i art.186 kk., skoro różnice w liczbach bezwzględnych wynoszą 1 bądź 2 przypadki rocznie. Dostrzegając te okoliczności nie sposób wysnuć tezy o konieczności zmiany granic ustawowego zagrożenia za przestępstwa przeciwko środowisku.</p> <p>Niezależnie od powyższej uwagi należy wskazać, że w projekcie proponuje się granice ustawowego zagrożenia,</p>
--	--

	<p>które nie pozostają w związku z dotychczasową systematyką Kodeksu karnego. I tak, w projekcie zakłada się wprowadzenie następujących sankcji karnych:</p> <p>a) w art. 181 § 2 k.k., w miejsce zagrożenia grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, proponuje się grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5,</p> <p>b) w art. 182 § 2 k.k. w miejsce zagrożenia grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, proponuje się grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5,</p> <p>c) w art. 182 § 3 k.k. w miejsce zagrożenia karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8, proponuje się karę pozbawienia wolności od 2 lat do lat 10,</p> <p>d) w art. 182 § 4 k.k. w miejsce zagrożenia karą pozbawienia wolności do lat 3, proponuje się karę pozbawienia wolności do lat 5,</p> <p>e) w art. 183 § 6 k.k. w miejsce zagrożenia grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, proponuje się grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5,</p> <p>f) w art. 185 § 1 k.k. w miejsce zagrożenia karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8, proponuje się karę pozbawienia wolności od 2 lat do lat 10,</p> <p>g) w art. 185 § 3 k.k. w miejsce zagrożenia karą pozbawienia wolności od lat 2 do lat 12 proponuje się karę pozbawienia wolności od lat 2 do lat 15,</p> <p>h) w art. 186 § 1 k.k. w miejsce zagrożenia grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, proponuje się grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5.</p> <p>W Kodeksie karnym, w ramach części szczególnej Kodeksu karnego zagrożenie do 5 lat pozbawienia wolności jest</p>	
--	--	--

	<p>zawsze poprzedzone granicą dolną „od 3 miesięcy” i występuje w postaci sankcji prostej, z kolei zagrożenia wynoszące do 10 lat pozbawienia wolności mają granicę dolną ukształtowaną na poziomie roku, zaś zagrożenia wynoszące do 12 lat pozbawienia wolności – 2 lat. W przypadku projektowanego zagrożenia, w ramach typu czynu zabronionego określonego w art. 185 § 3 k.k. w granicach od lat 2 do lat 15 wskazać należy, że w sytuacji, gdy ustawodawca chce ukształtować sankcję na poziomie 15 lat operuje zwrotem „na czas nie krótszy od...” (np. 148 § 1 k.k. – „na czas nie krótszy od lat 8”; 156 § 1 k.k. – „na czas nie krótszy od lat 3”). Oznacza to, że w takich przypadkach, biorąc pod uwagę art. 37 k.k. (mówiący, iż „Kara pozbawienia wolności wymieniona w art. 32 pkt 3 trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 15 lat; wymierza się ją w miesiącach i latach”), górna granica ustawowego zagrożenia w sankcji spod typu czynu zabronionego będzie wynosiła 15 lat pozbawienia wolności.</p> <p>III. Projekt nowelizacji zakłada wprowadzenie obligatoryjności orzekania nawiązki w wysokości od 10 000 do 10 000 000 zł na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o którym mowa w art. 400 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219). W zakresie tej zmiany należy poczynić dwie uwagi. Po pierwsze, propozycję obligatoryjności orzekania wskazanego środka kompensacyjnego należy ocenić krytycznie. Stanowi ona istotne ograniczenie konstytucyjnej kompetencji sądu do sprawowania wymiaru sprawiedliwości i ma charakter wprowadzenia sankcji bezwzględnie oznaczonej. Istotnie ogranicza zasadę indywidualizacji sankcji karnej, prowadząc do automatyzmu i schematyzmu orzekania. W konsekwencji, obligatoryjne orzeczenie środka karnego może być w konkretnym przypadku nieracjonalne i charakteryzować się</p>
--	--

	<p>zbędną in concreto represyjnością (por. Z. Sienkiewicz, <i>O niektórych przejawach zaostżenia represji karnej</i>, (w:) <i>Nauki penalne wobec szybkich przemian socjokulturowych. Tom I. Księga Jubileuszowa Profesora Mariana Filara</i>, Toruń 2012, s. 274-275; Z. Sienkiewicz, <i>Niektóre propozycje zmian w regulacji kar, środków karnych i środków probacyjnych</i>, PIP 2012, nr 4, s. 35-36; R.A. Stefański, <i>Nowe środki karne i problem ich spójności z systemem Kodeksu karnego</i>, (w:) A. Marek, T. Oczkowski (red.), <i>Problem spójności prawa karnego z perspektywy jego nowelizacji</i>, Warszawa 2011, s. 103-104; a ostatnia także D. Szeleszczuk, <i>Zmiany w zakresie środków karnych w świetle nowelizacji kodeksu karnego z dnia 13 czerwca 2019 r.</i>, Studia Prawnicze KUL 2019, nr 3, s. 191). <i>De lege lata</i> zwraca się uwagę, że sąd obowiązany jest kierować się przy jej orzeczeniu dyrektywami wymiaru kary z art. 53, art.54 § 1 oraz art. 55 k.k., jednak z zastrzeżeniem odpowiedzialności ich stosowania, która to odpowiedzialność nakazuje uwzględnianie dominacji elementów kompensacyjnych lub represyjnych danej postaci nawiązki. Trafnie to zostało dostrzeżone w orzecznictwie, w którym wskazano, że: „orzeczenie nawiązki znacznie wymaga represyjny charakter kary i dlatego winna być orzekana tylko wtedy, gdy sąd uzna, że orzeczenie jej spełni wszystkie cele kary” (zob. np. wyrok SA w Białymstoku z 5.03.2013 r., II Aka 24/13, KZS 2014/7–8, poz. 82). Przyjęcie projektowanego rozwiązania oznacza, że orzeczenie nawiązki stanie się niezależne od tego, czy cele kary za tym przemawiają. Dostrzec należy, że przeciwko nowej postaci nawiązki przemawia jej zakres. Z treści projektowanego art. 47 § 2 k.k. wynika, że nawiązka zostanie orzeczona wobec każdego sprawcy przestępstwa przeciwko środowisku. Nastąpi to zarówno wobec sprawcy przestępstwa o znacznej społecznej szkodliwości (np. w przypadku art. 182 § 1 k.k., tj.</p>
--	---

	<p>zanieczyszczenie środowiska w znacznych rozmiarach), jak i typu czynu zabronionego niewielkiego ładunku spofecznej szkodliwości np. wzniesienie lub powiększenie istniejącego obiektu budowlanego albo prowadzenie działalności gospodarczej zagrażającej środowisku (art. 188 k.k.). Nie można pominąć i tego, że orzeczenie nawiązki na podstawie art. 47 § 2 k.k. nie jest uzależnione od formy stadialnej lub zjawiskowej przestępstwa, stanowiącego podstawę materialną nawiązki. Możliwe jest jej orzeczenie w wypadku usiłowania lub przygotowania przestępstwa, jak też wobec współuczestników przestępstwa (współsprawców, podżegaczy i pomocników) (tak np. R.A. Stefański (w:) R. A. Stefański (red.), <i>Kodeks karny. Komentarz</i>, Warszawa 2020, Legalis, komentarz do art. 47 k.k.). O ile w obowiązującym stanie prawnym, z uwagi na charakter fakultatywny nawiązki, sąd może zaniechać jej orzeczenia, o tyle po wprowadzeniu projektowanego rozwiązania, taka możliwość będzie wykluczona.</p> <p>IV. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, poprzez dodanie art. 130a i jednoczesne uchYLENIE w art. 131 pkt 12, proponuje się uzupełnić katalog kar za wypalanie łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów o karę ograniczenia wolności. W przypadku ukarania za to wykroczenie można będzie także orzec obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego. Ponadto, w dodanym art. 130a przewiduje się także podwyższenie górnej granicy grzywny do kwoty 30 000 złotych. Możliwość taką daje art. 24 § 1 kw., zgodnie z którym grzywnę wymierza się w wysokości od 20 do 5 000 złotych, chyba że ustawa stanowi inaczej. Nowa propozycja nie jest konstrukcją nową, gdyż rozwiązanie takie już funkcjonuje w obrocie prawnym, tj. dla przykładu w ustawie z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2020 r., poz.</p>
--	---

	<p>2018). Jednocześnie zwrócić należy uwagę, że w dodanym art. 131b, w odniesieniu do tego samego wykroczenia, przewiduje się ponadto wprowadzenie nowej administracyjnej kary pieniężnej w wysokości do 30 000 złotych, która może być wymierzona przez właściwego ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska. W ocenie Projektodawcy, taka propozycja ma służyć zadośćuczynieniu za wyrządzone szkody oraz pozyskaniu środków na restytucję. Wprowadzenie podwójnego reżimu odpowiedzialności zbudowanego na tym samym zachowaniu sprawczym (tj. wypalaniu łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych, trzcinowisk lub szuwarów) budzi jednak wątpliwości. Projektodawca nie wskazał, że odpowiedzialność karna osoby fizycznej będzie niewystarczająca, a w konsekwencji niezbędna jest odpowiedzialność w postaci kary pieniężnej. Tymczasem, jak wskazuje Trybunał Konstytucyjny, środki zgodne z zasadą proporcjonalności, to środki niezbędne. Chodzi tu o takie środki, które chronią określone wartości w sposób niemożliwy do osiągnięcia za pomocą innych środków. Przesłanka niezbędności wymaga skorzystania ze środków możliwie najmniej uciążliwych dla podmiotów, których prawa lub wolności ulegną ograniczeniu w wyniku ustanowienia danego uregulowania (por. wyrok TK z 16 lipca 2009 r., sygn. Kp 4/08, OTK ZU nr 7/A/2009, poz. 112). Spełnienie powyższych postulatów wymaga bliższej analizy w każdym konkretnym przypadku ograniczenia prawa lub wolności, w szczególności przez skonfrontowanie wartości i dóbr chronionych daną regulacją z tymi, które w jej efekcie podlegają ograniczeniu, jak również przez ocenę metody realizacji ograniczenia. Projektodawca zatem nie wykazał jednak, że osiągnięcie zakładanego celu nie byłoby możliwe</p>
--	--

		<p>przy istnieniu jednego reżimu odpowiedzialności, co budzi uzasadnione wątpliwości w świetle art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.</p> <p>Na koniec należy dodać, że treść rozdziału „Przepisy karne” pozostaje w sprzeczności z Zasadami techniki prawodawczej (Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, Dz. U. 2016 r., poz. 283). W świetle wskazanych zasad przepisy dotyczące kar pieniężnych oraz przepisy karne powinny zostać zamieszczone w odrębnych rozdziałach ustawy. Tylko na zasadzie wyjątku przyjęto, że w uzasadnionych przypadkach, w szczególności jeżeli kara pieniężna jest związana z naruszeniem przepisów ustrojowych lub proceduralnych, przepisy o karach pieniężnych można zamieszczać bezpośrednio po przepisach, z którymi jest związane wprowadzenie tych kar (§ 24 ust. 1a Zasad techniki prawodawczej). Wyjątek ten nie znajduje zastosowania do opiniowanego projektu.</p> <p>V. W podsumowaniu wskazać należy, że przedłożony do zaopiniowania projekt o ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej wymaga dalszych prac legislacyjnych. W obecnym kształcie, proponowane rozwiązania w zakresie przepisów karnych nie zostały uzasadnione, budzą wątpliwości z perspektywy zasady proporcjonalności, systematyki wewnętrznej granic ustawowego zagrożenia oraz Zasad techniki prawodawczej.</p>	
22.	Związek Powiatów Polskich	<p>1. W naszej ocenie w zakresie zmian proponowanych w opiniowanym projekcie ustawy wpisuje się rozwiązanie problemów związanych ze stosowaniem przepisu art. 24a ustawy o odpadach, regulującego miejsca dla pojazdów zatrzymanych wraz z odpadami. W związku z tym apelujemy o wprowadzenie korekt rozwiązujących</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo</p> <p>1. Uwaga nie dotyczy projektu ustawy.</p> <p>2. Projekt spełnia wymogi wynikające z Zasad techniki prawodawczej, a każde bieżące</p>

	<p>problemy wskazane m.in. w piśmie skierowanym przez nas na posiedzenie Zespołu ds. Infrastruktury KWRIST, które odbyło się 24 czerwca 2021 r.</p> <p>Uzasadnienie uwagi:</p> <p>Jak dotychczas wciąż nie odbyło się spotkanie robocze dotyczące tej sprawy, choć taka była konkluzja z posiedzenia Zespołu, które odbyło się 24 czerwca 2021 roku. Nie zmienia to jednak faktu, że wprowadzenie modyfikacji w art. 24a ustawy o odpadach jest niezbędne.</p> <p>2. Projekt powinien zostać dostosowany do wymogów legislacyjnych, tj. w tekście projektu powinny znaleźć się jedynie fragmenty przepisów, którym nadawane jest nowe brzmienie – zamiast cytowania całych jednostek, w których zmieniane są tylko np. ostatnie wyrazy.</p> <p>Uzasadnienie uwagi:</p> <p>Uwaga o charakterze redakcyjno-legislacyjnym.</p> <p>3. Art. 1 pkt 3 projektu (zmieniający art. 182 § 2 ustawy – Kodeks karny)</p> <p>Proponowany poziom zagrożenia dla przestępstwa nieumyślnego w zakresie zanieczyszczenia wody, powietrza lub powierzchni ziemi ma osiągnąć maksymalny dopuszczalny przez Kodeks poziom (do 5 lat), co może budzić wątpliwości.</p> <p>Uzasadnienie uwagi:</p> <p>Jakkolwiek przedmiotowe przestępstwo jest karygodne i naganne, to jednak w Kodeksie maksymalna wysokość kary za czyn popełniony nieumyślnie na poziomie 5 lat jest przez ustawodawcę wykorzystywana tylko w najcięższych przypadkach.</p> <p>4. Art. 4 pkt 1 (dodający art. 130a do ustawy o ochronie przyrody)</p> <p>W kontekście kary za wypalanie łąk, pastwisk, nieużytków, rowów itd. ważniejsza od wysokości kary jest</p>	<p>uchylenia są na bieżąco usuwane. GIOŚ współpracuje w tym zakresie z RCL.</p> <p>3. Zmieniono sankcje karne w art. 181 § 1-3, art. 182, art. 185 oraz art. 186 § 1 kk dostosowując je do systematyki kk. Jednocześnie uzupełniono uzasadnienie i OSR o test proporcjonalności.</p> <p>4. W uzasadnieniu i OSR wskazano, iż <i>Przedstawione zmiany mają na celu przewencję ogólną i indywidualną oraz realizację konstytucyjnego obowiązku ochrony środowiska przez władze publiczne. Nowe sankcje karne będą w lepszym stopniu odpowiadać stopniowi społecznej szkodliwości czynu i zawinienia.</i></p> <p>5. W związku z usunięciem art. 131b z uwagi na możliwość naruszenia zasady <i>Ne bis in idem</i> nie jest możliwe uwzględnienie zgłoszonej uwagi.</p>
--	---	---

		<p>jej nieuchronność. Uzasadnienie uwagi: Zwracamy uwagę na tę kwestię, aby podobny nacisk jak na zaostrenie kar położyć na ściganie sprawców i egzekwowanie kar.</p> <p>5. Art. 4 pkt 3 (dodający art. 131b do ustawy o ochronie przyrody)</p> <p>Konstrukcja przepisu będzie powodowała problemy interpretacyjne.</p> <p>Uzasadnienie uwagi: Zgodnie z art. 189a §2 K.p.a.w przypadku uregulowania w przepisach odrębnych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przesłanek wymiaru administracyjnej kary pieniężnej, 2) odstąpienia od nałożenia administracyjnej kary pieniężnej lub udzielenia pouczenia, 3) terminów przedawnienia nakładania administracyjnej kary pieniężnej, 4) terminów przedawnienia egzekucji administracyjnej kary pieniężnej, 5) odsetek od zaległej administracyjnej kary pieniężnej, 6) udzielania ulg w wykonaniu administracyjnej kary pieniężnej <p>– przepisów niniejszego działu w tym zakresie nie stosuje się.</p> <p>W orzecnictwie sąwoadministracyjnym dominującym stał się kierunek wykładni zgodnej, z którym zawarcie w ustawie szczególnej regulacji odnoszących się do jednej z instytucji wymienionych w art. 189a § 2 k.p.a. nie oznacza, że automatycznie brak będzie możliwości stosowania przepisów k.p.a. w odniesieniu do innych instytucji, o których mowa w art. 189a § 2 k.p.a. - jeśli ustawa szczególna ich nie reguluje. Tak przykładowo Wyrok NSA z dnia 14 lipca 2020 r. II OSK 943/20. Jednocześnie zaczęły</p>
--	--	---

		<p>pojawiać się orzeczenia, wskazujące na możliwość łączenia przepisów ogólnych z k.p.a. i szczególnych. Przykładowo w wyroku WSA w Gorzowie Wilkp. Z 19 sierpnia 2021 r. sygn. II SA/GO 293/21 wskazano, że przyjęcie poglądu, że dany przepis ustawy szczególnej w sposób autonomiczny i wyczerpujący reguluje dyrektywę wymiaru kary administracyjnej w sprawie naruszeńby fundamenty normatywne i aksjologiczne całej regulacji ogólnej dotyczącej administracyjnych kar pieniężnych przewidzianej działem IVa kodeksu postępowania administracyjnego, która ma mieć charakter ogólny i stosowalny w całym obszarze administracyjnych kar pieniężnych. Mając też na względzie funkcje, cel i cały kontekst systemowy tej kary nie sposób uznać, że dyrektywy jej wymiaru mogą być zawężone i surowsze w stosunku do dyrektyw dotyczących wymiaru kar za zdecydowanie bardziej szkodliwe i niebezpieczne społecznie delikty administracyjne. Prowadziłoby to do naruszenia chronionych konstytucyjnie zasad równości i proporcjonalności.</p> <p>Odnosząc powyższe do projektowanej regulacji, przykładowo w art. 131a ust. 2 wskazano, że wysokość kary jest uzależniona od wysokości środków koniecznych do przywrócenia stanu poprzedniego. Pojawia się zatem pytanie czy organ będzie uprawniony do korzystania z innych przesłanek miarkowania kary wynikających z K.p.a.</p>
--	--	--

Ponadto, po spotkaniu roboczym w Ministerstwie Sprawiedliwości:

- w art. 145 § 1, art. 154 § 2 oraz art. 162 § 1 Kodeksu wykroczeń usunięto karę nagany
- w art. 162 § 2 Kodeksu wykroczeń zwiększono dolną granicę ustawowego zagrożenia do 1000 zł

w celu zachowania systematyki Kodeksu wykroczeń.

Oprócz tego zmieniono art. 4 ust. 4 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

DYREKTOR
Departamentu Zwalczania Przesłuchanych Środowiskowej
Magdalena Jabłońska

Specjalista
Adam Skoczeń

Dyrektor
Departamentu Prawnego
Joanna Wyczyńska

p.o. Główny Inspektor
Ochrony Środowiska
Michał Mistrzak

Tabela uwag do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej, zgłoszonych w trakcie ponownego opiniowania

L.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi	Stanowisko GIOŚ
1.	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska	<p>Projekt zakłada zmiany w art. 181 Kodeksu karnego, w tym dodanie do tego przepisu sankcji za uszkadzanie siedlisk przyrodniczych, przy czym mowa jest w § 3 o siedliskach przyrodniczych pozostających pod ochroną gatunkową. Należy wskazać, że ochrona gatunkowa dotyczy gatunków zwierząt (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 2183)), roślin (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 1409)) i grzybów (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. poz. 1408)), a nie siedlisk przyrodniczych. Siedliska przyrodnicze podlegają ochronie na mocy wprowadzonych zakazów w ww. rozporządzeniach, wyłącznie gdy są siedliskami gatunków objętych ochroną gatunkową. Na marginesie należy zauważyć, że definicja legalna siedliska przyrodniczego zawarta jest w ustawie o ochronie przyrody (art. 5 pkt 17) i brzmi: „obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne”. Jest to ujęcie szerokie i dotyczy nie tylko obszarów chronionych, ale również wszelkich siedlisk występujących na terenie Polski czyli każdego naturalnego zbiorowiska roślinnego (np. wszystkich trwałych użytków zielonych na terenach rolnych). Nie jest wiadome czy intencją autora projektu było wprowadzenie karalności za niszczenie wszelkich siedlisk przyrodniczych, w tym tych</p>	<p>Uwagi uwzględnione Art. 181 § 1-3 kk otrzymały brzmienie, zaproponowane przez GDOŚ.</p>

	<p>nieobjętych ochroną prawną.</p> <p>Jednocześnie w uzasadnieniu wskazuje się jedynie na inny wymiar kary za czyn z art. 181, brak jest jednak uzasadnienia dla dodania do tego przepisu siedlisk przyrodniczych, nie jest zatem jasne, jaki był cel nowelizacji w tym zakresie. Mając jednak na uwadze treść dyrektywy 2008/99/WE, wydaje się, że karalne powinno być jedynie niszczenie lub uszkodzenie siedlisk przyrodniczych na terenach chronionych, dlatego też dodanie siedlisk przyrodniczych do § 3 jest zbędne i wykracza poza wymogi ww. dyrektywy.</p> <p>Dodatkowo należy wskazać, że ochrona gatunkowa obejmuje nie tylko gatunki roślin i zwierząt, ale także gatunki grzybów (kiedyś traktowane jako część świata roślin), a także siedliska gatunków chronionych.</p> <p>Proponuje się także zastąpić wyrażenie "w świecie roślin i zwierząt" na wyrażenie "środowisko przyrodnicze", które jest zdefiniowane w ustawie o ochronie przyrody (art. 5 pkt 20) - zarówno w art. 181, jak i następnym, tj. art. 182-185 Kodeksu karnego, co pozwoli na uniknięcie ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych.</p> <p>Wobec powyższego proponuje się następujące brzmienie art. 181:</p> <p>„§ 1. Kto powoduje zniszczenie w środowisku przyrodniczym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.</p> <p>§ 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy lub uszkadza rośliny, zwierzęta, grzyby lub ich siedliska, lub siedliska przyrodnicze, powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.</p> <p>§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy lub uszkadza rośliny,</p>
--	---

	zwierzęta, grzyby pozostające pod ochroną gatunkową lub ich siedliska, powodując istotną szkodę.”	
2. Pomorski WIOŚ	<p>Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska planuje zawrzeć porozumienie z Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Gdańsku w sprawie współdziałania w celu wykrywania i zapobiegania naruszeń prawa w obszarze ochrony środowiska.</p> <p>W toku uzgadniania treści porozumienia stwierdzono, że zakres współpracy jest do pewnego stopnia ograniczony brakiem uprawnień organów Inspekcji Ochrony Środowiska do uzyskiwania od organów KAS informacji objętych tajemnicą skarbową.</p> <p>Katalog podmiotów, którym mogą być udostępnione akta objęte tajemnicą skarbową został ujęty w art. 298 ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1540 z późn. zm.). Wśród wymienionych tam podmiotów brak jest organów Inspekcji Ochrony Środowiska, które obecnie mogą mieścić się jedynie w kategorii „innych organów - w przypadkach i na zasadach określonych w odrębnych ustawach...” (pkt 7).</p> <p>Zasady udostępniania organom Inspekcji Ochrony Środowiska informacji objętych tajemnicą skarbową nie zostały jednak w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska określone. Trudno bowiem takie uprawnienie wywodzić z przepisów dotyczących współpracy organów (art. 17 ust. 1), udzielania pomocy przy czynnościach kontrolnych (art. 10a ust. 1) czy udostępniania informacji uzyskanych w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych, niezbędnych do wykonywania czynności z art. 10b ust. 2 (art. 10e).</p> <p>Z racji tego, że ujawnienie tajemnicy skarbowej bez upoważnienia stanowi czyn polegający odpowiedzialności karnej, a osoby obowiązane do jej przestrzegania składają pisemne przyrzeczenie (art. 294 §2), nie sposób oczekiwać</p>	<p>Uwagi nieuwzględnione</p> <p>W przypadku uwzględnienia uwag GIOŚ naraziłby się na zarzut naruszenia § 92 Zasad techniki prawodawczej (§ 92 1. Jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. 2. Odstąpienie od zasady wyrażonej w ust. 1 jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmieniającymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach.).</p>

od organów KAS udostępnienia tych informacji pomimo tego, że w toku wykonywania kontroli lub czynności z art. 10b mogłyby się okazać bardzo pomocne.

Faktem jest, że w toku wykonywania kontroli inspektor jest uprawniony do żądania okazania dokumentów, w tym dokumentów finansowych i udostępniania wszelkich danych związanych z problematyką kontroli (art. 9 ust. 2 pkt 7 ustawy o IOŚ), niemniej, inspektor nie ma praktycznych możliwości ustalenia czy przedłożony przez kontrolowanego zestaw dokumentów finansowych jest kompletny. Poza dokumentami przedłożonymi przez kontrolowanego, inspektor ma możliwość uzyskania innych, nieujawnionych dokumentów, jedynie przez skierowanie analogicznego żądania wobec podmiotów, z którymi kontrolowany współpracuje, a w przypadku wykazania, że kontrolowany pewne dokumenty zataił – zastosowania przewidzianych prawem środków dotyczących utrudniania czynności kontrolnych. Niemniej, wymiar tego utajenia-utrudniania oraz znaczenie dla sprawy dokumentów, które nie zostały przedłożone, pozostaje nie do końca znany.

Umożliwienie Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanie od organów KAS danych pozwalających weryfikować kompletność i autentyczność dokumentów finansowych żądanych przez inspektora podczas kontroli mogłoby istotnie przyczynić się do skuteczności wykrywania również naruszeń z zakresu ochrony środowiska poprzez w szczególności:

- 1) ustalenie skali oraz okoliczności naruszenia, którą jest uzyskany z nielegalnego działania przychód, co stanowiłoby jedną z przesłanek ustalenia wymiaru administracyjnej kary pieniężnej za naruszenia z zakresu gospodarki odpadami,
- 2) identyfikację innych podmiotów związanych z naruszeniem,

	<p>3) ustalenie stanu faktycznego w sytuacji, gdy podmioty gospodarcze działają wspólnie, przy czym jeden z nich tę działalność pozoruje, co ma na celu skierowanie sankcji na podmiot w stosunku do którego wszelkie działania w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze pieniężnym kończą się niepowodzeniem,</p> <p>4) działania związane z fikcyjnym przekazywaniem odpadów w celu osiągnięcia korzyści związanych z wprowadzaniem do obrotu nielegalnie pozyskanych funduszy (praktycznie nie ma w takim przypadku innego sposobu weryfikacji, czy nastąpił przepływ środków).</p> <p>Wydaje się, że aktualna współpraca w tym zakresie może się ograniczać jedynie do potwierdzania, czy dany dokument finansowy, który już jest w posiadaniu organu Inspekcji Ochrony Środowiska, funkcjonuje w obiegu skarbowym, tj. czy stanowi rzeczywistą fakturę, czy jedynie przypominający fakturę wydruk, wytworzony na potrzeby kontroli i czy od danej czynności został odprowadzony podatek.</p> <p>W przypadku uznania powyższej propozycji za zasadną, stosowne zmiany w Ordynacji podatkowej oraz w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska mogłyby zostać zaproponowane, np. w toku procedowania projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej.</p>	
3.	Małopolski WIOŚ	<p>Uwaga uwzględniona W art. 183 kk usunięto słowo „istotne”.</p>

	<p>odzysku, nieszkodliwia albo transportuje odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrazić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”</p> <p>Przywrócenie starego brzmienia przepisu jest cofnięciem się do stanu gdy udowodnienie tego przestępstwa było wręcz niemożliwe. Oczywiście jest, że linia orzecznicza sądów wskazuje jak należy interpretować słowo „istotne” jednakże w kwestiach ochrony środowiska gdy brak jest wymiernych cech prowadzić to będzie do sytuacji gdy w celu udowodnienia istotnego wpływu na środowisko niezbędne będzie przeprowadzenie monitoringu tego wpływu i dopiero po udowodnieniu jego trwałości podjęcie działań. Jest to sprzeczne z wszelkimi zasadami ochrony środowiska, gdyż w takich sytuacjach niezbędne jest niezwłoczne działanie tak aby wyeliminować źródło zanieczyszczenia, a finalnie przepis ten nie tylko ma za zadanie ukaranie sprawcy czynu zabronionego, ale też jest jednym z przepisów mających na celu przymuszenie sprawcy do działania zgodnie z prawem.</p> <p>Wskazujemy, że poprzednie brzmienie przepisu było źródłem sytuacji gdy postępowania w których wykonane badania wskazywały wielokrotnie pogorszenie badanych parametrów były umarzane jako postępowania w których nie wykazano aby spełnione zostały przesłanki określone w przedmiotowym przepisie.</p>	
4.	<p>RDOŚ Poznań</p> <p>1. W art. 183 kk § 1 potrzebne jest jeszcze wskazanie na magazynowanie odpadów, w szczególności w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym.</p> <p>2. Art. 154 kw. - § 2. Kto na nienależący do niego grunt polny wyrzuca kamienie, odpady, złom, padlinę lub inne nieczystości podlega karze grzywny nie niższej niż 500</p>	<p>Uwagi nieuwzględnione</p> <p>1. W ocenie GIOŚ pojęcia „składa” i „magazynuje” można traktować jako synonimy. Zgodnie z definicją w Słowniku Języka Polskiego PWN magazynować oznacza „1.</p>

	<p>złotych". Warto byłoby wpisać definicję ustawową gruntu polnego chyba że chodziło o grunt rolny zamiast polny. Zgodnie bowiem z ustawą o gruntach rolnych i leśnych grunt rolny jest pojęciem szerszym, (np. obejmuje też parki wiejskie, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, grunty zrekultywowane dla potrzeb rolnictwa, ogródki działkowe, ogrody botaniczne, oczka wodne), co dawałoby ochronę docelowo większej rodzajowo grupie gruntów. Dla porównania w zmianie proponowanej do ustawy o ochronie przyrody jest mowa o gruntach rolnych. Może zatem warto to ujednotlić.</p> <p>3. Art. 154 kw - „§ 4. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.” Obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego dla sprawy powinien być obligatoryjny, jeżeli jest możliwość przywrócenia do stanu poprzedniego, bo sama kara wymierzona w minimalnej wysokości, tj. 500 zł może być mało skuteczna.</p> <p>4. Art. 162 kw „§ 2. Jeżeli czyn sprawy polega na zakopywaniu, zatapianiu, odprowadzaniu do gruntu w lasach lub w inny sposób składowaniu w lesie odpadów, sprawca podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 złotych”. W ocenie tutaj. RDOŚ lepiej byłoby wpisać określenie: „porzucaniu odpadów” niż „składowaniu odpadów”, bo generalnie składować odpady zgodnie z ustawą o odpadach można wyłącznie na składowiskach odpadów. Pozostawienie tych zapisów może utrwalać niepoprawne zachowania. Porzucanie kojarzy się z czymś bardziej niedopuszczalnym niż składowanie, które jest jednym z działań dopuszczalnych w zakresie gospodarki odpadami. Przywrócenie do stanu poprzedniego w takich przypadkach (jeżeli jest możliwe) również powinno być obligatoryjne.</p>	<p>«składać, przechowywać coś w jakimś pomieszczeniu lub pojemniku» 2. «gromadzić, odkładać coś w celu późniejszego wykorzystania» (link: https://sjp.pwn.pl/slowniki/magazynowa%C4%87.html, dostęp: 03.12.2021 r.).</p> <p>2. W orzecnictwie wskazuje się, iż „Grunt polny, o którym mowa w art. 154 § 2 k.w. jest pojęciem szerszym od pojęcia gruntu rolnego i obejmuje poza nim także nieużytki, łąki, polany pastwiska itp.” (wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 maja 2014 r., sygn. akt XI Ka 257/14, LEX nr 1900647).</p> <p>3. Ustawodawca nie może ograniczać zakresu uznania sędziowskiego. Przepis musi uwzględniać znamiona strony podmiotowej i przedmiotowej czynu zabronionego.</p> <p>4. W uzasadnieniu, odnosząc się do nowego art. 183 § 5a kk, projektodawca przytoczył wyrok z dnia 11 listopada 2004 r. w sprawie C-457/02 Niselli, w którym wskazano, iż „ (...) porzucenie i unieszkodliwienie przedmiotu lub substancji stanowią dwa spośród innych</p>
--	--	---

	<p>Uwaga ogólna: w projekcie nie stosuje się nomenklatury używanej w obecnym porządku prawnym, w szczególności w ustawie o odpadach. Może to rodzić dużo sporów ale również może przyczynić się do tego, że przepisy nie będą mogły być w praktyce stosowane.</p>	<p>sposobów usuwania”. Nie można utożsamiać składowania z porzucaniem. Ustawodawca nie może ograniczać zakresu uznania sędziowskiego. Przepis musi uwzględniać znamiona strony podmiotowej i przedmiotowej czynu zabronionego. Projekt ustawy jest spójny z innymi aktami prawnymi, w tym ustawą o odpadach. Jako przykład GIOŚ wskazuje, że w proponowanych przepisach kw słowo „śmieci” zastąpiono słowem „odpady”.</p>
<p>5. Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (uwaga przekazana e-mailem)</p>	<p>Uwaga nr 1 dotyczy dodawanego art. 188a KK: Chcielibyśmy zauważyć, że zaproponowana przez nas zmiana dodawanego art. 188a KK jest zgodna z zasadami tworzenia przepisów prawa. Proponowany przez nas przepis zachowuje normy abstrakcyjne i generalne, które miałyby zastosowanie do wszelkich sytuacji objętych jego dyspozycją. Zgodnie z naszą propozycją dodawany art. 188a miałby następujące brzmienie: „Art. 188a. Wobec sprawcy przestępstwa określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1, 3, 5a lub 6 lub w art. 184 § 1 lub 2, który dobrowolnie naprawił szkodę w całości lub w znacznej części, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.” Powyższe brzmienie eliminuje sytuację, w której okoliczności sprawy, rozmiar ewentualnej szkody i postawa sprawcy będą uzasadniać odstąpienie od wymierzenia kary, jednak</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo Art. 188a otrzymał brzmienie zaproponowane przez IOŚ PIB. W proponowanym brzmieniu art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi obligatoryjne wykluczenie z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne ograniczono do sprawców przestępstw środowiskowych popełnionych umyślnie.</p>

sąd z przyczyn technicznych nie będzie w stanie ustalić, że szkoda została naprawiona w 100%. Szkody środowiskowe, ze względu na swoją specyfikę, nierzadko wymagają specjalistycznych badań i analiz, stwierdzenie całkowitego naprawienia szkody może nie być możliwe lub wymagać niezwykle kosztownych badań, których przy obecnej propozycji art. 188a oskarżony będzie się domagał z uwagi na szansę na całkowite odstępnie od wymierzenia kary tylko pod warunkiem wykazania całkowitego naprawienia przez niego szkody.

Uwaga nr 2 dotyczy zmiany w art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi:

Zgodnie z dodaną literą „i” z postępowania o zawarcie umowy koncesji ma być wykluczona osoba fizyczna, którą prawomocnie skazano za przestępstwo „przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego”. Zaproponowana zmiana nie zawęża ww. wykluczenia do sprawców przestępstw umyślnych, chociaż takie rozwiązanie powinno zostać rozważone przynajmniej z uwagi na zasadę proporcjonalności wynikającą z art. 31 ust.

3 Konstytucji RP. Wytłumaczenie ewentualnej potrzeby rozciągnięcia ww. regulacji również na sprawców przestępstw nieumyślnych powinno się znaleźć w uzasadnieniu projektu ustawy.

Projektodawca zwrócił uwagę, że art. 32 ust. 1 ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane nie wskazuje znamion strony podmiotowej sprawcy czynu zabronionego. Należy w tym kontekście zauważyć, że: po pierwsze – nie wyłącza to możliwości uwzględnienia tego aspektu w dodawanym przepisie; po drugie – przestępstwa wyliczone w art. 32 ust. 1 (poza jednym przypadkiem – art. 296 § 4 KK) nie zawierają formy nieumyślnej ich popełnienia, natomiast

	<p>wszystkie przestępstwa przeciwko środowisku z rozdziału XXII KK, poza przestępstwem wskazanym w art. 188 KK, przewidują formę nieumyślną ich popełnienia – wobec tego uwzględnienie znamion strony podmiotowej będzie miało w tym przypadku dużo większe znaczenie.</p>	
<p>6.</p>	<p>Urząd Zamówień Publicznych</p> <p>W art. 5 Projektu zostały przewidziane zmiany art. 32 ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2021 r. poz. 541), zwanej dalej „ustawą o umowie koncesji”, które polegają z jednej strony na wprowadzeniu nowej, obligatoryjnej dla zamawiających publicznych przestanki wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu o zawarcie umowy koncesji w sytuacji prawomocnego skazania za przestępstwo przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego, a z drugiej strony wyłączeniem możliwości stosowania przez zamawiających publicznych odpowiadającej fakultatywnej przestanki wykluczenia wykonawcy.</p> <p>Należy zauważyć, że instytucja wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu służy eliminowaniu z tego postępowania wykonawców, których dotychczasowa działalność lub czynności podejmowane w danym postępowaniu naruszają warunki uczciwej konkurencji albo stoją w sprzeczności z podstawowymi wartościami wyrażonymi w prawie. W prawie Unii Europejskiej w obszarze systemu zamówień publicznych, do którego należą również umowy koncesji, obowiązują dyrektywy: dyrektywa 2014/24/UE (dyrektywa klasyczna), dyrektywa 2014/25/UE (dyrektywa sektorowa), dyrektywa 2009/81/WE (dyrektywa obronna) oraz dyrektywa 2014/23/UE (dyrektywa koncesyjna), w których katalog wartości chronionych i promowanych jest bardzo podobny. Przy czym we wszystkich wymienionych wyżej trzech dyrektywach</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo</p> <p>W proponowanym brzmieniu art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi obligatoryjne wykluczenie z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne ograniczono do sprawców przestępstw środowiskowych popełnionych umyślnie.</p> <p>GIOŚ pragnie pokreślić, iż zgodnie z art. 288 TFUE dyrektywa wiąże każde Państwo Członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków. Art. 38 ust. 7 dyrektywy koncesyjnej (dyrektywa 2014/23/UE) stanowi, iż zamawiający mogą wykluczyć lub zostać zobowiązani przez państwo członkowskie do wykluczenia z udziału w postępowaniu o udzielenie koncesji każdego wykonawcy, który naruszył obowiązki m.in. w dziedzinie prawa ochrony środowiska. Zastosowany w</p>

	<p>regulacja w zakresie przewidzianych prawem podstaw wykluczenia wykonawców z udziału w postępowaniu przez zamawiających publicznych jest identyczna.</p> <p>Dyrektywa koncesyjna w art. 38 ust. 7, podobnie jak dyrektywa klasyczna w art. 57 ust. 4, przewidują, że instytucje zamawiające mogą wykluczyć lub zostać zobowiązane przez państwa członkowskie do wykluczenia z postępowania każdego wykonawcy, który naruszył obowiązki m.in. z zakresu ochrony środowiska.</p> <p>Zmiany w polskim systemie zamówień publicznych, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2021 r. respektują jednorodność rozwiązań prawnych przyjętych w prawie europejskim w zakresie podstaw wykluczenia wykonawców. Stąd ustawodawca polski, mając na względzie jednolitość rozwiązań w obrębie systemu zamówień publicznych zdecydował o analogicznej regulacji podstaw wykluczenia wykonawców tak w postępowaniu o zawarcie umowy koncesji jak również w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1129 i 1598).</p> <p>Ustawodawca polski przyjął dla systemu zamówień publicznych zasadę, że to zamawiający podejmuje decyzję o tym, czy w danym postępowaniu będzie stosowana przesłanka wykluczenia wykonawców ze względu na naruszenia przez nich przepisów z zakresu ochrony środowiska. Zamawiający będąc gospodarzem postępowania odnosi decyzję w tej sprawie do przedmiotu zamówienia, mając na względzie również to jakie skutki dla konkurencji może wywołać zastosowanie tej fakultatywnej przesłanki wykluczenia.</p> <p>Projektowane zmiany art. 32 ustawy o umowie koncesji</p>
<p>ww. przepisie spójnik „lub” wskazuje, że mamy do czynienia z alternatywą łączną. W orzecznictwie trafnie wskazuje się, iż „Spójnik „lub” w sensie logicznym (matematycznym) może być stosowany tylko w jednym znaczeniu zgodnie z którym A lub B oznacza: A, B, A+B. Jest to tak zwana alternatywa łączna, pozwalająca na połączenie dwóch zdań równorzędnych. Potwierdzeniem owych twierzeń jest stanowisko zaprezentowane przez profesora Z. Ziemińskiego, w podręczniku pt. "Logika praktyczna". Na s. 87 tego podręcznika prof. Ziemiński przytacza przykłady wypowiedzi, w których używa zamiennie spójnika "lub" oraz spójnika "albo" pisząc: "1. Nabywca otrzymał części zamienne lub bon na bezpłatną naprawę. 2. Nabywca otrzymał części zamienne albo bon na bezpłatną naprawę. W pierwszym przypadku stwierdza się, że nabywca otrzymał przynajmniej jedno, a nie wyklucza się, że otrzymał i części i bon. W drugim przypadku stwierdza się, że otrzymał jedno i tylko jedno z tych dwóch." (Wyrok NSA z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. akt I OSK 2528/12, link: https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/01050CA57A, dostęp: 03.12.2021 r.). W</p>	

	<p>prowadzą do nieuzasadnionego zróżnicowania podstaw wykluczenia w obrębie systemu zamówień publicznych. Zamawiający publiczni będą mogli stosować bardziej elastyczne regulacje w przypadku wykluczenia wykonawców z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, niż w przypadku wykluczenia wykonawców z postępowania o zawarcie umowy koncesji. Ponadto wprowadzenie projektowanego rozwiązania nie opiera się na żadnych analizach dotyczących skutków jego wprowadzenia, w tym ograniczenia konkurencji w postępowaniach o zawarcie umowy koncesji, w których konkurencyjność z natury tych postępowań i tak nie jest wysoka.</p> <p>W związku z powyższym wnoszę o wykreślenie art. 5 Projektu.</p> <p>Jednocześnie zwracam uwagę, że zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o umowie koncesji organem właściwym w sprawach umowy koncesji jest Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, który na podstawie art. 52 ust. 2 pkt 1 tej ustawy m.in. opiniuje projekty aktów normatywnych dotyczące umowy koncesji. Projektowana zmiana nie została natomiast przedstawiona do zaopiniowania na etapie skierowania projektu uzgodnień, konsultacji i opiniowania.</p>	<p>wyroku z dnia 19 stycznia 1982 r. w sprawie 8/81 Ursula Becker przeciwko Finanzamt Münster-Innenstadt TSUE w pkt. 21-23 orzekł, iż „(...) o ile na mocy art. 189 rozporządzenia są bezpośrednio stosowane, a w konsekwencji ze względu na swój charakter mogą być bezpośrednio skuteczne, o tyle jednak nie wynika z tego, że inne kategorie aktów, do których odnosi się ten artykuł, nie mogą nigdy wywołać analogicznych skutków.</p> <p>Byłoby bowiem niezgodne z wiążącym charakterem, jaki mają dyrektywy na mocy art. 189, aby jednostki pozbawione były możliwości powoływania się na obowiązki ustanowione w dyrektywie.</p> <p>Zwłaszcza w przypadku gdyby władze wspólnotowe nałożyły dyrektywą na państwa członkowskie obowiązek podjęcia określonych działań, skuteczność („effet utile”) takiego aktu zostałaby osłabiony, gdyby zainteresowane podmioty nie mogły powołać się na ten akt przed sądem, a sądy krajowe nie mogły uwzględnić go jako elementu prawa wspólnotowego.” (link: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=91168&pageIndex=0&doclang=pl&mode=lst)</p>
--	---	--

<p>&dir=&occ=first&part=1&cid=32874541, dostęp: 03.12.2021 r.).</p>	<p>Warto wskazać, że zgodnie z § 44 ust. 1 pkt 5 austriackiej ustawy o udzieleniu koncesji (Bundesgesetz über die Vergabe von Konzessionsverträgen (Bundesvergabegesetz Konzessionen 2018 – BVergGKonz 2018), StF: BGBl. I Nr. 65/2018 (NR: GP XXVI RV 69 AB 96 S. 21. BR: AB 9961 S. 879.), letzte Änderung: BGBl. I Nr. 100/2018 (NR: GP XXVI RV 329 AB 413 S. 57. BR: 10079 AB 10082 S. 888.), https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20010294, dostęp: 09.12.2021 r.) zamawiający obligatoryjnie wyklucza z postępowania przedsiębiorcę, poważnie naruszającego w ramach swojej działalności przepisy dotyczące m.in. ochrony środowiska, co zostało udowodnione przez zamawiającego.</p> <p>W projekcie usunięto zapis: „Do postępowania o zawarcie umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy oraz odwołań i skarg dotyczących tych postępowania stosuje się przepisy dotychczasowe”.</p>
---	---

		<p>Projekt został umieszczony w BIP Rządowy Proces Legislacyjny. Każdy zainteresowany podmiot mógł się z nim zapoznać i zgłosić uwagi. GIOŚ uwzględnił uwagę Ministra Rozwoju i Technologii i podczas ponownego opiniowania skierował projekt do zaopiniowania przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych.</p>
<p>7. Warmińsko-Mazurski WIOŚ</p>	<p>W proponowanym projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej z dnia 15 października 2021 r. ustawodawca skupił się na problemie nieprawidłowego postępowania z odpadami i występowania pożarów. W ww. projekcie zabrakło zmian dotyczących zaostżenia kar za wylewanie nieczystości płynnych z jednostek pływających do jezior i innych wód powierzchniowych oraz przygotowania do wprowadzenia całkowitego zakazu stosowania toalet morskich na łodziach pływających po wodach śródlądowych. Podkreślić należy, iż jeziora mają ograniczoną pojemność pod względem możliwości przyjmowania zanieczyszczeń i naturalnego mechanizmu samooczyszczania. Naturalnie główne źródła biogenów pochodzą ze zlewni, mając postać doptywów, wówczas retencja pierwiastków odpowiedzialnych za eutrofizację i zanieczyszczenie następowała w trzcinowiskach, które działały jak naturalny filtr. Jednakże w przypadku dostarczenia biogenów i ścieków bezpośrednio do toni wodnej nie można liczyć na taki mechanizm samooczyszczania. W związku z powyższym, intencje ustawodawcy powinny się skupić na zatrzymaniu dopływu biogenów do jezior z uwagi na obserwowany w ciągu ostatnich kilkunastu lat wzrost ilości dużych łodzi</p>	<p>Uwagi nieuwzględnione Ewentualne uwzględnienie uwagi mogłoby stanowić naruszenie § 20 ust. 1 pkt 1 Regulaminu pracy Rady Ministrów (Do opracowania, prowadzenia procesu uzgodnień, konsultacji publicznych lub opiniowania oraz wnoszenia do rozpatrzenia projektu dokumentu rządowego jest uprawniony członek Rady Ministrów, stosownie do zakresu swojej właściwości). Nadzór nad bezpieczeństwem żeglugi śródlądowej, przeprowadzanie inspekcji statków oraz kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących żeglugi na śródlądowych drogach wodnych, w portach, przystaniach i zimowiskach, wykonują uprawnieni do przeprowadzenia inspekcji pracownicy urzędów żeglugi śródlądowej (art. 10 ust. 1 w zw. z art. 9 ust. 2 pkt 1, 2 i 4 ustawy o żegludzie</p>

	<p>pełnomorskich na wodach polskich jezior. Zmiany legislacyjne w tym zakresie powinny być podjęte niezwłocznie, aby nie doszło do nieodwracalnych skutków dla środowiska wodnego.</p>	<p>śródlądowej). Zgodnie z art. 47 ww. ustawy zabrania się wyrzucania ze statków przedmiotów i wylewania substancji mogących stanowić przeszkodę lub niebezpieczeństwo dla żeglugi bądź innych użytkowników śródlądowych dróg wodnych albo zanieczyszczać drogę wodną. Szczegółowe regulacje określono w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 21 maja 2003 r. w sprawie warunków gromadzenia, przechowywania i usuwania odpadów i ścieków ze statków żeglugi śródlądowej (Dz. U. poz. 973). Nieprzestrzeganie tych przepisów jest wykroczeniem, sankcjonowanym w art. 62 pkt 7 i 9 ww. ustawy.</p>
<p>8. Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców</p>	<p>Pragnę po pierwsze podziękować za uwzględnienie części uwag Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców wyrażonych w opinii z 2 września 2021 r. znak WPL.707.2021.GS, w tym w szczególności postulatów w zakresie sankcji za przestępstwa popełnione nieumyślnie. Jednocześnie informuję, że w pozostałym zakresie Rzecznik MSP podtrzymuje stanowisko wyrażone w powołanej wyżej opinii z 2 września 2021 r.</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo W art. 47 § 4 otrzymał brzmienie: „§ 4. W szczególności, gdy wymierzona odpowiedzialność, gdy wymierzona odpowiedzialność, gdy wymierzona odpowiedzialność dla sprawy uszczerbek dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny lub gdy pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, sąd może ją wymierzyć w wysokości niższej niż wskazana w § 2 i 3.”.</p> <p>Art. 188a kk otrzymał następujące brzmienie: „Art. 188a. Wobec sprawcy przestępstwa określonego w</p>

art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1, 3, 5a lub 6 lub w art. 184 § 1 lub 2, który dobrowolnie naprawił szkodę w całości lub w znacznej części, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.”.

Odnosnie do art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, zgodnie z sugestią Ministerstwa Sprawiedliwości, przepis ten został zmieniony i otrzymał następujące brzmienie: „3. Czynnności, o których mowa w ust. 2 pkt 3-8, mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji, o której mowa w art. 9b ust. 1, z wyjątkiem dokonywania oględzin dostępnych publicznie pomieszczeń i innych miejsc, o których mowa w ust. 2 pkt 6.”. W pozostałym zakresie, tj. objęcia wyłączeniem ust. 1 i 2, GIOŚ podtrzymuje stanowisko, wyrażone w uzasadnieniu i OSR projektu.

W proponowanym brzmieniu art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi obowiązkowe wykluczenie z procesu udzielenia zamówienia przez podmioty publiczne ograniczono do sprawców przestępstw

			<p>środowiskowych popełnionych umyślnie.</p> <p>W pozostałym zakresie GIOŚ podtrzymuje swoje stanowisko, wyrażone podczas odniesienia się do pisma Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców z dnia 02.09.2021 r.</p>
9.	<p>Konfederacja Lewiatan</p>	<p>Jednostka redakcyjna projektu ustawy, do którego odnosi się uwaga: Art. 1 pkt 4) Proponowana zmiana przepisu: Art., 183 § 1. „Kto wbrew przepisom składowe, usuwa, przetwarza, zbiera, dokonuje odzysku, unieszkodliwia albo transportuje odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza, lub powierzchni ziemi lub zniszczenie powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym, podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.” Uzasadnienie zmiany przepisu: Proponujemy dodanie opcji kary grzywny poprzez analogię do innych paragrafów zmienianej ustawy, tak, by prowadzić dywersyfikację kar w zależności od skali naruszenia.</p> <p>Jednostka redakcyjna projektu ustawy, do którego odnosi się uwaga: Art. 3 Proponowana zmiana przepisu: Art. 10b ust. 3 Proponujemy rezygnację ze zmiany art. 10b ust.3. Uzasadnienie zmiany przepisu: Proponujemy powrót do konieczności okazania legitymacji w przypadkach określonych w art. 10b ust. 3, pkt 1, 2 oraz 6.</p>	<p>Uwagi uwzględnione częściowo Czyn, opisany w art. 183 § 1 kk, cechuje się wyższym stopniem szkodliwości społecznej niż np. art. 182 § 2 kk. W uzasadnieniu i OSR projektu w teście proporcjonalności przeanalizowano sytuację i wskazano przestanki, jakimi kierował się ustawodawca, wprowadzając zmiany sankcji karnych. Odnośnie do art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, zgodnie z sugestią Ministerstwa Sprawiedliwości, przepis ten został zmieniony i otrzymał następujące brzmienie: „3. Czynnności, o których mowa w ust. 2 pkt 3-8, mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji, o której mowa w art. 9b ust. 1, z wyjątkiem dokonywania oględzin dostępnych publicznie pomieszczeń i innych miejsc, o których mowa w ust. 2 pkt 6.”. W pozostałym zakresie, tj. objęcia wyłączeniem ust. 1 i 2, GIOŚ podtrzymuje stanowisko, wyrażone w</p>

	<p>W przypadku prowadzenia oględzin, czy zbierania materiału dowodowego (np.: pobory próbek) zwykle konieczne jest wejście na teren ogrodzonego zakładu/nieruchomości. Żaden właściciel czy zarządca nieruchomości nie powinien być zmuszany do wpuszczania na swój teren osoby podającej się za inspektora WIOŚ, który nie okaże legitymacji służbowej. Niesie to za sobą zbyt duże ryzyko wpuszczenia na teren osób nieuprawnionych o nieznanych intencjach. Mogłoby to doprowadzić do kradzieży tajemnicy przedsiębiorstw lub narażać pracowników na niebezpieczeństwo. Mając to na uwadze, w naszej opinii nie powinno zostać udzielone prawo prowadzenia ww. działań bez okazania legitymacji. Ponadto należy podkreślić, że WIOŚ ma prawo prowadzenia kontroli interwencyjnych, niewymagających wcześniejszego zawiadomienia kontrolowanych podmiotów. Oznacza to, że w przypadku podejrzenia przestępstwa WIOŚ ma możliwość prowadzenia czynności kontrolnych w taki sposób, by podmiot łamiący przepisy nie miał możliwości zacierania śladów, czy ukrywania dowodów.</p>	uzasadnieniu i OSR projektu.
--	---	------------------------------

W wyniku konsultacji roboczych z Ministerstwem Sprawiedliwości ustalono ponadto, iż:

- art. 185 kk otrzymuje brzmienie:
 - „Art. 185. § 1. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach lub istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.
 - § 2. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.
 - § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”
- art. 10b ust. 3 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska otrzymuje brzmienie:

„3. Czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 3-8, mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji, o której mowa w art. 9b ust. 1, z wyjątkiem dokonywania oględzin dostępnych publicznie pomieszczeń i innych miejsc, o których mowa w ust. 2 pkt 6.”

Specjalista
Adam Sroczeń

SEKRETARZ STANU

Joanna Ozdoba

DYREKTOR
Departamentu Zwalczania Przestępstwa Środowiskowego
Krzysztof Łofębiewski

Dyrektor
Departamentu Prawnego
Katarzyna Wyszynska

Wzrostek
Głównego Inspektora Ochrony Środowiska
p.o. Zastępcy Głównego Inspektora
Ochrony Środowiska

